

ACADEMIA ROMÂNĂ

„Dezvoltarea capacității Ministerului Educației Naționale de monitorizare și prognoză a evoluției învățământului superior în raport cu piața muncii”, cod SIPOCA 3

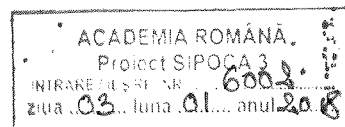
Denumire rezultat: R3 – Studiu de impact realizat al strategiilor și al diferitelor intervenții dezvoltate pentru sistemul de învățământ superior, asupra ofertelor educaționale ale universităților și asupra angajatorilor.

MODULUL 53: ANALIZĂ PRIVIND DEZVOLTAREA ECONOMICĂ A MACROREGIUNII 3 (SUD-MUNTENIA ȘI BUCUREȘTI-ILFOV), NIVELUL DE ANGAJARE ȘI DOMENIILE SOLICITATE. PROPUNERI/RECOMANDĂRI DE INSTRUMENTE STANDARDIZATE PENTRU EVALUAREA IMPACTULUI PRIVIND INTERVENȚIILE DIN SISTEMUL EDUCAȚIONAL REALIZAT DE EXPERT PIAȚA MUNCII 18

Elaborată de către autor:

Expert piața muncii 18 - Valentina VASILE

București (2017)

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

CUPRINS

Introducere	9
A. Importanța temei de cercetare și motivarea abordării	9
B. Relevanța cercetării	11
Capitolul I Analiza gradului de dezvoltare economică a macroregiunii 3	13
Capitolul II Cererea de muncă și domeniile solicitate în Macroregiunea 3	21
II.1 Locurile de muncă vacante	22
II.2. Rata șomajului	26
II.3. Pierderea de capital uman prin NEETs	30
II.4 Ocuparea tinerilor cu studii superioare	35
Capitolul III Oferta educațională a mediului universitar ce funcționează în macroregiunea 3	47
III.1 Importanța macroregiunii 3 în asigurarea necesarului de absolvenți pentru piața muncii naționale. Analiză comparativă	47
III.2 Statistica absolvenților din ciclul I, de licență. Caracteristici zonale	52
III.3. Studii post-licență	63
Capitolul IV. Analiză privind cercetările și propunerile de metodologii realizate de experți în cadrul modulelor 1-32 cu privire la impactul intervențiilor din sistemul educațional asupra dezvoltării locale, a potențialului de ocupare, pe domenii de activitate – inventariere și evaluare	74
IV.1 Distribuția ocupării pe domenii de activitate și dinamica muncii salariate, ca factor de ajustare a politicilor educaționale ale universităților	76
IV. 2 Analiza adaptabilității universităților la cererea pieței muncii potențială și reală prin bune practici și asocierea de metodologii de analiză a impactului	83
IV.3 Instrumente calitative cu potențial de standardizare pentru analiza impactului activării absolvenților pe piața muncii - programul de formare al universităților vs. satisfacția angajatorilor privind utilitatea practică a cunoștințelor și competențelor absolvenților	90
Capitolul V Metodologie de analiză multidimensională a impactului politicilor educaționale asupra angajabilității absolvenților	93
V.1 Propunere de instrument de analiză pentru asigurarea angajabilității	

absolvenților de învățământ superior - Model strategic de dezvoltare a curriculei
și structurii ofertei educaționale

IV.2. Indicator compozit de analiză de impact

95

100

Scurte concluzii finale

103

Referințe bibliografice

107

Anexe

108

Listă acronime

AJOFM/ANOFM - Agenția județeană, respectiv națională de ocupare a forței de muncă

AMIGO - Cercetarea statistică asupra forței de muncă în gospodării

CAEN Rev2 - Clasificarea ocupațiilor din economia națională

CNFIS - Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Superior

CEDEFOP - Centrul European pentru dezvoltarea învățământului vocațional

COR - Clasificația ocupațiilor din România

INS - Institutul Național de Statistică

ISCED 11- Clasificarea Internațională Standard a Educației, 2011, pe niveluri 01-8 și pe domenii 00-10 (ISCED –F 2013)

PFA- persoană fizică autorizată

RMU- Registrul Matricol Unic

TIC -Tehnologia informației și a comunicațiilor

STEM (science, technology, engineering and math) - Știință, tehnologie, inginerie și matematică

UEFISCDI - Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării

Lista tabelelor

Tabelul nr. I.1 **Dinamica PIB regional pe locuitor la PPS, regiuni NUTS 2 în România, în perioada 2005-2016**

Tabelul nr. I.2 **Nivelul de dezvoltare a regiunilor României (PIB/capita la pps) în context european, ca % din media UE28, pe regiuni (NUTS 2), în perioada 2005-2016**

Tabelul nr. I.3 **Contribuția macroregiunii 3 la PIB regional**

Tabelul nr. I.4 **Contribuția macroregiunii 3 la Valoarea adăugată brută a României, în anul 2015, CAEN Rev 2**

Tabelul nr. I.5 **Disponibilitatea personalului cu competențele necesare ca factor de restricționare a deciziei de investiții pe termen lung a firmelor din Romania**

Tabelul nr. I.6 **Ierarhia factorilor de restricționare pe categorii de firme**

Tabelul nr. II.1 **Rata locurilor de muncă vacante pe macroregiuni, regiuni de dezvoltare și activități ale economiei naționale (secțiuni) CAEN Rev.2, în anul 2016**

Tabelul nr. II.2 **Indicele de devansare a ratelor de participare la activitatea economică pentru învățământul superior față de cel mediu**

Tabelul nr. II.3 **Evoluția ratei NEETs (18-24 de ani) la nivel regional în România, comparativ cu regiuni ale UE, în perioada 2013-2016**

Tabelul nr. II.4 **Persoane din categoria NEETs, ca procent din populația de 15-29 ani**

Tabelul nr. II.5 **Ponderea regiunii în ocuparea la nivel național**

Tabelul nr. II.6 **Tineri de 15-34 ani după experiența profesională din timpul studiilor**

Tabelul nr. II.7 **Rata de ocupare a tinerilor de 15-34 ani (care nu urmează o formă de pregătire), după durata de când au finalizat studiile**

Tabelul nr. II.8 **Evoluția populației ocupate pe total și a celor cu studii superioare, pe grupe de ocupații, în 2016 comparativ cu 2011**

Tabelul nr. II.9 **Ponderea populației cu studii superioare în total ocupare, pe grupe de ocupații, 2011-2016 (%)**

Tabelul nr. III.1 **Indicatori de potențial ai ofertei de ocupare a sistemului universitar – Macroregiunea 3, 2015-16**

Tabelul nr. III.2 **Distribuția teritorială a învățământului public - Macroregiunea 3, 2015-16**

Tabelul nr. III.3 Gradul de acoperire a învățământului universitar de către sectorul public, în profil teritorial – Macroregiunea 3, 2015-16

Tabelul nr. III.4 Nivelul de educație al ofertei potențiale din Macroregiunea 3

Tabelul nr. III.5 Numărul absolvenților cu diplomă de licență pe grupe de specializări ISCED-F, macroregiunea 3, regiuni și județe componente

Tabelul nr. III.6 Dinamica proporției absolvenților Macroregiunii 3 în total național

Tabelul nr. III.7 Numărul absolvenților cu diplomă de licență pe grupe de specializări ISCED-F, macroregiunea 3 (M3), regiuni și județe

Tabelul nr. III.8 Numărul absolvenților cu diplomă de disertație și de absolvire studii postuniversitare, pe grupe de specializări ISCED-F, în macroregiunea 3, regiuni, județe componente

Tabelul nr. III.9 Învățământul universitar în Macroregiunea 3 - absolvenți cu diplomă - doctorat și programe postdoctorale

Tabelul nr. IV.1 Distribuția angajatorilor mijlocii și mari, cu activitate de comerț exterior, după numărul de salariați, Macroregiunea 3

Tabelul nr. IV.2 Marii angajatori cu activitate de comerț exterior ai macroregiunii, pe județe, în anii 2015 și 2016

Tabelul nr. IV.3 Principalele preocupări ale universităților din macroregiunea 3, în ordinea importanței acordate de managementul universitar

Tabelul nr. IV.4 Inventarierea bunelor practici în analiza impactului sistemului educațional universitar asupra angajatorilor și a dezvoltării mediului de afaceri local/național

Tabelul nr. IV.5 Analiza SWOT asupra propunerilor/recomandărilor de instrumente standardizate pentru evaluarea impactului ofertelor educaționale ale universităților asupra angajatorilor

Tabelul nr. V.1 Listă minimală cu parametrii de monitorizare a compatibilizării cererii pieței muncii cu oferta educațională a universităților

Tabelul nr. V.2 – Structura globală a ICIPAM, recomandări indicatori de calcul la nivel de universitate

Lista graficelor

Graficul nr. I.1 Decalajele de dezvoltare la nivel regional în România, în perioada 2005-2016

Graficul nr. I.2 Contribuția ramurilor la valoarea adăugată brută, pe unități administrative ale Macroregiunii 3, în anul 2015

Graficul nr. II. 1 Rata locurilor de muncă vacante în Macroregiunea 3

Graficul nr. II.2 Evoluția numărului șomerilor înregistrați, 1993-2016

Graficul nr. II.3 Șomeri înregistrați cu studii superioare, 1993-2016

Graficul nr. II.4 Salariați de 15-34 ani după metoda de găsire a locului de muncă actual și nivelul de educație, anul 2016

Graficul nr. II.5 Rata NEETs 15-34 de ani, în România și la nivel UE

Graficul nr. II.6 Rata de ocupare a resurselor de muncă în anul 2016

Graficul nr. II.7 Structura ocupării pe domenii de activitate, pe regiuni ale Macroregiunii 3

Graficul nr. II.8 Populația cu studii superioare în total ocupare, grupa de vârstă 15-34 de ani și medii de rezidență (%), date trimestriale în intervalul trimestrul I 2011- trimestrul III 2017

Graficul nr. II.9 Ponderea persoanelor cu studii superioare în total ocupare, pe grupe de vârstă, date trimestriale în intervalul trimestrul I 2011- trimestrul III 2017

Graficul nr. III.1 Studenți și cursanți înscriși, pe tipuri de formare universitară

Graficul nr. III.2 Absolvenții de învățământ superior ciclul de licență din Macroregiunea 3, după importanța relativă în contingentele de absolvenți pe domenii ISCED_F la nivel național

Graficul nr. III.3 Contribuția Macroregiunii 3 la formarea universitară prin cursuri de master și postuniversitare (%M3 în total specializare la nivel național)

Grafic nr. III.4 Structura absolvenților de master și postuniversitare din macroregiunea 3, pe domenii de specializare ISCED_F (% specializare în total absolvenți ai M3)

Lista anexelor

Anexa I.1 Lista unităților de învățământ superior analizate, macroregiunea 3

Anexa II.1 Chestionar adresat universităților (inventar minimal de întrebări)

Anexa II.2 Chestionar adresat angajatorilor (inventar minimal de întrebări)

Introducere

A. Importanța temei de cercetare și motivarea abordării

Studiul de față abordează problematica valorizării capitalului uman, componenta de educație universitară, în contextul în care economia digitală redefineste conținutul locurilor de muncă, marchează o schimbare profundă a structurii de alocare a factorilor de producție, de la simpla substituție facilitată de mecanizare și automatizare la complementaritate în condițiile robotizării. Din perspectivă necesarului de formare a forței de muncă se discută tot mai mult de segmentarea pieței educației: pe de o parte, competență punctuală, de nivel mediu de pregătire, care să răspundă cererii de coordonare activități, asistență linii automatizate de prelucrare etc. și, pe de altă parte, nevoie de capital uman inovativ, respectiv de forță de muncă cu competențe profesionale solide, din perspectivă interdisciplinară și cu abilități de flexibilitate și implicare decizională. Dacă pe prima componentă învățământul universitar are o responsabilitate limitată, ce ține de domenii înguste de formare și asigurarea excelenței în activarea competențelor pe piața muncii, în a doua responsabilitatea este cvasicuprinzătoare, însă se subsumează unei nevoi reale de reformă a modelului de învățare. Prin urmare, potențialul de muncă dezvoltat prin învățământul superior este bivalent, cu accent pe latura de excelență, inovare și flexibilitate/adaptare la nevoia în permanentă schimbare de pe piața muncii, generată de dinamica mediului de afaceri. În acest context, este și firesc ca prezenta umană să fie diferențiată pe sectoare și domenii de activitate, pendinte nu doar de gradul de automatizare a proceselor productive dar cu deosebire de cerința prezenței și deciziei umane, asistate de tehnologii tot mai performante.

Studiul de față se axează pe analiza eficienței sistemului universitar dezvoltat în Macroregiunea 3, în care este integrată regiunea de dezvoltare București-Ilfov, cea mai performantă economic și social din România. Este de altfel singura regiune de dezvoltare care se situează ca performanțe, peste media UE. În această zonă funcționează universități puternice, de prestigiu, care concentrează cursanți din toate zonele țării și din străinătate, competiția pentru a deveni student la una din universitățile din

București nefiind decât în extrem de mică măsură dependent de zona de reședință, ci de nivelul de excelență și prestigiul instituțiilor de învățământ superior.

Spre deosebire de celelalte macroregiuni, bazinul de recrutare este nivelul național, la fel și cel de ofertă pe piața muncii, accesul la aceste universități fiind rezultatul competiției candidaților, dat de prestigiul firmei. Prin urmare, se prezumă că asemenea centre universitare atrag cei mai buni candidați și furnizează cei mai performanți absolvenți. Dinamica mediului de afaceri, din perspectiva diversificării depinde în bună măsură și de absolvenții din sistemul universitar. Educația a fost și rămâne principalul factor de succes, economic, social, cultural, pârghia de susținere a competitivității pe piețele externe, a creșterii, diversificării, rafinării cererii de consum de bunuri, a dezvoltării serviciilor.

Universitățile, ca orice instituție de învățământ își probează excelența în predare prin rezultatul final, care nu este reprezentat doar de numărul de absolvenți cu diplomă, ci, în prezent este dat de valoarea „de piață” a acestei diplome. În mediul de afaceri, prestigiul universității și asociat diploma reprezintă factorul potențial, însă performanța practică la activare pe piața muncii constituie dovada excelenței în educație. Prin urmare politicile instituțiilor de învățământ superior se axează sau ar trebui să fie centrate pe urmărirea eficienței educație după activare pe piața muncii prin ocupare adecvată, productivitate, respectiv sustenabilitatea ocupării. Societatea modernă devine flexibilă și mai ușor adaptabilă la schimbarea ofertei de bunuri și servicii, dezvoltă modele de viață și comportamentale rupte de „rețeta” clasică a prezenți la locul de muncă și unicitatea acestuia pe tot parcursul vieții active, eventual ajustate de progresul în carieră, dar pe o filieră verticală îngustă sau chiar singulară. Loc de muncă flexibil, modularizat, fără prezența fizică exclusivă la locul de muncă, relativă independență decizională, necesitatea probării inovativității sunt astăzi condiții comune de rămânere în ocupare. Prin urmare, școala trebuie să sigure asemenea competențe, complementare cu cele strict de specialitate, profesionale.

Potrivit termenilor de referință, studiul de față are ca obiectiv principal evaluarea gradului de dezvoltare economică a macroregiunii 3, a nivelului de angajare și a domeniilor solicitate. Identificarea domeniilor de ocupare solicitate de mediul de afaceri și măsurarea gradului de angajabilitate în zona geografică definită mai sus se vor completa cu propunerea și dezvoltarea teoretică a unor instrumente pentru evaluarea impactului intervențiilor din sistemul educațional asupra gradului de dezvoltare economică a macroregiunii, a creșterii ocupării resurselor de muncă din zonă și al determinării cererii potențiale a pieței muncii. Instrumentele propuse se pot constitui ulterior testării în mecanisme

standardizate de identificare, aplicare și determinare a impactului metodelor de învățare și gestionare a cursanților în timpul și după finalizarea studiilor.

Fiindc, asemenea demers trebuie construit și analizat în cadrul larg al reformei sistemului universitar, al adaptării sale la cererea pieței – și aici ne referim deopotrivă la cererea mediului de afaceri pentru a pregăti specialiști capabili de performanță în muncă, dar și pentru a asigura sistemul educațional cu experți în formare care să pregătească noile generații de cursanți. Un corp didactic performant, care înțelege noul model de muncă și viață și dovedește excelență în metodele moderne de învățare, centrate pe student reprezintă prima condiție pentru universități pentru supraviețuire, vizibilitate și excelență.

B. Relevanța cercetării

Asemenea demers de cercetare este necesar din cel puțin următoarele argumente:

- Școala în general își schimbă paradigma de funcționare, respectiv menirea în societate – de la furnizor de informații și cunoștințe la partener în dezvoltarea de competențe și abilități de muncă, viață și (auto)învățare pe tot parcursul vieții;
- Școala românească, în deceniile de tranziție pe care le-a parcurs, din lipsa consistenței și continuității reformelor s-a fragilizat ca instituție de formare pentru specialiștii de mâine, în mare parte, pe segmente de formare, nu mai ține pasul cu cererea pieței muncii, devine tot mai puțin relevantă comparativ cu cerințele muncii;
- Rigiditatea domeniilor de formare și limitările în cooperarea interdisciplinară, fragmentează domeniile de specializare și/sau relațiile cu mediul de afaceri, cu reducerea până la anihilare a corespondenței dintre așteptările de la mediul de afaceri și așteptările individului privind rolul la locul de muncă.
- Școala formează absolvenți dar valoarea feedback-ului din activarea pe piața muncii este utilizată doar rezidual ca instrument de adaptare, ajustare, reformare, reînnoire a conținutului și metodelor de învățare
- Eficiența formării înseamnă și rambursarea investiției în educație prin valoare adăugată creată în mediul de afaceri național și, implicit prin impozite și taxe din munca depusă și produsele/serviciile realizate și ulterior consumate.

Doar și cele câteva elemente prezentate anterior indică relevanța cercetării de față, induce recunoașterea potențială a utilității construcției și standardizării unor metodologii de analiză a impactului procesului educațional. Este vorba deopotrivă de relevanță, eficacitate și eficiență. Mesajul social al finalității educației excede eficiența economică (financiară). Antreprenoriatul academic nu se suprapune antreprenorialului universitar, motiv pentru care analizele de impact ale procesului de educație universitară, din perspectiva cererii pieței muncii, exced analizei cantitative tradiționale prin indicatori de forță de muncă și reclamă evaluări asupra efectelor activării capitalului uman.

Capitolul I

Analiza gradului de dezvoltare economică a macroregiunii 3

România face parte din grupul țărilor mai slab dezvoltate ale UE, cu decalaje însemnate pe județe și regiuni de dezvoltare. În ceea ce privește decalajele de dezvoltare pe regiuni, diferențele sunt importante, la nivelul maxim situându-se regiunea București Ilfov, toate celelalte regiuni având valori sub media națională.

Tabelul nr I.1 Dinamica PIB regional pe locuitor la PPS, regiuni NUTS 2 în România, în perioada 2005-2016

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Nord-Est	5300	6100	7100	8100	7800	8100	7900	9000	9100	9300	9900	10400
Sud-Vest Oltenia	6300	7500	8600	9800	9600	10000	9900	10900	10800	10800	11800	12400
Sud – Muntenia	6800	8000	9300	10900	10900	10700	11700	11000	11500	12800	12900	13400
Sud-Est	7100	8300	9300	10500	10100	10600	11400	12400	13100	13600	13900	14500
Nord-Vest	7700	9100	10800	11900	11400	11800	11700	12600	12600	13400	14300	14900
Centru	8000	9500	11500	12700	12200	12600	12800	13800	13700	14100	15200	15800
Vest	9000	10900	12500	14500	13900	14800	15100	15400	15200	15300	16900	17600
București – Ilfov	19200	21900	26500	33000	29300	30700	33600	33500	34200	35500	39200	40400
decalaj absolut pe regiuni din România	13900	15800	19400	24900	21500	22600	25700	24500	25100	26200	29300	30000
decalaj absolut pe regiuni ale Macroregiunii 3	12400	13900	17200	22100	18400	20000	21900	22500	22700	22700	26300	27000
Decalaj dintre regiuni max/min	3.62	3.59	3.73	4.07	3.76	3.79	4.25	3.72	3.76	3.82	3.96	3.88
Decalaj dintre regiunile din Macroregiunea 3	2.82	2.74	2.85	3.03	2.69	2.87	2.87	3.05	2.97	2.77	3.04	3.01

Sursa: EUROSTAT,

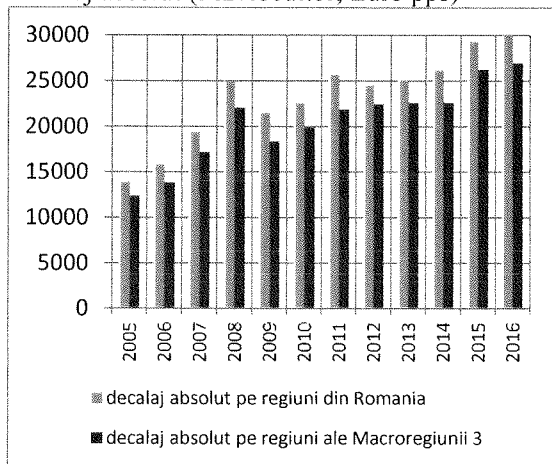
<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tps00005>

Macroregiunea 3 este cea mai dezvoltată din România, având în componență regiunea București – Ilfov, cu un PIB/locuitor de peste 3,5 ori mai mare decât cea mai slab dezvoltată regiune, și cu cea mai ridicată dinamică de creștere în ultimii ani. A doua regiune componentă este Sud-Muntenia care deține locul 5 ca nivel de dezvoltare, comparativ cu celelalte regiuni ale României.

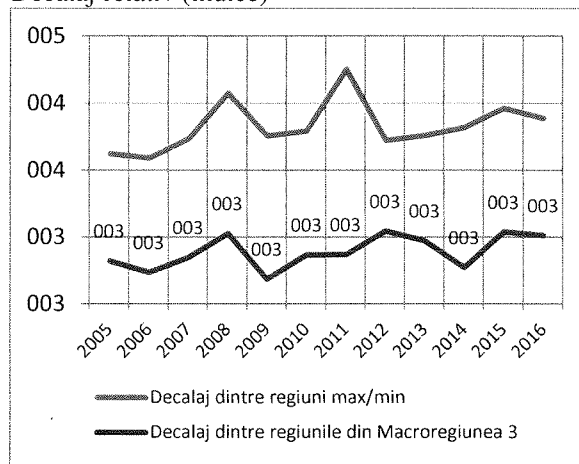
Decalajele regiunii București Ilfov față de cea mai slab dezvoltată regiune a României, respectiv Nord-Est sunt în creștere, depășind de 3,5 ori la începutul perioadei analizate, cu oscilații în evoluție și decalaje în creștere, de peste 4 ori înainte de criză și din nou după, în anul 2011. După o ușoară reducere a decalajului în 2012, din nou acesta crește și se apropie de nivelul de 4, ca trend al perioadei constatăm o creștere a decalajelor la nivelul regiunilor României. Decalajele sunt oscilante și cu trend de creștere și în cazul regiunilor din componența Macroregiunii 3, însă proporțiile sunt mai reduse, respectiv între 2,74 și 3,05 ori.

Graficul nr. I.1. Decalajele de dezvoltare la nivel regional în România, în perioada 2005-2016

Decalaj absolut (PIB/locuitor, Euro pps)

Decalaj relativ (indice)

Sursa: Prelucrări pe baza datelor INS, tempo-on line

În context european, regiunea mai slab dezvoltată din Macroregiunea 3, respectiv Sud-Muntenia, reușește să câștige în perioada precriză 10 poziții în ierarhia regiunilor NUTS2 ale UE28, după criză cade 8 poziții și nu ajunge până în 2016 să recupereze nivelul anterior crizei. Dinamica de dezvoltare este mai lentă decât a regiunii București – Ilfov, respectiv creșterea PIB/locuitor în 2016 este față de 2006 de 1,97 ori față de peste 2,1 ori în cazul celeilalte regiuni. Față de regiunea performer a EU 28 (Inner London – West), în anul 2016, nivelul PIB/locuitor era pentru regiunea Sud Muntenia sub 8%, iar pentru București – Ilfov aproape 23%. Din perspectivă relativă se înregistrează convergență în dezvoltare, însă în termeni absoluți rămânem pe divergență, ecartul de dezvoltare dintre regiunile României și performerul EU28 anihilând ritmul mai accentuat al creșterii PIB/locuitor.

Tabelul nr. I.2 Nivelul de dezvoltare a regiunilor României (PIB/capita la pps) în context european, ca % din media UE28, pe regiuni (NUTS 2), în perioada 2005-2016

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Dinamica PIB /loc 2016/2005	Diferență: număr de locuri în ierarhie, 2016 față de 2005
valoare minimă														
regiune NUT2	Mayotte (NUTS 2013)					Severozapaden și Mayotte (NUTS 2013)		Mayotte (NUTS 2013)	Severozapaden					
% PIB/loc	23	25	25	27	27	28	28	28	29	30	29	29	126.09	
Sud - Muntenia														
% PIB/loc	29	32	36	42	44	42	45	41	43	46	44	46	158.62	
loc ierarhie	8	8	10	17	18	14	15	11	12	13	11	13		5
București - Ilfov														
% PIB/loc	82	89	101	126	120	120	128	126	128	128	135	139	169.51	
loc ierarhie	92	110	162	234	229	229	240	239	239	240	249	(252) 248		160(156)
valoare maximă														
regiune NUT2	Inner London - West													
PIB/loc	559	554	567	560	563	573	565	580	593	613	599	611		
Decalaje (indice)														
total decalaj EUmax/min	24.3	22.2	22.7	20.7	20.9	20.5	20.2	20.7	20.4	20.4	20.7	21.1	convergență	
macroregiunea 3														
Sud - Muntenia														
față de valoarea minimă	1.3	1.3	1.4	1.6	1.6	1.5	1.6	1.5	1.5	1.5	1.5	1.6	convergență	125.8
față de valoarea maximă	0.052	0.058	0.063	0.075	0.078	0.073	0.080	0.071	0.073	0.075	0.073	0.075	convergență	145.1
București - Ilfov														
față de valoarea minimă	3.6	3.6	4.0	4.7	4.4	4.3	4.6	4.5	4.4	4.3	4.7	4.8	convergență	134.4
față de valoarea maximă	0.147	0.161	0.178	0.225	0.213	0.209	0.227	0.217	0.216	0.209	0.225	0.227	convergență	155.1

Sursa: Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tgs00006>

Potrivit conturilor naționale regionale pentru anul 2015, macroregiunea 3 contribuie cu peste 1/3 la veniturile primare nete ale gospodăriilor¹ și concentrează peste ¼ din populația țării. Regiunea București-Ilfov se detașează net ca nivel de dezvoltare, indicele de disparitate fiind de 2,23 ori față de media națională, pe când regiunea Sud Muntenia se poziționează la un nivel mai redus cu 23% față de aceeași medie.

În zona București-Ilfov, în anul 2015, 11,5% din populația României deținea 25,7% din venitul primar net al gospodăriilor, iar Regiunea Sud Muntenia cu o populație mai numeroasă, de 15,4% din total contribuia doar cu 11,8% la formarea venitului primar net pe locuitor.

¹ care include excedentul brut de exploatare, remunerația salariaților și soldul net al veniturilor din proprietate

Fiecare din regiuni au un județ lider, respectiv București contribuie cu peste 90% la formarea valorii adăugate brute și Prahova cu aproape 1/3. Pe ramuri de activitate se constată că Regiunea București-Ilfov este lider în contribuția la valoarea adăugată brută a anului 2015 pentru ramurile: activități culturale și spectacole, reparații de produse de uz casnic și alte servicii, cu cca 1/3, construcții, cu 29,4%, comerț, hoteluri și restaurante, cu 27%, administrație publică și apărare, învățământ, sănătate și asistență socială, cu 22%, industrie, cu 17,7%, tranzacții imobiliare cu 15,5%. De asemenea acoperă mai mult de jumătate din valoarea adăugată brută a României, în același an de analiză, în activități profesionale, științifice și tehnice, activități de servicii administrative și servicii suport și cca 2/3 din cea obținută în informații și comunicații. În această zonă se concentrează și sistemul bancar și de asigurări, acoperind aproape 70% din valoarea adăugată brută a ramurii.

În cazul Regiunii Sud- Muntenia, aceasta este considerată ca cel mai important contributor la valoarea adăugată brută realizată în ramura agricultură, silvicultură și pescuit, respectiv de aproape 1/5, mare parte datorată reliefului prielnic dezvoltării culturii de mari dimensiuni, comparativ mai eficientă față de modelul predominant al micilor exploatații agricole. Este și al doilea contributor național al ramurii industrie cu 16,8%, pentru celelalte ramuri contribuția fiind relativ modestă, de 8-13%. Excepție fac ramurile intermediari bancare și asigurări la care regiunea contribuie cu mai puțin de 4% și informații și comunicații, cu doar 2,6%. Această distribuție a activităților economice în zonele prezentate determină și cererea de absolvenți, mult diferită pe cele două zone de dezvoltare ale Macroregiunii 3, asigurându-se în fapt complementaritate a cererii de ocupare.

În ceea ce privește contribuția Macroregiunii la PIB regional se constată o creștere ușoară în perioada 2011-2015, cu oscilații anuale mai importante pentru Regiunea Sud-Muntenia, dependentă de aportul agriculturii, pe de o parte, și, pe de altă parte se constată o creștere mai accentuată a regiunii București-Ilfov.

Tabelul nr. I.3 Contribuția macroregiunii 3 la PIB regional

	TOTAL	Total național = 100		Total Macroregiune=100	
		Sud-Muntenia	București-Ilfov	Sud-Muntenia	București-Ilfov
2011	39,18	13,10	26,08	33,45	66,55
2012	38,43	11,94	26,49	31,07	68,93
2013	39,01	12,21	26,80	31,30	68,70
2014	39,77	12,99	26,78	32,66	67,33
2015	39,91	12,16	27,75	30,47	69,53

Sursa: INS, Conturile naționale regionale, Tempo-online

Județele Prahova, Argeș și Dâmbovița contribuie împreună cu cca 70% la formarea PIB regional iar cele mai dinamice județe în regiunea Sud-Muntenia în perioada analizată au fost Giurgiu, Teleorman și Ialomița. Ca putere economică reflectată în capacitatea de a crea valoare adăugată și PIB dar și ca dinamică, Regiunea București-Ilfov este cea mai importantă, cu valori de peste 2 ori mai ridicate, având astfel un potențial mai mare de atragere a absolvenților – atât ca număr cât și ca diversitate a profesiilor și specializărilor.

Dacă avem în vedere contribuția macrozonei la crearea valorii adăugate brute a României se constată o relativă specializare, respectiv Bucureștiul concentrează cea mai mare parte a activităților financiar-bancare.

Tabelul nr. I.4 Contribuția macroregiunii 3 la valoarea adăugată brută a României, în anul 2015, CAEN Rev 2

	Total	A01	A02	A03	A04	A05	A06	A07	A08	A09	A10
MACROREGIUNEA TREI	39.92	21.20	34.58	39.79	37.95	63.78	72.58	28.60	63.79	33.22	43.08
București - Ilfov	27.77	1.56	17.82	29.38	27.01	61.17	68.70	15.51	54.82	22.05	34.76
Ilfov	2.68	1.11	2.42	2.21	3.88	3.38	1.05	2.73	4.98	0.90	1.98
Municipiul București	25.09	0.45	15.40	27.16	23.13	57.78	67.65	12.78	49.84	21.16	32.78
Sud - Muntenia	12.16	19.64	16.76	10.41	10.94	2.61	3.88	13.09	8.97	11.17	8.33
Argeș	2.68	2.44	3.94	2.63	2.71	0.46	1.11	2.14	2.15	2.39	1.89
Dâmbovița	1.77	3.16	2.42	0.91	2.23	0.17	0.53	1.26	1.02	1.78	0.98
Prahova	3.95	1.99	7.51	4.31	3.09	1.53	1.14	0.60	3.89	2.80	2.76

Notă: A01 Agricultură, silvicultură și pescuit

A02 Industria extractivă; industria prelucrătoare; producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat; distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare

A03 Construcții

A04 Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transport și depozitare; hoteluri și restaurante

A05 Informații și comunicații

A06 Intermedieri financiare și asigurări

A07 Tranzacții imobiliare

A08 Activități profesionale, științifice și tehnice; activități de servicii administrative și activități de servicii suport

A09 Administrație publică și apărare, asigurări sociale din sistemul public, învățământ, sănătate și asistență socială

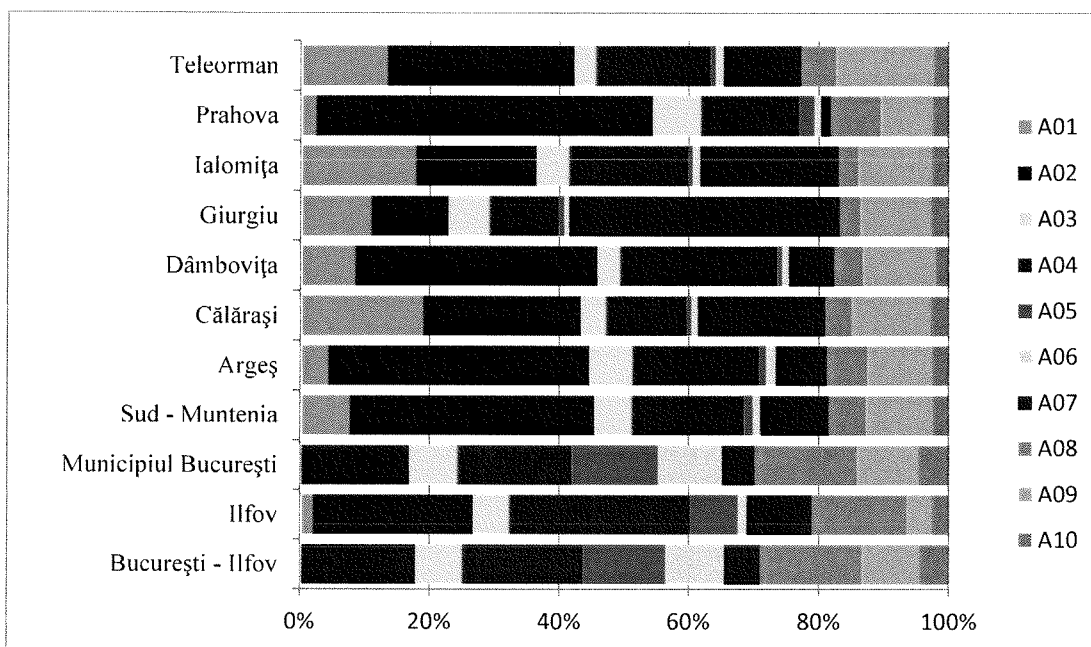
A10 Activități culturale și spectacole, reparații de produse de uz casnic și alte servicii

Sursa: INS, Tempo on-line

Județul Ilfov prin centrele de cercetări de pe platforma Măgurele concentrează cca 5% din valoarea adăugată brută din activități profesionale, științifice și tehnice; activități de servicii administrative și activități de servicii suport și, împreună cu Bucureștiul, care dă 55%, asigură aproape 2/3 din total. Exceptând contribuția Bucureștiului, Argeș și Prahova contribuie cel mai mult la

valoarea adăugată brută națională din industria de prelucrare, iar Dâmbovița din cea din agricultură. Județele Călărași, Giurgiu, Ialomița și Teleorman contribuie cu mai puțin de 1% pe total

Graficul nr. I.2 Contribuția ramurilor la valoarea adăugată brută, pe unități administrative ale Macroregiunii 3, în anul 2015

Notă: A01 Agricultură, silvicultură și pescuit

A02 Industria extractivă; industria prelucrătoare; producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat; distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare

A03 Construcții

A04 Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transport și depozitare; hoteluri și restaurante

A05 Informații și comunicații

A06 Intermedieri financiare și asigurări

A07 Tranzacții imobiliare

A08 Activități profesionale, științifice și tehnice; activități de servicii administrative și activități de servicii suport

A09 Administrație publică și apărare, asigurări sociale din sistemul public, învățământ, sănătate și asistență socială

A10 Activități culturale și spectacole, reparații de produse de uz casnic și alte servicii

Sursa: INS, Tempo on-line

Macroregiunea 3 se caracterizează printr-o structură a activităților bazată pe servicii, care dețin între 50 și 83% (excepție face doar Prahova cu cca 46%). Județele Prahova și Argeș au cea mai importantă contribuție la valoarea adăugată totală a județului din activități de prelucrare industrială, Călărași și Ialomița din agricultură, Municipiul București din comerț, prelucrări industriale și activități profesionale, științifice și tehnice.

Dacă ne referim la importanța resursei umane pentru mediul de afaceri, putem menționa că în România cca 1/3 din acesta apreciază că poate deveni un obstacol major, deopotrivă din perspectiva numărului dar și a competențelor necesare. Cererea de personal calificat cu competențe adecvate este importantă nu doar pentru firmele din industria de prelucrare, ci și pentru cele din servicii, iar firmele de mari dimensiuni sunt cele mai afectate.

Tabelul nr. I.5 Disponibilitatea personalului cu competențele necesare ca factor de restricționare a deciziei de investiții pe termen lung a firmelor din România.

	2015			2016		
	obstacol major	obstacol minor	Total	obstacol major	obstacol minor	Total
Toate firmele	32.44	25.25	57.69	44.06	30.12	74.18
Firme micro	31.92	26.51	58.43	38.33	16.16	54.49
Firme medii	36.46	26.15	62.61	38.84	23.37	62.22
IMM	37.48	25.02	62.50	40.27	29.91	70.19
Firme mici	40.70	23.07	63.77	39.49	25.72	65.21
Firme mari	28.08	25.44	53.52	48.11	34.00	82.11
Firme industria de prelucrare	26.35	29.43	55.77	50.76	30.71	81.47
Firme în construcții	29.83	18.92	48.75	43.50	25.69	69.19
Firme în servicii	32.29	42.27	74.56	45.02	24.65	69.66
Firme în infrastructura	40.70	8.98	49.69	35.91	35.03	70.94

Sursa: EIB Investment Survey - Tracking investment needs and constraints across Europe.
<http://data.eib.org/eibis/download>

Dacă avem în vedere toți factorii, și facem o ierarhie a importanței acestora în decizia de investire, atunci se constată o sporire a importanței resursei umane pentru majoritatea firmelor, mai mult decât problema incertitudinii viitorului sau a infrastructurii de transport neadecvate.

Se constată astfel, prin cele prezentate și nu numai, importanța din ce în ce mai mare a capitalului uman pentru succesul afacerilor și nevoia unei oferte de forță de muncă calificată și flexibilă, cu pregătire și competențe cât mai apropiate de nevoile pieței muncii, inclusiv cu disponibilitatea noilor persoane ocupate de a-și continua pregătirea pentru buna adecvare cu cerințele postului și exigențelor dezvoltării unei cariere profesionale.

Tabelul nr. I.6 Ierarhia factorilor de restricționare pe categorii de firme

factori de restricționare	Toate firmele	Firme micro	Firme medii	IMM	Firme mici	Firme mari	Firme industria de prelucrare	Firme în construcții	Firme în servicii	Firme în infrastructură
2015										
incertitudinea viitorului	1	1	1	1	1	2	1	1	2	3
Infrastructura de transport adecvată	2	3	2	2	3	1	2	6	3	2
Reglementarea afacerilor (licențe, permise etc) și impozitarea	3	2	3	3	6	3	4	5	4	1
Disponibilitatea personalului cu competențele necesare	4	4	4	4	2	4	5	7	1	6
Reglementarea pieței muncii	5	5	5	5	5	6	3	3	6	5
Disponibilitatea resurselor financiare	6	7	6	6	4	7	6	4	8	4
Cererea pentru produse și servicii	7	8	8	8	7	5	7	2	5	7
Costul energiei	8	6	7	7	8	8	8	8	7	8
Acces la infrastructura digitală	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9
2016										
incertitudinea viitorului	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1
Disponibilitatea personalului cu competențele necesare	2	5	4	2	2	1	1	2	2	2
Infrastructura de transport adecvată	3	3	6	3	3	3	3	5	4	4
Reglementarea afacerilor (licențe, permise etc) și impozitarea	4	2	3	6	5	5	8	4	3	3
Reglementarea pieței muncii	5	8	2	4	4	6	4	3	5	7
Costul energiei	6	7	7	7	7	4	5	8	6	5
Disponibilitatea resurselor financiare	7	4	5	5	6	8	7	7	7	6
Cererea pentru produse și servicii	8	6	8	8	8	7	6	6	8	8
Acces la infrastructura digitală	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9

Notă:
Sursa: EIB Investment Survey - Tracking investment needs and constraints across Europe.
<http://data.eib.org/eibis/download>

Capitolul II.

Cererea de muncă și domeniile solicitate în Macroregiunea 3

Cererea de muncă se poate analiza din multiple perspective, cantitative și calitative. De la cererea potențială, definită pe termen scurt, mediu și lung, care se pliază în general pe strategiile de dezvoltare și fundamentează planurile locale sau la nivelul actorilor de piață, indiferent dacă aceștia sunt pe latura ofertei (instituții de învățământ) sau a cererii (agenți din mediul de afaceri), până la cererea satisfăcută, care se poate identifica în mod global prin rata ocupării și distribuția persoanelor ocupate pe ramuri și domenii de activitate sau prin diferitele forme de exprimare a dezechilibrelor – rata locurilor de muncă vacante, ratele de șomaj, rata deficitului de competențe (Skills mismatch), rata contractelor de muncă part-time fortuite etc. Toate aceste variabile cantitative de măsurare a alocării muncii se pot asocia cu atribute calitative ale forței de muncă, care să permită o analiză de detaliu a pieței muncii. Analiza indicatorilor pieței muncii pe nivel de educație și domenii de formare ar permite un răspuns adecvat scopului cercetării de față, la care să adăugăm și variabila regională. Maparea indicatorilor disponibili, pe grade de detaliere, ne permite o abordare parțială a problematicii, motiv pentru care, în analiza noastră o să asociem și abordări la nivel național, fără detaliere pe nivel de educației și/sau fără alte detalieri semnificative, regionale, acestea nefiind disponibile. Scopul prezentării acestor indicatori este de a evidenția valoarea informativă ridicată pentru tematica studiului nostru și necesitatea de urmărire la nivelul instituțiilor de învățământ superior și/sau regional, prin inițierea de cercetări de detaliu, prin parteneriat public-privat, în construcția bazei de date utile formulării pe politici pentru asigurarea ocupabilității absolvenților de învățământ superior, adecvate și eficiente, care să permită recuperarea investiției publice în educație și să reducă atractivitatea migrației, ca soluție alternativă de activare a cunoștințelor și competențelor dobândite prin formare.

Ne vom opri la analiza următoarelor aspecte :

- Cererea de muncă evidențiată prin rata locurilor de muncă vacante;

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

- Rata șomajului, ca factor de dezechilibru pe termen scurt sau mediu, dacă avem în vedere rata șomajului de lungă durată;
- Inserția tinerilor pe piața muncii, ca rată a absolvenților ocupați la diferite intervale de timp după absolvire;
- Ocuparea tinerilor cu studii superioare.

II.1 Locurile de muncă vacante

Acestea pot să genereze ocupare eficientă sau asimetrică. Ocuparea eficientă ajustează dezechilibrele precum supracalificarea sau ocuparea marginală (în locuri de muncă nespecifice profesiei dar adecvate (parțial) nivelului de formare). Datele agregate disponibile permit doar evidențierea cererii pe ramuri de activitate și în profil regional. De asemenea, baza de date a locurilor de muncă vacante este deficitară și din punct de vedere al domeniilor de calificare asociate formării, nepermițând decât o diferențiere pe domenii de pregătire/profesii și nu și pe nivel de formare/calificare. În final, trebuie precizat că acest indicator cantitativ nu evidențiază nici situația schimbării structurii ocupării generată de progresul tehnologic. Crearea de noi locuri de muncă este un proces continuu care este sau nu însoțit de eliminarea altora, datorită progresului tehnologic. *Acest proces de eliminare, înlocuire, îmbogățire sau ridicare a nivelului de pregătire cerut de mediul de afaceri este extrem de important a fi cunoscut de universități deoarece reflectă tocmai dinamica specializărilor sau/și nevoia reconsiderării numărului total de absolvenți de o anumită profesie.* În plus, progresul tehnologic reflectat în cererea modificată a conținutului muncii definește mobilitatea învățării, atât din perspectiva bagajului de cunoștințe cât mai ales a nevoii de competențe sau elemente de competență. Granița dintre un loc de muncă total nou și un loc de muncă redefinit/modernizat, în cele mai multe cazuri este difuză, iar soldul net al acestor transformări, respectiv locurile de muncă solicitate sau ocupate într-o anumită perioadă ascund adevăratele dimensiuni ale reînnoirii proceselor tehnologice, a ratei de substituție dintre muncă și capital.

Așa cum am menționat anterior Macroregiunea 3 înregistrează în București cea mai mare aglomerare de instituții de învățământ superior din țară, absolvenții acestora fiind recrutați și distribuindu-se apoi la nivel național (și internațional), nu doar regional. De asemenea există și fenomenul de atragere/ recrutare din toate regiunile țării, asociat cu rămânerea în zonă și după absolvire, în vederea ocupării – este comun și altor centre universitare mari precum Cluj, Iași, Timișoara, însă fenomenul este mai intens în București, din cel puțin următoarele motive:

a) diversitatea formării universitare,

b) nivelul de dezvoltare al regiunii și oportunitățile sporite pentru un loc de muncă,

c) venituri din muncă potențial mai ridicate etc.

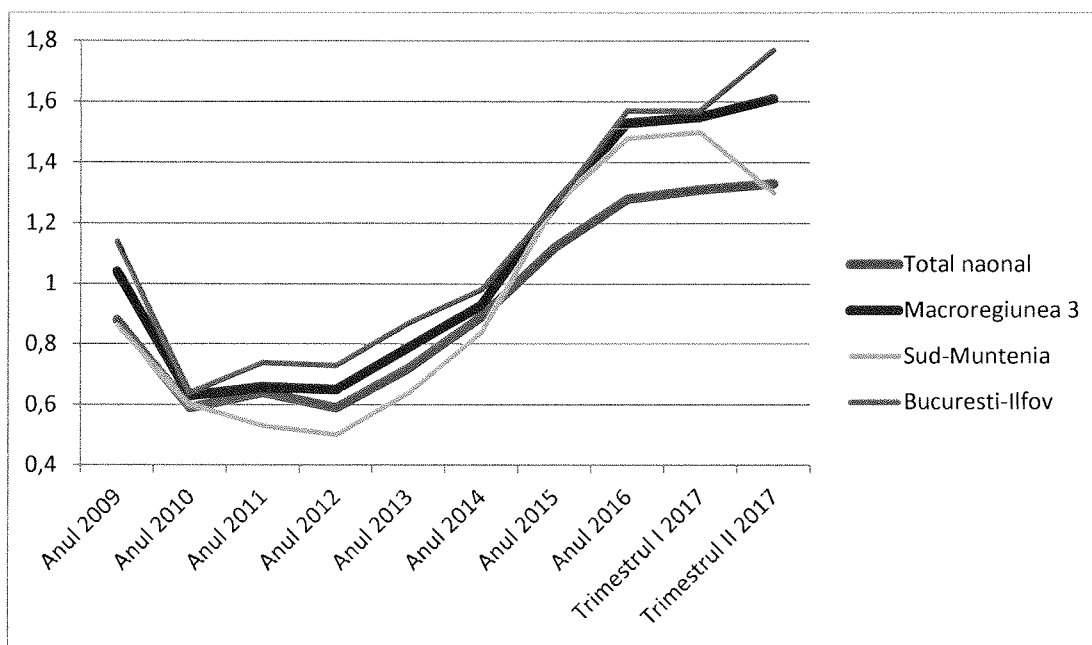
Dinamica locurilor de muncă vacante asociată cu cea a creșterii economice și a ratei șomajului evidențiază o relativă autonomie în evoluție, parțial fiind motivată de:

- Ciclul economic care afectează diferit mediul de afaceri, existând situații de expansiune a unor afaceri pe perioade de criză economică;
- Piața muncii reacționează cu întârziere la fenomenele conjuncturale din economie, criza pieței muncii urmează celei economice, iar perioada de recuperare este mai îndelungată;
- Pentru locurile de muncă cu studii superioare, comportamentul segmentului specific de piață este parțial autonomizat sau, în unele domenii, este total autonom.
- Tendința ultimelor decenii a arătat o creștere a cererii pentru locuri de muncă înalt calificate, o segmentare puternică a pieței după nivelul de calificare și o creștere a propensiunii noilor generații pentru prelungirea perioadei de rămânere în sistemul de formare inițială, parțial și din motive de lipsă a oportunităților de ocupare adecvată (continuă cu mai multe cicluri de master, optează pentru a doua facultate etc.);
- Migrația persoanelor cu pregătire universitară este facilitată de politicile locale/naționale de atragere de forță de muncă înalt calificată, avantajele financiare fiind net superioare în țările de destinație decât cele oferite la nivel național;
- Recrutarea studenților prin bursele locurilor de muncă în străinătate după absolvire, oferta de muncă în străinătate pe perioada vacanțelor au devenit o practică curentă în România, selectându-se în acest fel cei mai buni studenți/absolvenți pentru piața muncii internaționale, în detrimentul ocupării în țară;

Rata locurilor de muncă vacante în ultimii ani a cunoscut o evoluție pozitivă, după criză crescând de peste 2,5 ori. În toată perioada, Macroregiunea 3 și regiunea București-Ilfov s-au aflat în poziții favorabile, cererea de muncă fiind în creștere (Graficul nr II.1). Este o imagine globală care se poate nuanța dacă analizăm situația la nivelul ramurilor de activitate (Tabelul nr. II.1). Se constată că cele mai multe locuri de muncă sunt în administrație iar cele mai puține în domeniul gestionării producției și furnizării de servicii de apă, gaze și energie. La nivelul Macroregiunii 3 se constată că piața este permisivă pentru ocupare cu deosebire în servicii, cu excepția tranzacțiilor imobiliare și

învățământ, unde cererea este cea mai redusă, comparativ cu alte macroregiuni. O rată ridicată a locurilor de muncă vacante o înregistrăm în sănătate și asistență socială, migrația absolvenților dar și a celor deja ocupați fiind cronică.

Graficul nr. II. 1 Rata locurilor de muncă vacante în Macroregiunea 3

Sursa: Date INS- tempo on-line

Tabelul nr. II.1 Rata locurilor de muncă vacante pe macroregiuni, regiuni de dezvoltare și activități ale economiei naționale (secțiuni) CAEN Rev.2, în anul 2016

	Total național	M3	Regiunea Sud-Muntenia	Regiunea Bucuresti-Ilfov	valori extreme			
					macroregiuni		regiuni	
					maxim	minim	maxim	minim
Total	1.28	1.53	1.48	1.57				
A Aricultură, silvicultură și pescuit	0.58	0.74	0.53	1.56	0.74 (M3)	0.38 (M4)	1.56 (Buc-I)	0.3 (S-E)
INDUSTRIE	1.27	1.28	1.55	0.91	1.44 (M1)	0.94 (M2)	1.78 (Vest)	0.56 (S-V)
B Industria extractivă	0.19	0.12	0.04	0.28	0.67 (M2)	0.01 (M4)	1.13 (N-E)	0.04 (Sud-M)
C Industria prelucrătoare	1.37	1.31	1.71	0.7	1.56 (M4)	1 (M2)	1.97 (Vest)	0.7 (Buc-I)
D Producția și furnizarea de energie	0.51	0.04	0.08	0.02	2.54 (M1)	0.01 (M4)	4.94 (N-V)	0.02 (Buc-I)

electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat								
E Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	1.17	2.25	1.03	3.16	2.25 (M3)	0.66 (M4)	3.16 (Buc-I)	0.5 (N-V)
F Construcții	0.45	0.32	0.52	0.22	0.65 (M1)	0.22 (M4)	0.66 (Centru)	0.15 (S-V)
G Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	0.72	0.92	0.68	1.01	0.92 (M3)	0.52 (M4)	1.01 (Buc-I)	0.25 (S-V)
H Transport și depozitare	1.07	1.41	1.49	1.37	1.41 (M3)	0.4 (M2)	1.68 (Vest)	0.12 (S-V)
I Hoteluri și restaurante	0.68	0.56	0.44	0.6	2.11 (M4)	0.28 (M2)	3.75 (Vest)	0.11 (S-V)
J Informații și comunicații	1.48	1.63	1.43	1.64	1.73 (M1)	0.87 (M2)	1.75 (N-V)	0.66 (S-V)
K Intermedieri financiare și asigurări	1.45	1.54	1.24	1.58	1.54 (M3)	1.29 (M2)	1.58 (Centru)	1.11 (S-V)
L Tranzacții imobiliare	0.95	0.71	1	0.67	1.61 (M4)	0.71 (M3)	2.45 (S-E)	0.08 (Centru)
M Activități profesionale, științifice și tehnice	1.17	1.1	2.19	0.9	1.65 (M2)	0.99 (M4)	2.19 (Sud)	0.42 (S-V)
N Activități de servicii administrative și de servicii suport	1.06	1.28	0.36	1.5	1.28 (M3)	0.66 (M2)	1.72 (Vest)	0.24 (S-V)
O Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public	3.73	5.86	3.12	7.74	5.86 (M3)	2.26 (M4)	7.74 (Buc-I)	1.34 (S-V)
P Învățământ	0.7	0.18	0.06	0.28	2.12 (M4)	0.18 (M3)	3.97 (Vest)	0.06 (Sud-M)
Q Sănătate și asistență socială	2.68	4.03	5.53	3.27	4.03 (M3)	1.42 (M1)	5.53 (Sud-M)	1.22 (N-V)
R Activități de spectacole, culturale și recreative	2.54	2.99	2.98	3	3.13 (M2)	1.5 (M1)	3.37 (S-E)	1.12 (N-V)
S Alte activități de servicii	2.43	0.81	0.4	0.89	8.36 (M1)	0.12 (M4)	11.68 (N-V)	0.04 (N-E)

Sursa: Prelucrări pe baza datelor INS, tempo on-line

Pe regiuni de dezvoltare se constată că cererea de muncă în București-Ilfov este strict asociată specificului zonei, respectiv activități din domeniul agricol – pentru zona Ilfov, servicii de comerț, energie, apă, gaze specifice zonei puternic sistematizate, cu multe construcții și spații amenajate în care serviciile menționate sunt indispensabile, deci locurile de muncă sunt pe termen mediu și lung –

pentru București. Domeniul serviciilor medicale și de asistență socială este deficitar, prin urmare, chiar și această zonă, considerată cea mai dezvoltată din România nu este suficient de atractivă pentru specialiștii din sănătate, oferta externă fiind net superioară din perspectiva avantajelor, deopotrivă profesionale și de calitate a vieții individuale. De asemenea, diferențele mari dintre mediul rural și urban din perspectiva condițiilor de muncă, a calității locurilor de muncă determină o cerere mai mare în mediul rural dar care rămâne în cea mai mare măsură nesatisfăcută. În opinia noastră, rata relativ mică a locurilor de muncă vacante trebuie analizată cu rezerve, aceasta nu surprinde adevărata magnitudine a nevoii de muncă, nici la nivel de macroregiune și nici la nivel național – lipsa culturii managementului locurilor de muncă vacante sau vacantate, mai ales din perspectiva micilor agenți economici, ajustând magnitudinea cererii de muncă.

Imaginea parțială a cererii pieței muncii poate fi considerată ca un avertizor pentru universități, cu deosebire din perspectiva dinamicii pe termen mediu, bineînțeles fiind necesar a fi ajustată cu o analiză de detaliu, din consultarea agenților economici reprezentativi din zona de vecinătate a universităților. Alături de rata șomajului, asemenea informații pot să calibreze modificările pe cifra de școlarizare, pe profesii și nivel se specializări.

II.2. Rata șomajului

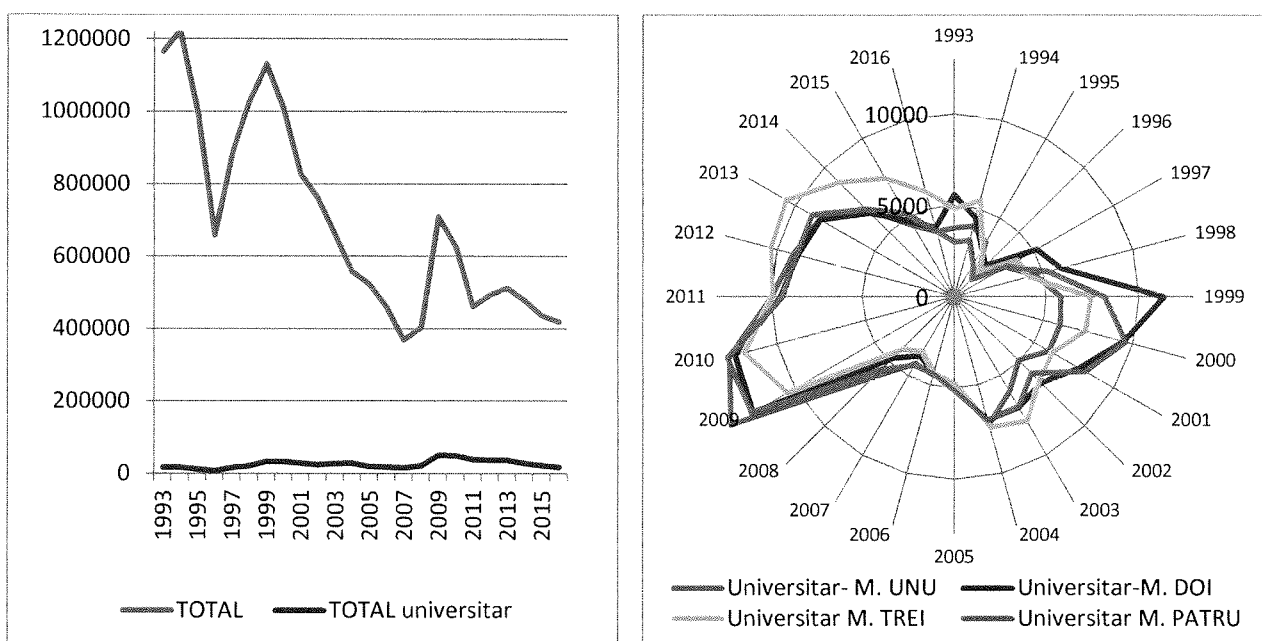
Un alt indicator parțial al mutațiilor de pe piața muncii îl reprezintă rata șomajului. Relevanța acestuia depinde din nou de comportamentul beneficiarului (a persoanei ce se află temporar în această stare de vulnerabilitate), de cadrul legislativ (relativ restrictiv, limitativ și neatractiv pentru înregistrare ca șomer) și de comportamentul agenților economici în activități privind mobilitatea resurselor umane (recrutare, concediere).

Rata șomajului tinerilor de 25-34 de ani în macroregiunea 3 este mai ridicată decât media națională, respectiv este peste 8%, cu peste 11% în Sud-Muntenia și sub 6% în București-Ilfov (date AMIGO, 2016). Cu toate acestea, numărul șomerilor înregistrați cu studii superioare este mult mai redus decât al celorlalte categorii și evoluția este mai temperată (Graficul nr. II.2). Evenimentele conjuncturale au afectat statistica numărului de șomeri înregistrați și cea mai evidentă influență a fost dată de criza financiară din 2009, când numărul acestora a crescut de 2,4 ori comparativ cu situația generală, unde creșterea a fost de cca 1,8 ori. Pentru absolvenții cu studii superioare principala problemă a fost să se angajeze după absolvire, reducerea locurilor de muncă cu studii superioare fiind

relativ mai moderată, mediul de afaceri prezervându-și ocuparea de bază și eliberând surplusul generat de contracția bruscă a cererii de bunuri și servicii.

În profil teritorial, se constată că, din punct de vedere strict al numărului de șomeri cu studii superioare, distribuția pe macroregiuni este variabilă, de la un an la altul, mai dezavantajată fiind macroregiunea 3 în care s-au înregistrat cei mai mulți șomeri cu studii superioare în anii 1994, 2003-2004 și constant are cele mai ridicate valori din 2012, cu un efectiv de șomeri între 1920 în anul 2006 și 11879 în anul 2010.

Graficul nr. II.2 Evoluția numărului șomerilor înregistrați, 1993-2016

Sursa: Prelucrări pe baza datelor INS Tempo-online

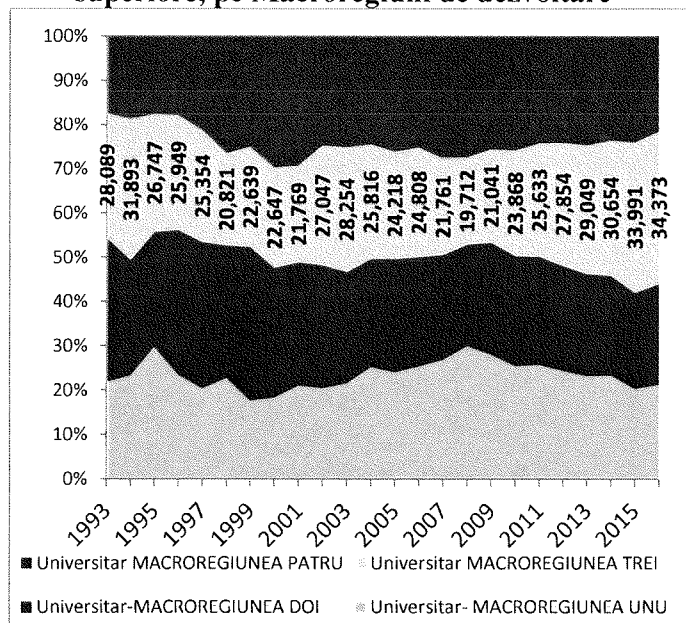
Ponderea șomerilor cu studii superioare în total șomeri a crescut pe întreaga perioadă analizată de cca 4 ori, cu un maxim de 8 ori după criză, respectiv în anul 2011, cea mai afectată zonă fiind macroregiunea 3 și în cadrul acesteia, București, Teleorman, Dâmbovița și Argeș. Precarizarea situației populației active cu studii superioare este evidentă, mediul de afaceri se dezvoltă dar nu este centrat pe valorificarea capitalului uman cu pregătire superioară, restructurarea economică fiind axată mai mult pe produse mediu și slab intensive. În aceste condiții, se pune cu necesitate problema

dimensiunii, profilului și finalității așteptate de la învățământul superior din România, și apar ca necesare întrebări precum:

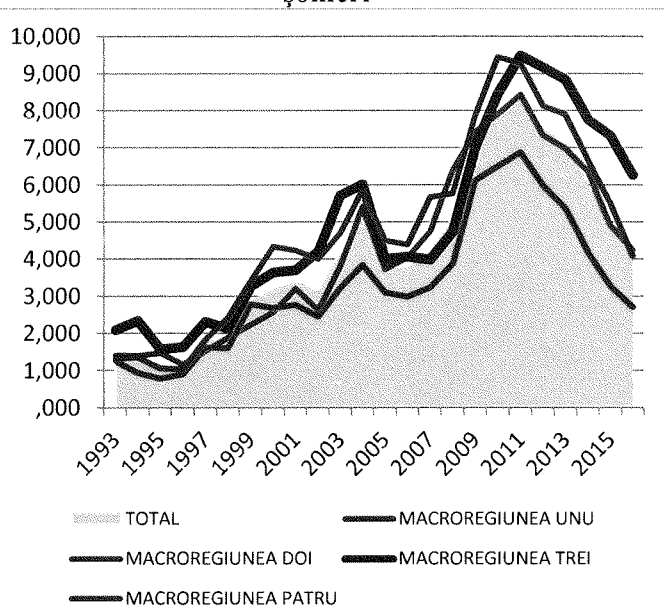
- a) care să fie raportul dintre finanțare publică și cea privată,
- b) care sunt domeniile prioritare de pregătire pentru susținerea dezvoltării economiei naționale,
- c) în ce domenii putem dezvolta excelență pentru a fi competitivi pe piața europeană a formării universitare;
- d) care sunt avantajele naționale din a pregăti absolvenți pentru piața muncii externă, care, pentru ocupare decentă vor alege migrația.

Graficul nr. II.3 Șomeri înregistrați cu studii superioare, 1993-2016

Structura șomerilor înregistrați cu studii superioare, pe Macroregiuni de dezvoltare

Ponderea șomerilor cu studii superioare în total șomeri

Sursa: Prelucrări pe baza datelor INS Tempo-online

În sinteză, putem aprecia că nivelul de educație se corelează invers proporțional cu rata șomajului, iar ratele de ocupare și de activitate au o relativă stabilizare care reflectă situația pieței muncii și a integrării absolvenților după 24 de luni de la terminarea studiilor. Șomajul pe termen lung

la tinerii cu studii superioare reflectă, în opinia noastră pierderea netă de capital uman ca urmare a unor grave diferențe între cerere și ofertă. **Practic, în anul 2016, cca 4% din absolvenții cu studii superioare cu peste 2 ani de la finalizarea studiilor aveau nevoie de investiții importante de ajustare a competențelor.** Indicele de devansare a ratelor celor cu studii superioare față de media națională ne arată avantajele relative din parcurgerea învățământului superior, comparativ cu învățământul secundar. Intervalul de ocupare pentru cei cu studii superioare este dat în cea mai mare parte de perioada de 12-24 luni de la absolvire, căutarea unui loc de muncă fiind particularizată în primul rând pe domeniul de specializare. Perioada de căutare a unui loc de muncă este mai lungă la bărbați iar femeile își găsesc mai greu un loc de muncă.

Tabelul nr. II.2 Indicele de devansare a ratelor de participare la activitatea economică pentru învățământul superior față de cel mediu

Tineri de 15-34 ani care au ieșit din sistemul național de educație după timpul scurs de la încheierea studiilor	Rata de activitate	Rata de ocupare	Rata șomajului	Tineri de 15-34 ani care au ieșit din sistemul național de educație după timpul scurs de la încheierea studiilor	Rata de activitate	Rata de ocupare	Rata șomajului
TOTAL național	1.13	1.20	0.48				
sub 12 luni	1.03	1.01	1.03				
12 - 23 luni	1.13	1.36	0.46				
24 luni și peste	1.13	1.20	0.43				
MASCULIN	1.06	1.13	0.47	URBAN	1.13	1.18	0.55
sub 12 luni	0.91	0.79	1.26	sub 12 luni	1.16	1.22	0.93
12 - 23 luni	1.16	1.26	0.66	12 - 23 luni	1.11	1.27	0.53
24 luni și peste	1.07	1.14	0.38	24 luni și peste	1.13	1.18	0.49
FEMININ	1.32	1.37	0.61	RURAL	1.18	1.23	0.67
sub 12 luni	1.34	1.60	0.73	sub 12 luni	1.08	1.07	1.01
12 - 23 luni	1.18	1.36	0.53	12 - 23 luni	1.17	1.25	0.71
24 luni și peste	1.32	1.37	0.59	24 luni și peste	1.19	1.25	0.59

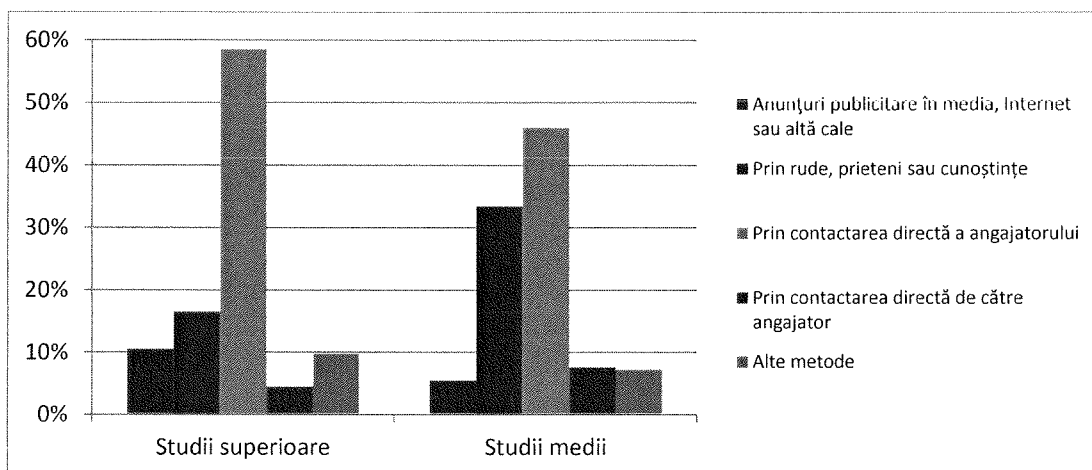
Sursa: prelucrări pe baza datelor INS, tempo on-line

Peste 95% din absolvenți intră în ocupare cu regim permanent, proporția fiind ușor mai ridicată în cazul femeilor și în mediul rural (cca 96%).

Dacă ne referim la mobilitatea spațială a acestora, respectiv distanța acceptată de la locul de muncă la domiciliu, se constată că cei cu studii superioare sunt mai puțin dispuși să accepte un loc de muncă la o distanță mai mare de o oră, respectiv cca 30%, comparativ cu peste 42% în cazul celor cu studii medii, bărbații fiind mai mobili decât femeile.

Metoda de căutare a unui loc de muncă este prin relație directă cu angajatorul și mai puțin cu ajutorul prietenilor.

Graficul nr. II.4 Salariați de 15-34 ani după metoda de găsimă a locului de muncă actual și nivelul de educație, anul 2016

Sursa: prelucrări pe baza datelor INS, tempo on-line, AMIGO

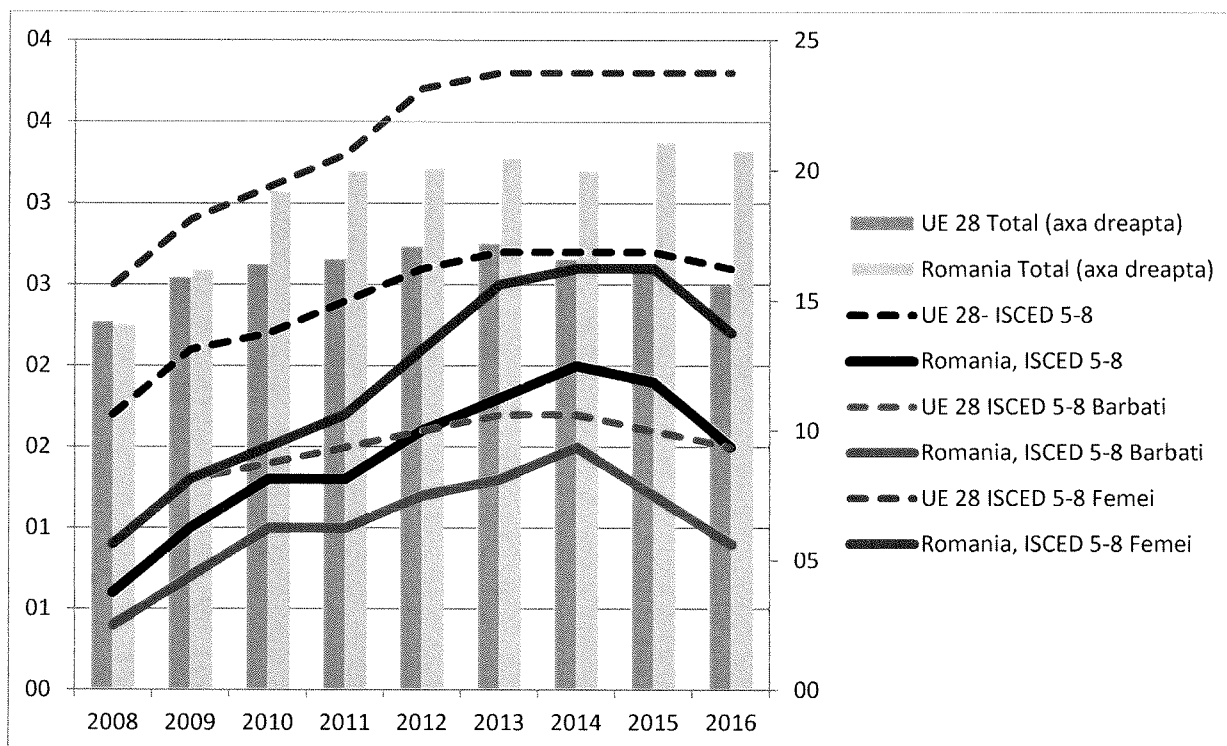
Sistemele mass media, ca suport pentru facilitarea ocupării sunt folosite doar în mică proporție, apelarea la asemenea metodă de recrutare fiind de două ori mai frecventă în cazul celor cu studii superioare comparativ cu cel cu studii medii, ridicându-se astfel la cca 10% în anul 2016

II.3. Pierderea de capital uman prin NEETs

Tinerii sunt mobili și selectivi în ocuparea locurilor de muncă, iar cu cât crește nivelul de educație cu atât au mai multe oportunități de ocupare, inclusiv prin acceptarea unui loc de muncă cu nivel de calificare mai redus decât școala absolvită. În plus, o rată NEETs mai redusă nu înseamnă neapărat o alocare mai bună a resurselor de muncă, ci mai degrabă ne indică o disponibilitate limitată de a atrage persoane pentru ocuparea locurilor de muncă vacante, folosind o bază de date facil de accesat. Oferta mai redusă din acest contingent de populație este deseori cauzată de mobilitatea externă a acestora și/sau din reducerea demografică.

O analiză comparativă a ratei NEETs pentru România, față de media UE ne indică o situație nefavorabilă dacă ne raportăm la total persoane de 15-34 de ani și una mai avantajoasă (?) dacă avem în vedere doar pe cei care au absolvit învățământul superior (ISCED 5-8) Graficul nr. II.5.

Graficul nr. II.5 Rata NEETs, 15-34 de ani, în România și la nivel UE

Sursa: Baza de date Eurostat, [edat_lfse_21]

Aparent, situația României este mai bună, însă asocierea celorlalți indicatori de eficiență a valorizării resurselor demografice (rata natalității, ponderea absolvenților cu studii superioare în total populație, pe grupe de vârstă, rata migrației tinerilor) ne poziționează sub performanțele din alte țări membre, care reușesc să-și valorifice mai bine noile generații și ce este important, după absolvire să le rețină pe piața muncii naționale.

La nivelul regiunilor de dezvoltare NUTS 2, baza de date este mai puțin generoasă din perspectiva nivelului de calificare a NEETs, dar oferă informații privind rata NEETs, iar la nivel național avem informații interesante privind structura NEETs.

Rata NEETs la nivel național este în România mai ridicată decât media UE, decalajul crescând de la 4,2 pp în 2013 la 6,7 pp în 2016. În 2013, 6 țări înregistrau rate NEETs mai mari decât ale

României (21,3%), respectiv Italia (29,1%), Grecia (28,2%), Cipru (27,1%), Croația (27%), Bulgaria (25,9%) și Spania (24%), iar în 2017 doar 4 (Italia, Cipru, Grecia și Croația). Pentru toate aceste țări rata NEETS scade în 2017 față de 2013 cu până la 6,3 pp în cazul Greciei și cu 1,9 pp la nivelul mediei UE, în România rata **crește** cu 0,6 pp.

Pe regiuni de dezvoltare se constată o evoluție diferită, de la reducerea ratei NEETs cu 4 pp în Regiunea Vest până la majorarea acesteia cu 4 pp în Regiunea Centru. Comparativ cu alte regiuni ale UE, și-a îmbunătățit poziția în ierarhie doar Regiunea Vest, toate celelalte având o evoluție nefavorabilă, chiar și în condițiile în care rata NEETs s-a redus (Tabelul nr. II.3). Această ultimă situație se înregistrează în regiunile macroregiunii trei analizate în prezentul studiu. Dealtfel macroregiunea 3 a înregistrat și cele mai ridicate valori ale ratei NEETs, situație îngrijorătoare dacă o asociem cu nivelurile de dezvoltare economică mai ridicată înregistrată în Regiunea București-Ilfov.

Tabelul nr. II.3 Evoluția ratei NEETs (18-24 de ani) la nivel regional în România, comparativ cu regiuni ale UE, în perioada 2013-2016

	2013 (%)	2014 (%)	2015 (%)	2016 (%)	2016- 2013 (pp)	ierarhie 2013 (loc)	ierarhie 2016 (loc)
ratele NEETs cele mai mari							
Severozapaden (Bulgaria)	44.3	45.7	45.7	46.5	2.2		x
Stereia Ellada (Grecia)	45.3	43.4	42.8	39.6	-5.7	x	
ratele NEETs cele mai reduse							
Praha (Rep. Ceha)	5.6	5.6	5.6	2.7	-2.9		x
Unterfranken (Germania)	4.6	5.1	5.6	7.7	3.1	x	
Regiunile Romaniei							
Vest RO	16.8	19.3	15.7	12.8	-4.0	164.0	215.0
Bucuresti - Ilfov RO	17.0	16.2	15.7	15.3	-1.7	160.0	147.0
Nord-Est RO	16.0	14.0	13.3	14.7	-1.3	180.0	164.0
Sud - Muntenia RO	29.9	29.2	29.2	28.8	-1.1	29	24
Nord-Vest RO	15.4	14.5	18.1	16.4	1.0	197	124.0
Sud-Vest Oltenia RO	20.9	20.0	25.0	24.2	3.3	94	38
Sud-Est RO	27.6	28.5	31.7	31.4	3.8	41	17
Centru RO	27.5	31.8	33.8	31.5	4.0	43	16
Macroregiunile României							
Macroregiunea trei RO	24.2	23.8	24.0	23.8	-0.4	66	41
Macroregiunea patru RO	18.8	19.6	20.6	18.8	0.0	131	94
Macroregiunea doi RO	20.7	19.9	20.5	21.3	0.6	99	63
Macroregiunea unu RO	20.9	22.2	25.2	23.2	2.3	93	43

Sursa: Baza de date Eurostat, [edat_lfse_22]

Incapacitatea pieței de a absorbi forța de muncă tânără, reprezentată de o rată a NEETs în creștere se poate motiva prin oferta neatractivă a mediului de afaceri, nepotrivirea cu profilul și specializările din sistemul educației dar și din cauza descurajării. Deși datele următoare reflectă situația globală a NEETs (nu sunt date disponibile pe niveluri de educație) considerăm că pot fi prezentate ca argument pentru universități **de a dezvolta propria bază de date și a identifica aspectele negative și pozitive ale politicii educaționale**, de a identifica și ameliora acele aspecte considerate ca puncte nevralgice ale metodelor educaționale sau legate de conținutul formării de care au fost afectați absolvenții la intrarea pe piața muncii (Tabelul nr . II.4).

Tabelul nr. II.4 Persoane din categoria NEETs, ca procent din populația de 15-29 ani

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2016-2006
UE 28 - persoane neocupate (%)	14.0	13.2	13.0	14.7	15.2	15.4	15.9	15.9	15.4	14.8	14.2	0.2
RO - persoane neocupate (%)	16.5	14.8	13.2	15.7	18.9	19.5	19.3	19.6	19.9	20.9	20.2	3.7
Decalaj RO față de UE28 (pp)	2.5	1.6	0.2	1.0	3.7	4.1	3.4	3.7	4.5	6.1	6.0	
UE 28 - șomeri (%)	6.1	5.4	5.4	7.0	7.4	7.4	8.0	8.1	7.5	6.9	6.3	0.2
RO - șomeri (%)	6.5	5.7	5.1	6.0	6.7	7.0	6.9	7.0	7.1	7.0	6.0	-0.5
Decalaj RO față de UE28 (pp)	0.4	0.3	-0.3	-1.0	-0.7	-0.4	-1.1	-1.1	-0.4	0.1	-0.3	
UE 28 - persoane inactive (%)	7.8	7.8	7.7	7.7	7.9	8.0	7.9	7.8	7.8	7.9	7.9	0.1
RO - persoane inactive (%)	10.0	9.1	8.1	9.7	12.2	12.6	12.4	12.6	12.8	14.0	14.2	4.2
Decalaj RO față de UE28 (pp)	2.2	1.3	0.4	2.0	4.3	4.6	4.5	4.8	5.0	6.1	6.3	
UE 28 - persoane care doresc să muncească- fie că sunt în căutarea unui loc de muncă sau nu (%)	9.3	8.5	8.4	10.1	10.6	10.8	11.3	11.4	10.9	10.3	9.6	0.3
RO - persoane care doresc să muncească- fie că sunt în căutarea unui loc de muncă sau nu (%)	9.9	8.8	7.7	9.7	11.5	12.3	11.7	11.7	11.7	10.8	10.3	0.4
Decalaj RO față de UE28 (pp)	0.6	0.3	-0.7	-0.4	0.9	1.5	0.4	0.3	0.8	0.5	0.7	
UE 28 - persoane care nu doresc să muncească (%)	4.7	4.7	4.6	4.6	4.7	4.6	4.6	4.5	4.4	4.6	4.7	0.0
RO - persoane care nu doresc să muncească (%)	6.6	6.0	5.6	6.0	7.4	7.3	7.6	7.8	8.1	10.1	9.9	3.3
Decalaj RO față de UE28 (pp)	1.9	1.3	1.0	1.4	2.7	2.7	3.0	3.3	3.7	5.5	5.2	

Sursa: prelucrări pe baza datelor EUROSTAT, [yth_empl_150]

Cu excepția persoanelor care sunt înregistrate ca șomeri (relevanța limitată a acestui indicator am prezentat-o anterior), în toate celelalte categorii de NEETs se înregistrează o înrăutățire a situației în România, față de evoluția la nivel european. Cel mai îngrijorător este faptul că sporește ponderea tinerilor din România care nu doresc să muncească, dar și a celor neocupați. Practic, rezerva de

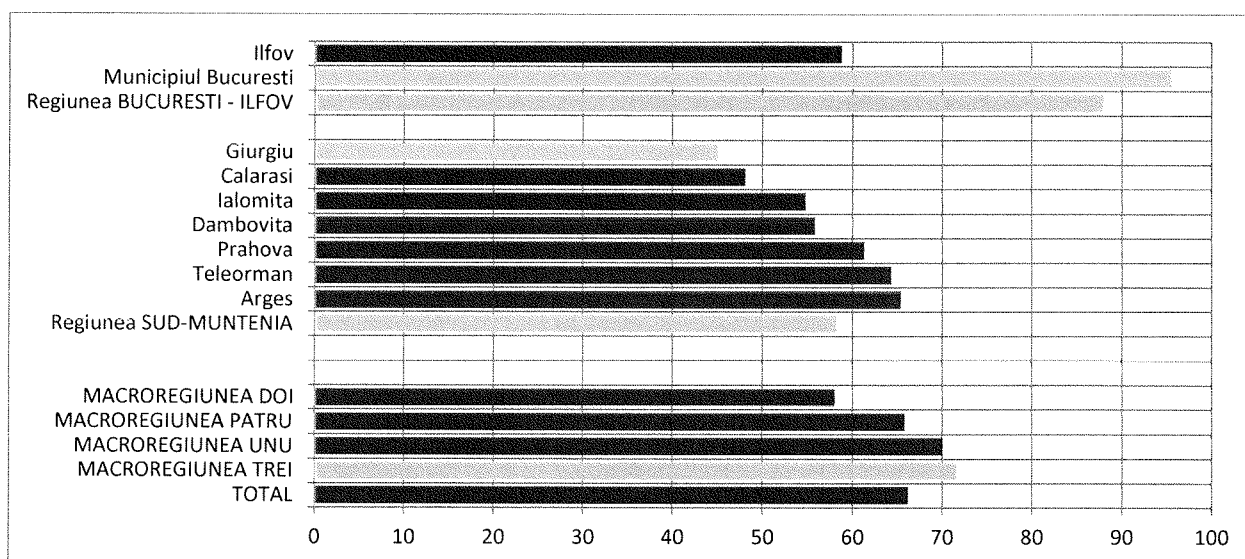
activare pe piața muncii, reprezentată de persoanele care doresc să muncească, fie că sunt în căutarea unui loc de muncă, fie că nu caută este de cca 10%, cu valori apropiate față de media UE28.

Simpla prezentare a poziției relative a României față de media UE ne permite să evidențiem faptul că, învățământul superior la nivel național (și regional) este mai bine să fie cuplat pe structura cererii de muncă a bazinului de ocupare corespunzător (local, regional sau național) și doar în completare să analizăm posibilitatea extinderii pe piața ofertei internaționale. *Orice universitate își dorește o poziție de top în ierarhia internațională a universităților, dar constatăm că cele care se află pe primele poziții la nivel internațional au un statut bine definit pe propria piață națională, iar creșterea numărului de cursanți pe seama studenților străini reprezintă un obiectiv complementar acoperirii cererii interne.* Marile universități din Macroregiunea 3 ținesc către acest statut, unele au reușit să-și îmbunătățească locul în ultimii ani, însă performanța în educație este relativ modestă iar metodele de formare sunt dintre cele mai slab performante (învechite). Deși aspirațiile și obiectivele universităților sunt foarte ambițioase, atractivitatea universităților din România pentru studenții străini este încă redusă, dacă ne referim la calitatea educației, este mai degrabă motivată de costul redus al taxelor, comparativ cu alte țări. Paradoxal, tinerii români preferă să meargă să studieze în străinătate (mulți prin eforturile individuale deosebite ale familiei, puțini cu burse), refuzând opțiunea de a studia în țară, tocmai datorită nivelului slab competitiv al educației universitare. Bineînțeles că avem și domenii unde ne putem compara cu sistemul de educație universitară din alte țări, însă aceste exemple sunt ca excepție și nu ca regulă. Considerăm că în această direcție ar trebui să se concentreze politica universităților, respectiv să **asigure absolvenților acea educație care să-i facă ușor angajabili, chiar doriți pe piața specifică a domeniilor de formare.** Odată acest obiectiv realizat, va crește și valoarea diplomei obținute, care va fi asociată cu o performanță la activare pe piața muncii atractivă pentru potențialii angajatori. **În opinia noastră poziția în ierarhia universităților (Top 500) ar trebui să fie rezultatul și nu ținta politicilor promovate de universități.** Excelența în educație, odată obținută, trebuie consolidată și permanent reconfirmată de rata (netă) a ocupabilității tinerilor absolvenți, a optimizării duratei de găsire a unui loc de muncă adecvat și de asigurare a unei activări sustenabile a capitalului uman format prin sistemul educației ISCED 5-8, pentru o piață a muncii care are nevoie de asemenea absolvenți (ca nivel și structură).

II.4 Ocuparea tinerilor cu studii superioare

Resursele de muncă sunt inegal distribuite teritorial, macroregiunea 3 asigură ocuparea a cca 72% din disponibilul local, comparativ cu macroregiunea 2 care activează doar 58% din potențial. Totodată poate fi considerată ca zona extremelor: pe de o parte include Municipiul București cu cea mai mare rată de ocupare a resurselor de muncă în anul 2016, respectiv 95,5% și, pe de altă parte are în componența teritorială județul Giurgiu cu cea mai redusă rată la nivel național, respectiv cca 45% (Graficul nr. II.6)

Graficul nr. II.6 Rata de ocupare a resurselor de muncă în anul 2016

Sursa: INS, tempo on-line

Cererea de muncă, cantitativ, pe domenii de pregătire și nivel de educație este distribuită diferit pe ramuri de activitate și în plan regional, funcție de :

- resursele zonei;
- istoricul dezvoltării și diversificării mediului de afaceri;
- accesibilitatea geospațială a afacerilor, respectiv gradul de dezvoltare a infrastructurii de suport pentru mediul de afaceri – sistematizare, rețea sau hub de transport, diversitatea serviciilor pentru producție;
- gradul de aglomerare umană și de sistematizare urbanistică;

- e) complementaritatea activităților derulate în zonă;
- f) vecinătatea cu alte zone de dezvoltare și rețelele de cooperare;
- g) atractivitatea pentru noi afaceri – cerere potențială;
- h) gradul de dezvoltare a serviciilor sociale, financiare, servicii de educație și formare continuă; centre de CDI, etc.

Varietatea reliefului și bogățiile naturale ale României fac posibilă o diversitate a dezvoltării activității, care se particularizează pe macroregiuni. Astfel macroregiunea 3 concentrează cel mai important centru urbanistic al țării, iar integrarea regiunii Sud-Muntenia cu relief propice agriculturii – cultura mare, zootehnie etc. și zone cu bogății minerale determină o contribuție însemnată la PIB-ul național, așa cum s-a arătat anterior în lucrare. Din perspectiva ocupării, **Macroregiunea 3 atrage 1/5 din ocuparea în agricultură la nivel național, peste ¼ din cea în industrie, învățământ, sănătate, 1/3 din cea în construcții și comerț, activități de servicii administrative și de asigurări sociale, servicii, activități culturale și peste jumătate din comunicații și intermediari financiare.** Cele două zone componente sunt relativ egal reprezentate în ocuparea la nivel național, respectiv economia zonei Sud-Muntenia atrage cca 13% din ocuparea națională iar București-Ilfov 15% (date INS) și sunt complementare în dezvoltarea afacerilor, regiunea Sud-Muntenia concentrând cu predilecție activitățile din zona sectorului primar și secundar iar București-Ilfov pe cele din domeniul serviciilor. (Tabelul nr. II.5).

Tabelul nr. II.5 Ponderea regiunii în ocuparea la nivel național

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	modificare 2015-2010 (pp)
MACROREGIUNEA TREI							
TOTAL ECONOMIE REGIONALĂ	28.31	28.44	28.26	28.44	28.47	28.68	0.38
Agricultura, silvicultură și pescuit	19.06	19.11	19.16	19.14	19.10	19.13	0.06
INDUSTRIE	25.02	24.71	24.56	24.39	24.38	24.40	-0.62
Din care:							
Industrie extractivă	24.46	23.92	24.08	24.49	25.04	25.61	1.14
Industrie prelucrătoare	24.55	24.26	24.11	23.95	23.90	23.84	-0.71
Producție și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	27.37	27.18	26.38	27.59	27.27	28.49	1.12
Distribuția apei; salubritate, gestiunea deșeurilor, activități de decontaminare	29.60	29.11	29.34	28.20	28.63	29.30	-0.31
Construcții	35.79	35.77	35.31	34.97	34.69	34.19	-1.60
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	32.17	32.15	31.95	31.92	31.85	31.81	-0.36

Transport și depozitare	30.70	31.27	30.80	30.80	30.78	31.07	0.38
Hoteluri și restaurante	29.60	30.75	30.74	30.12	30.09	30.02	0.42
Informații și comunicații	56.48	59.19	54.18	53.83	55.82	51.13	-5.36
Intermedieri financiare și asigurări	60.77	60.68	56.58	61.80	61.13	52.65	-8.12
Tranzacții imobiliare	38.19	38.89	36.62	35.13	39.72	38.75	0.56
Activități profesionale, științifice și tehnice	56.64	56.49	56.42	56.06	55.54	54.38	-2.26
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	48.21	48.88	49.46	48.27	46.19	47.29	-0.92
Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public	33.69	34.30	34.10	34.50	34.76	34.98	1.29
Invățământ	25.36	25.48	25.84	25.17	24.52	24.92	-0.44
Sănătate și asistență socială	27.05	28.02	27.95	28.32	28.59	28.72	1.68
Activități de spectacole, culturale și recreative	42.50	39.66	41.06	39.78	39.68	39.48	-3.01
Alte activități de servicii	33.18	33.20	32.86	32.72	33.51	33.00	-0.18
SUD-MUNTENIA							
TOTAL ECONOMIE REGIONALĂ	13.79	13.80	13.80	13.70	13.60	13.40	-0.39
Agricultură, silvicultură și pescuit	17.55	17.59	17.64	17.61	17.55	17.57	0.01
INDUSTRIE	14.61	14.52	14.56	14.55	14.44	14.42	-0.19
Din care:							
Industrie extractivă	19.42	18.21	17.33	17.69	17.45	16.55	-2.87
Industrie prelucrătoare	14.67	14.64	14.65	14.59	14.50	14.50	-0.17
Producție și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	10.73	10.28	10.06	9.87	9.61	9.62	-1.11
Distribuția apei; salubritate, gestiunea deșeurilor, activități de decontaminare	13.71	13.58	14.51	14.67	14.51	14.49	0.78
Construcții	11.12	11.25	11.31	11.29	11.28	11.25	0.13
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	11.85	11.70	11.73	11.92	11.78	11.61	-0.24
Transport și depozitare	13.29	13.39	13.50	13.43	13.08	13.34	0.05
Hoteluri și restaurante	10.07	10.08	9.79	9.18	9.42	8.84	-1.23
Informații și comunicații	5.07	5.07	5.09	4.64	4.60	4.39	-0.67
Intermedieri financiare și asigurări	5.93	5.84	6.32	5.41	5.93	6.86	0.94
Tranzacții imobiliare	10.03	10.78	11.15	11.05	11.15	11.88	1.84
Activități profesionale, științifice și tehnice	10.13	10.06	9.89	9.88	9.77	9.91	-0.22
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	10.36	10.71	10.81	11.06	10.94	10.97	0.61
Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public	14.30	14.18	13.74	13.49	13.48	13.51	-0.79
Invățământ	12.01	11.90	11.75	11.83	11.84	11.76	-0.25
Sănătate și asistență socială	12.23	12.10	12.14	12.16	12.03	11.80	-0.43
Activități de spectacole, culturale și recreative	9.32	10.51	10.14	10.57	10.86	10.58	1.26
Alte activități de servicii	8.05	8.17	8.24	8.33	8.74	9.17	1.12
BUCUREȘTI-ILFOV							
TOTAL ECONOMIE REGIONALĂ	14.51	14.64	14.46	14.73	14.88	15.28	0.77
Agricultură, silvicultură și pescuit	1.51	1.52	1.51	1.53	1.55	1.56	0.05

INDUSTRIE	10.41	10.18	10.00	9.84	9.94	9.98	-0.43
Din care:							
Industrie extractivă	5.05	5.71	6.75	6.79	7.59	9.06	4.01
Industrie prelucrătoare	9.88	9.62	9.46	9.36	9.40	9.34	-0.54
Producție și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	16.64	16.90	16.33	17.73	17.67	18.87	2.23
Distribuția apei; salubritate, gestiunea deșeurilor, activități de decontaminare	15.90	15.53	14.83	13.53	14.11	14.81	-1.09
Construcții	24.67	24.52	24.00	23.68	23.41	22.94	-1.73
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	20.32	20.44	20.22	20.00	20.07	20.20	-0.12
Transport și depozitare	17.40	17.88	17.30	17.36	17.70	17.73	0.33
Hoteluri și restaurante	19.53	20.67	20.95	20.94	20.67	21.18	1.65
Informații și comunicații	51.42	54.12	49.09	49.18	51.21	46.73	-4.68
Intermedieri financiare și asigurări	54.84	54.84	50.26	56.39	55.21	45.78	-9.05
Tranzacții imobiliare	28.16	28.10	25.48	24.08	28.57	26.88	-1.28
Activități profesionale, științifice și tehnice	46.50	46.43	46.53	46.19	45.77	44.47	-2.04
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	37.85	38.17	38.65	37.21	35.26	36.32	-1.53
Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public	19.39	20.12	20.35	21.01	21.29	21.47	2.08
Învățământ	13.35	13.58	14.08	13.34	12.67	13.16	-0.19
Sănătate și asistență socială	14.82	15.93	15.81	16.16	16.56	16.92	2.11
Activități de spectacole, culturale și recreative	33.18	29.15	30.92	29.21	28.82	28.90	-4.27
Alte activități de servicii	25.13	25.04	24.61	24.38	24.77	23.83	-1.30

Sursa: Prelucrări pe baza datelor INS, tempo-on-line

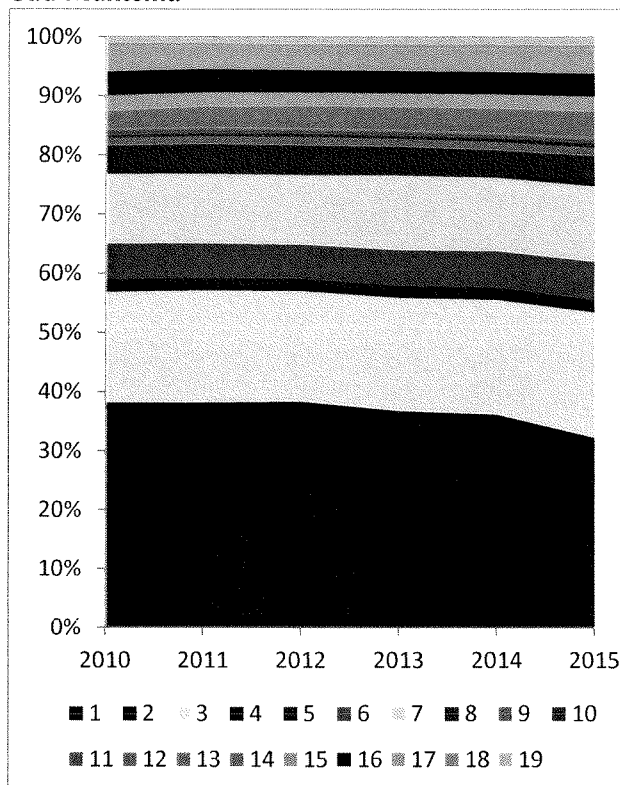
O analiză sumară a ocupării ne indică următoarele:

- Ocuparea în construcții este de două ori mai mare în București-Ilfov decât în regiunea Sud-Muntenia, în special din cauza dezvoltării mai puternice a mediului urban; aceeași proporție întâlnim și în cazul ramurilor comerț, hoteluri și restaurante și cultură;
- Activitățile profesionale, științifice și tehnice predomină în regiunea București-Ilfov, la fel și cele de comunicații ori activitățile financiare;
- Diferențe mai mici sunt înregistrate în ocuparea din transport, învățământ, sănătate.

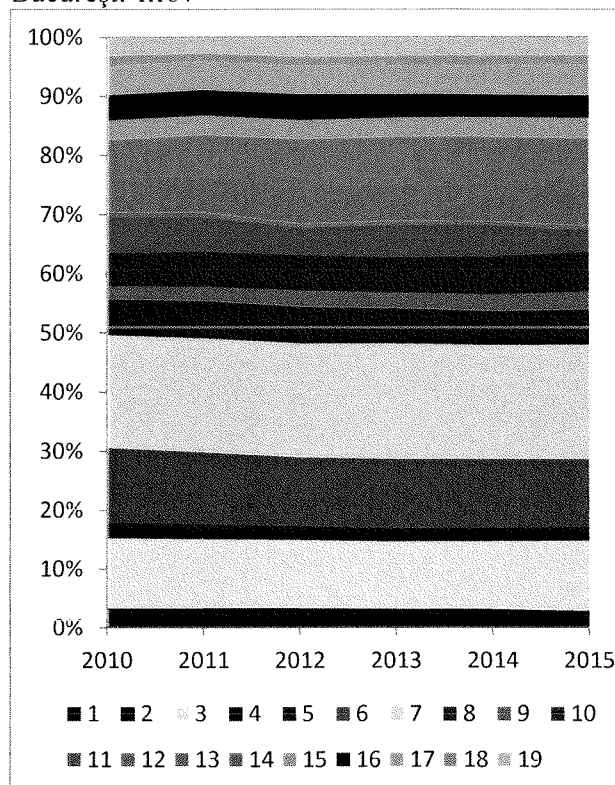
Din perspectiva dinamicii ocupării, constatăm că sunt schimbări relativ importante în Regiunea Sud Muntenia, scade ponderea ocupării în sectorul primar, pe seama creșterii în sectorul secundar (Graficul nr. II.7)

Graficul nr. II.7 Structura ocupării pe domenii de activitate, pe regiuni ale Macroregiunii 3

Sud Muntenia

București-Ilfov

Notă: (1) Agricultură, silvicultură și pescuit; (2) Industrie extractivă; (3) Industrie prelucrătoare; (4) Producție și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat; (5) Distribuția apei; salubritate, gestiunea deșeurilor, activități de decontaminare; (6) Construcții; (7) Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; (8) Transport și depozitare; (9) Hoteluri și restaurante; (10) Informații și comunicații; (11) Intermedieri financiare și asigurări; (12) Tranzacții imobiliare; (13) Activități profesionale, științifice și tehnice; (14) Activități de servicii administrative și activități de servicii suport; (15) Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public; (16) Învățământ; (17) Sănătate și asistență socială; (18) Activități de spectacole, culturale și recreative; (19) Alte activități de servicii

Sursa: Sursa: Prelucrări pe baza datelor INS, tempo-on-line, Statistica regională

Tinerii de 20-34 de ani cu studii superioare reprezintă cca 15% din cei de 15-34 de ani prezenți pe piața muncii în anul 2016 și aceștia se regăsesc în principal în mediul urban, respectiv în proporție de peste 85%. Cele cca 709 mii persoane cu studii superioare prezente pe piața muncii din România se distribuie pe grupe de vârstă, în proporții apropiate pe grupele 25-29 ani (44%) și 30-34 de ani (46%). O parte dintre aceștia au avut experiența de ocupare încă din timpul studiilor, prin diverse forme (part-time, perioadă determinată etc.), cu plată sau fără plată. Comparativ cu alte țări, studenții români nu au cultura ocupării pe perioada studiilor, peste 83% nu au lucrat. Jumătate din cei care au desfășurat activități ce se pot identifica cu experiență profesională, au lucrat cu plată. Incidența muncii plătite pe perioada studiilor este mai mare în rândul fetelor și în mediul urban.

Tabelul nr. II.6 Tineri de 15-34 ani după experiența profesională din timpul studiilor

	Experiența profesională din timpul studiilor					
	Au absolvit o școală în sistemul național de educație	Au lucrat cu plată sau fără plată	Au lucrat atât cu plată cât și fără plată	Au lucrat doar cu plată	Au lucrat doar fără plată	Nu au lucrat
TOTAL	4817362	427870	56434	81018	290419	4389492
<i>Superior</i>	708560	118326	20728	39830	57769	590233
<i>superior=100</i>	100	16.70	2.93	5.62	8.15	83.30
% superior in total	14.71	27.65	36.73	49.16	19.89	13.45
MASCULIN	2492699	223229	31596	40457	151176	2269470
<i>Superior</i>	327678	55365	11504	16495	27366	272314
<i>superior=100</i>	100	16.90	3.51	5.03	8.35	83.10
% superior in total	13.15	24.80	36.41	40.77	18.10	12.00
FEMININ	2324663	204642	24838	40561	139243	2120022
<i>Superior</i>	380882	62962	9224	23334	30404	317920
<i>superior=100</i>	100	16.53	2.42	6.13	7.98	83.47
% superior in total	16.38	30.77	37.14	57.53	21.84	15.00
URBAN	2640425	236380	35526	46982	153873	2404045
<i>Superior</i>	603994	97242	18441	31809	46992	506752
<i>superior=100</i>	100	16.10	3.05	5.27	7.78	83.90
% superior in total	22.87	41.14	51.91	67.70	30.54	21.08
RURAL	2176937	191490	20908	34036	136546	1985447
<i>Superior</i>	104566	21084	2287	8020	10777	83482
<i>superior=100</i>	100	20.16	2,18	7.67	10.31	79.84
% superior in total	4.80	11.01	10,93	23.56	7.89	4.20

Sursa: INS, Tempo-on line

Această experiență profesională în timpul studiilor facilitează atât alegerea unei specializări de master mai aproape de așteptările personale privind cariera profesională, cât și motivația pentru rezultate foarte bune la absolvirea cursurilor. O parte din această experiență de muncă se poate dobândi și prin practica școlară, obligatorie pentru cursurile universitare, însă de multe ori realizată mai mult formal.

Atât oportunitățile de dezvoltare cât și dinamica creșterii economice determină rata participării la muncă a tinerilor, cu deosebire a celor cu studii superioare.

Potențial, rata de ocupare a tinerilor (de 15-34 ani) este mai ridicată decât media națională și apropiată de cea a celor cu vârsta de 35-45 ani, avantajul acestora fiind dat de:

a) nivelul de pregătire și structura formării, considerată a fi mai aproape de cererea pieței muncii;

b) flexibilitatea mai mare în căutarea unui loc de muncă și potențial, gradul mai ridicat de adaptabilitate în cazul locurilor de muncă nou create;

c) capacitatea și disponibilitatea mai mare de a ocupa posturi de muncă cu risc ridicat de supraviețuire, asimilate activităților de nișă, ce promovează inovarea și dezvoltă domenii de pionierat în afaceri. Chiar dacă nu dispunem de date de nivel NUTS 2, având în vedere că Macroregiunea 3 supusă analizei include regiunea București-Ilfov cu nivel de dezvoltare apropiat mediei UE28, considerăm relevant pentru orientarea politicilor la nivel de universitate, **analiza eficienței formării** definită prin rata de ocupare a absolvenților cu studii superioare, după durata de când au finalizat ultima formă de educație.

Tabelul nr. II.7 Rata de ocupare a tinerilor de 15-34 ani (care nu urmează o formă de pregătire), după durata de când au finalizat studiile

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2016-2008
UE 28 total ISCED	76.8	73.8	73.1	72.8	71.8	71.2	72.1	72.9	73.9	-2.9
UE 28, educație ISCED 5-8	88.0	86.0	85.2	84.8	84.2	83.5	83.5	84.3	85.1	-2.9
UE 28, educație ISCED 5-8, 1-3 ani vechime	86.9	83.7	82.5	82.4	81.5	80.7	80.5	81.8	82.9	-4.0
UE 28, educație ISCED 5-8, mai puțin de 3 ani vechime	84.4	80.9	80.0	80.2	79.4	78.5	78.2	79.8	80.9	-3.5
UE 28, educație ISCED 5-8, peste 3 ani vechime	89.9	88.5	87.8	87.7	86.9	86.5	86.5	87.0	87.4	-2.5
UE 28, educație ISCED 5-8, peste 5 ani vechime	89.9	88.5	88.0	87.6	87.0	86.9	86.9	87.5	87.4	-2.5
România, total ISCED	78.4	75.6	73.0	71.7	71.8	71.0	72.2	71.5	71.4	-7.0
România educație ISCED 5-8	93.4	90.4	88.9	89.3	87.6	86.5	85.9	87.1	88.9	-4.5
România educație ISCED 5-8, 1-3 ani vechime	92.9	85.7	82.5	81.4	79.1	77.2	74.2	77.1	80.7	-12.2
România educație ISCED 5-8, mai puțin de 3 ani vechime	88.8	82.6	78.7	78.9	76.7	74.0	71.4	76.5	79.9	-8.9
România educație ISCED 5-8, peste 3 ani vechime	95.7	94.4	93.5	94.1	92.7	91.7	91.1	90.5	91.2	-4.5
România educație ISCED 5-8, peste 5 ani vechime	96.2	94.2	94.4	94.6	93.6	93.0	92.6	91.3	92.2	-4.0
Decalaje RO față de UE28 (p.p)										
Total ISCED 2011	1.6	1.8	-0.1	-1.1	0.0	-0.2	0.1	-1.4	-2.5	
educație ISCED 5-8	5.4	4.4	3.7	4.5	3.4	3.0	2.4	2.8	3.8	
educație ISCED 5-8, 1-3 ani vechime	6.0	2.0	0.0	-1.0	-2.4	-3.5	-6.3	-4.7	-2.2	
educație ISCED 5-8, mai puțin de 3 ani vechime	4.4	1.7	-1.3	-1.3	-2.7	-4.5	-6.8	-3.3	-1.0	
educație ISCED 5-8, peste 3 ani vechime	5.8	5.9	5.7	6.4	5.8	5.2	4.6	3.5	3.8	
educație ISCED 5-8, peste 5 ani vechime	6.3	5.7	6.4	7.0	6.6	6.1	5.7	3.8	4.8	

Sursa: Eurostat, extras din [edat_Ifse_24]

Situația ocupării tinerilor în perioada 2008-2016 s-a caracterizat prin următoarele aspecte:

- Criza a afectat și ocuparea celor cu studii superioare, mai lent dar pe o perioadă mai îndelungată, fără a se recupera nivelul atins în anul 2008;
- Efectele crizei economice au fost întârziate, cele mai reduse rate de ocupare înregistrându-se în 2013-14, urmată de o recuperare lentă;
- România, comparativ cu media EU a fost afectată în mai mare măsură, avantajul relativ deținut la toți indicatorii prezentați mai sus fiind puternic ajustat de criză, astfel încât cele mai importante efecte le-au resimțit cei ocupați cu mai puțin de 3 ani de la finalizarea studiilor.
- Reducerea ocupării pentru ISCED 5-8 cu 1-3 ani vechime în România a fost de aproape 19 pp iar la nivel UE de doar cca 6 pp
- Vulnerabilitatea la primul an după absolvire este de două ori mai mare pentru absolvenții de învățământ superior din România comparativ cu nivelul mediu UE – diferența dintre ratele de ocupare pentru categoria 1-3 ani față de cea „mai puțin de 3 ani” este de două ori mai mare în cazul României;
- Deși creșterea economică, după criză, în România a fost mai accentuată decât media UE, nivelul de dezvoltare, de cca 2 ori mai redus, a determinat o vulnerabilitate mai accentuată a pieței muncii absolvenților de studii superioare, economia nefiind capabilă să crească prin inițiere/dezvoltare de afaceri cu valoare adăugată ridicată, care să susțină ocuparea celor cu competențe înalte.

În aceste condiții, insatisfacția absolvenților față de cererea pieței muncii justifică opțiunea acestora pentru mobilitate externă pentru muncă, chiar și în condiții de acceptare a supracalificării. În plus, este de menționat insatisfacția angajatorilor față de conținutul pregătirii absolvenților (indicator nediferențiat pe niveluri de educație), care, la nivelul României, era de două ori mai mare față de media UE (în 2010), cu tendință de degradare. Doar 17% din angajatori erau foarte mulțumiți de cunoștințele și competențele deținute de tineri la angajare în România, față de 27% la nivel UE sau din Suedia, Norvegia, Malta (cu 48-69% grad de satisfacție)².

Sustenabilitatea ocupării și în final gradul de dezvoltare și modernizare al economiei naționale se pot măsura și prin prezența celor cu studii superioare pe piața muncii, în diverse forme de ocupare: salariați, patroni sau lucrători pe cont propriu. De asemenea este important să identificăm și mutațiile

² 2010- ECFlash EB Series #304, Employers' perception of graduate employability
http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/flash/fl_304_sum_en.pdf

în structura ocupării celor cu studii superioare pe grupe de ocupații, pentru a ajusta structura ofertei de formare a universităților. La nivelul anului 2016, lucrau în economia națională 1,74 milioane persoane cu studii superioare, dintre care 2/3 ca specialiști în diverse domenii de activitate și câte aprox. 1/10 ca tehnicieni și funcționari administrativi. Dacă la nivel național populația ocupată se reduce în 2016 față de 2011 cu aproape 80 mii persoane, cei cu studii superioare sunt mai numeroși cu peste 260 mii persoane. Cea mai dinamică grupă o reprezintă lucrătorii în domeniul serviciilor, cu o creștere de 172% și cei mai mulți sunt ocupați ca specialiști.

Tabelul nr. II.8 Evoluția populației ocupate pe total și a celor cu studii superioare, pe grupe de ocupații, în 2016 comparativ cu 2011

	2016 Total	2016 Superior	2016-2011 total (persoane)	2016-2011 superior (persoane)	2016/2011 total (%)	2016/2011 superior (%)
Total	8448777	1735892	-79372	260107	99.0693	117.625
Membri ai corpului legislativ ai executivului, înalți conducători ai administrației publice, conducători și funcționari superiori	183143	123685	1681	7963	100.926	106.881
Specialiști în diverse domenii de activitate	1285976	1113640	112790	118705	109.614	111.931
Tehnicieni și alți specialiști din domeniul tehnic	506136	163139	-71256	14417	87.659	109.694
Funcționari administrativi	368774	108747	15919	44666	104.511	169.702
Lucrători în domeniul serviciilor	1261308	129184	182403	54097	116.906	172.046
Lucrători calificați în agricultură, silvicultură și pescuit	1642799	11841	-368297	-2583	81.6868	82.0923
Muncitori calificați și asimilați	1402991	18985	90757	7947	106.916	171.997
Alte categorii de ocupații	1797649	66671	-43368	14895	97.6443	128.768
Muncitori necalificați	788350	8857	-112598	2198	87.5023	133.008

Sursa: Prelucrări pe baza Tempo on-line, AMG110W

La nivel național, persoanele ocupate cu studii superioare cresc de la cca 17% în anul 2011 la peste 20% în 2016, ceea ce reflectă un trend pozitiv, ce poate fi asociat cu dinamica economiei și un relativ grad de modernizare. Specialiștii cu studii superioare reprezintă peste 86% din populația ocupată a grupeii. Cu studii superioare sunt cca 2/3 din grupa membrilor corpului legislativ ai executivului, înalților conducători ai administrației publice, conducătorilor și funcționarilor superiori și 1/3 din tehnicienii și specialiștii din domeniul tehnic, 30% din funcționarii administrativi și cca 10% din lucrătorii în domeniul serviciilor.

Tabelul nr. II.9 Ponderea populației cu studii superioare în total ocupare, pe grupe de ocupații, 2011-2016 (%)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2016-2011 (pp)
Total	17.30	17.75	18.25	18.44	20.20	20.55	3.24
Specialiști în diverse domenii de activitate	84.81	85.40	87.84	86.04	86.07	86.60	1.79
Membri ai corpului legislativ ai executivului, înalți conducători ai administrației publice, conducători și funcționari superiori	63.77	63.72	65.38	64.53	63.47	67.53	3.76
Tehnicienii și alți specialiști din domeniul tehnic	25.76	28.35	30.10	31.16	34.18	32.23	6.47
Funcționari administrativi	18.16	21.68	26.85	26.37	33.55	29.49	11.33
Lucrători în domeniul serviciilor	6.96	8.37	9.27	10.55	10.73	10.24	3.28
Alte categorii de ocupații	2.81	3.37	3.59	3.24	3.49	3.71	0.90
Muncitori calificați și asimilați	0.84	1.15	1.50	1.42	1.18	1.35	0.51
Muncitori necalificați	0.74	0.62	0.67	1.12	0.94	1.12	0.38
Lucrători calificați în agricultură, silvicultură și pescuit	0.72	0.75	0.81	0.80	0.81	0.72	0.00

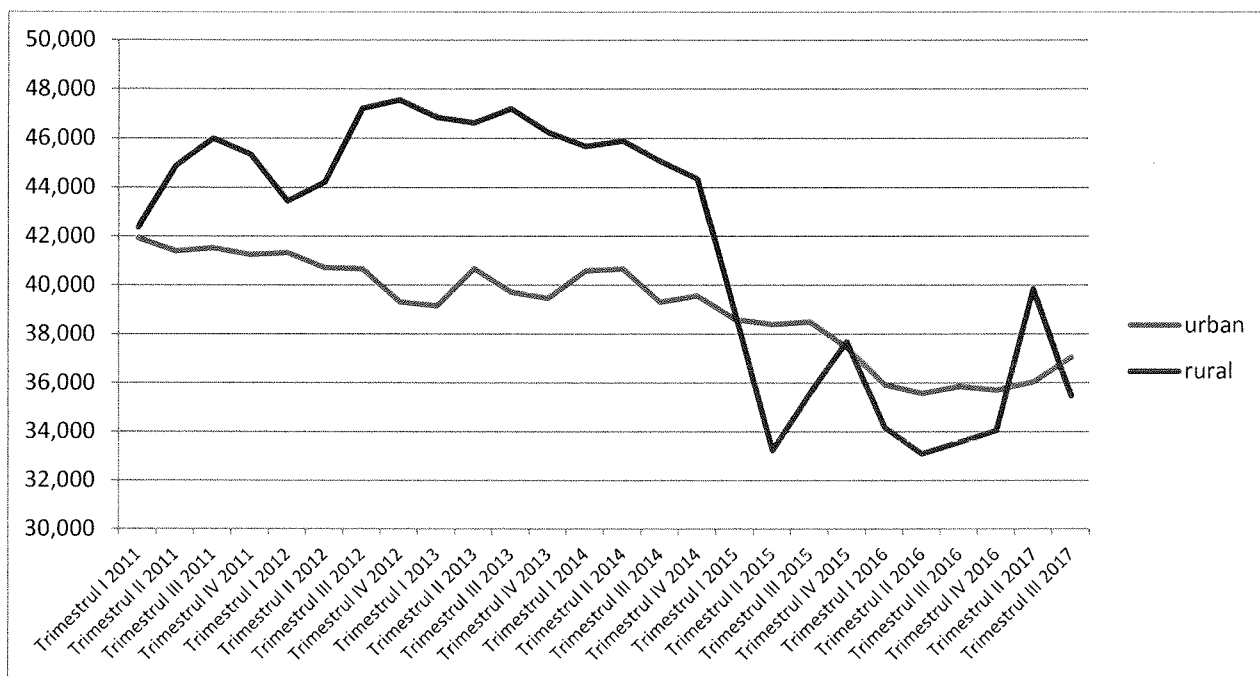
Sursa: Prelucrări pe baza Tempo on-line, AMG110W

Creșterea semnificativă a proporției funcționarilor administrativi cu studii superioare poate fi apreciată doar în legătură cu distribuția ocupării acestora pe ramuri de activitate, la fel și pentru grupa lucrătorilor din domeniul serviciilor. Poate fi un semn de profesionalizare a unor servicii, de modernizare sau creștere a transferurilor tehnologice sau dimpotrivă, doar o supracalificare, așa cum se observă în rândul grupelor de ocupații ce includ muncitori.

Aceste proporții, cel puțin pentru grupele de specialiști, ar trebuie să devină standarde minime pe grupe de ocupații, însă din evoluțiile din ultimii ani se constată că sporesc cei cu studii superioare din grupe de ocupații ce includ muncitorii, semn că: a) obținerea unei diplome de studii suplimentare nu duce automat la progresul în carieră sau schimbarea locului de muncă, existând diverse bariere de ocupare adecvată ori, b) locurile de muncă disponibile nu se potrivesc cu oferta absolvenților, pe grupe de ocupații, deci domeniile de pregătire în învățământul superior nu sunt actualizate la cererea pieței muncii.

Pe grupe de vârstă a celor ocupați cu studii superioare, se constată că persoanele ocupate cu studii superioare și cu vârsta de până la 35 de ani reprezentau în 2016 cca 1/3, în scădere față de anul 2011, cu oscilații trimestriale mai accentuate după anul 2014.

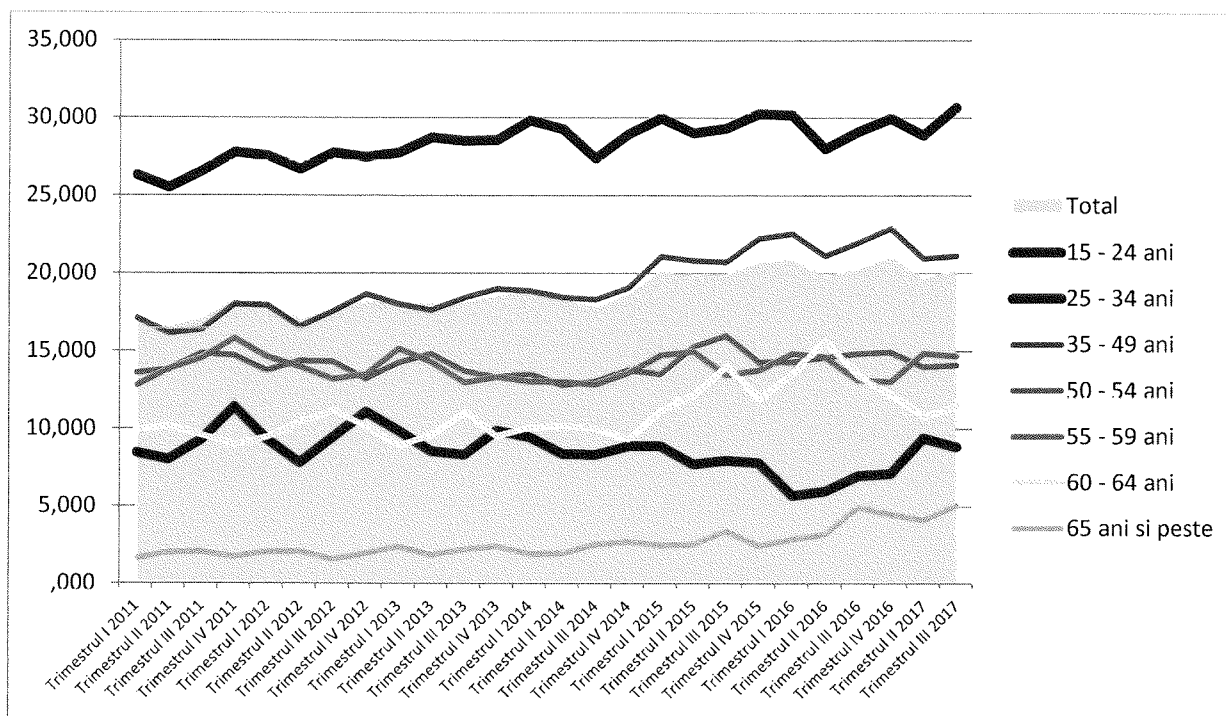
Graficul nr. II.8 Populația cu studii superioare în total ocupare, grupa de vârstă 15-34 de ani și medii de rezidență (%), date trimestriale în intervalul trimestrul I 2011- trimestrul III 2017

Sursa: Prelucrări pe baza Tempo on-line, AMG110J

Pe grupe de vârstă se constată că cei cu studii superioare de 25-34 de ani sunt în creștere, ajung la cca 30% în anul 2016, fiind îndeaproape urmași de cei de 35-49 ani.

Graficul nr. II.9 Ponderea persoanelor cu studii superioare în total ocupare, pe grupe de vârstă, date trimestriale în intervalul trimestrul I 2011- trimestrul III 2017

Sursa: Sursa: Prelucrări pe baza Tempo on-line

Pe total crește ușor ponderea celor cu studii superioare la 1/5, pe seama segmentelor de vârstă extreme – până în 35 de ani și după 60 de ani (îmbătrânire activă cu o bună reprezentare a celor cu studii superioare).

Capitolul III.

Oferta educațională a mediului universitar ce funcționează în macroregiunea 3

III.1 Importanța macroregiunii 3 în asigurarea necesarului de absolvenți pentru piața muncii naționale. Analiză comparativă

În macroregiune se concentrează 1/3 din sistemul universitar național. În anul universitar 2016-17 funcționau în zonă 38 de universități cu 191 de facultăți, având înscriși aproape 144 mii de studenți, din care 53% sunt femei.

Tabelul nr. III.1 Indicatori de potențial ai ofertei de ocupare a sistemului universitar – Macroregiunea 3, 2015-16

an universitar	Universități	Facultăți	Studenți înscriși			Personal didactic			Studenți la un cadru didactic
			total	feminim	% feminin	total	feminim	% feminin	
TOTAL ȚARĂ- Învățământ universitar									
2015-16	99	567	410697	218777	53.27	26949	13480	50.02	30.5
2016-17	97	560	405638	216134	53.28	26618	13535	50.85	30.0
MACROREGIUNEA 3 - total Învățământ universitar									
2015-16	37	196	145553	77964	53.56	9713	4938	50.84	29.5
2016-17	38	191	143692	76376	53.15	9722	5039	51.83	28.5
Învățământ Macroregiunea 3 în total național (%)									
2015-16	37.37	34.57	35.44	35.64		36.04	36.63		
2016-17	39.18	34.11	35.42	35.34		36.52	37.23		
Învățământ public									
TOTAL ȚARĂ									
2015-16	56	409	351450	186809	53.15	23978	11900	49.63	29.53
2016-17	56	405	350149	186232	53.19	23776	12008	50.50	29.16
Învățământ public național în total învățământ %									
2015-16	56.57	72.13	85.57	85.39		88.98	88.28		
2016-17	57.73	72.32	86.32	86.17		89.32	88.72		
MACROREGIUNEA 3									
2015-16	20	122	110875	59117	53.32	8179	4090	50.01	27.11
2016-17	20	117	110858	58639	52.90	8197	4177	50.96	26.54
Învățământ public macroregiune în total macroregiune %									
2015-16	54.05	62.24	76.18	75.83		84.21	82.83		
2016-17	52.63	61.26	77.15	76.78		84.31	82.89		
Macroregiunea 3 în total învățământ public național (%)									
2015-16	35.71	29.83	31.55	31.65		34.11	34.37		
2016-17	35.71	28.89	31.66	31.49		34.48	34.79		

Sursa: Date INS

Personalul didactic număra peste 9700 persoane iar studenții aferenți fiecărui cadru didactic, în medie, erau mai puțini decât la nivel național. Jumătate din învățământul din zonă este public și funcționează cu 85% din cadrele didactice și $\frac{3}{4}$ din studenți.

Distribuția teritorială evidențiază concentrarea învățământului superior în București: 85% din universități, aproape 80% din facultăți, aproape 86% din studenții înscriși și 88% din cadrele didactice. Învățământul universitar în Regiunea Sud-Muntenia este slab reprezentat, respectiv prin 3 universități și cca 16 mii de studenți, în Ploiești și Craiova. Universitatea de Petrol și Gaze din Ploiești concentrează învățământul tehnic asociat activităților de extracție și prelucrare, dar și de inginerie a utilajelor de foraj, fiind unicul centru specializat din țară.

Tabelul nr III.2 Distribuția teritorială a învățământului public - Macroregiunea 3, 2015-16

	Univer sități	Facul tăți	Studenți înscriși			Personal didactic			Studenți la un cadru didactic
			total	feminin	% feminin	total	feminin	% feminin	
MACROREGIUNEA 3	20	117	110858	58639	52.9	8197	4177	50.96	27
BUCUREȘTI-ILFOV	17	93	94816	50614	53.38	7248	3653	50.4	26
MUNICIPIUL BUCUREȘTI	17	93	94816	50614	53.38	7248	3653	50.4	26
SUD-MUNTENIA	3	24	16042	8025	50.02	949	524	55.22	31
JUDEȚUL ARGEȘ	1	7	6107	3379	55.33	392	223	56.89	27
MUNICIPIUL PITEȘTI	1	6	5959	3237	54.32	392	223	56.89	27
MUNICIPIUL CÂMPULUNG	-	1	148	142	95.95	-	-		
JUDEȚUL CĂLĂRAȘI (Călărași)	-	1	317	144	45.43	-	-		
JUDEȚUL DÂMBOVIȚA (Târgoviște)	1	9	3533	1649	46.67	283	149	52.65	24
JUDEȚUL PRAHOVA (Ploiești)	1	5	5580	2525	45.25	274	152	55.47	37
JUDEȚUL TELEORMAN (Alexandria)	-	2	505	328	64.95	-	-		

Sursa: Date INS

Învățământul public, care face obiectul cercetării de față este prezent în toate marile orașe ale județelor Macroregiunii 3, prin universități independente sau facultăți ori centre locale. Învățământul privat este prezent în București, Pitești și Câmpulung. Femeile predomină în universitățile din regiunea Sud-Muntenia, parțial fiind justificat prin profilul facultăților. La polul opus este centrul universitar București unde femeile sunt mai slab reprezentate atât în rândul studenților înscriși cât și al cadrelor didactice.

Tabelul nr. III.3 Gradul de acoperire a învățământului universitar de către sectorul public, în profil teritorial – Macroregiunea 3, 2015-16

	Universități	Facultăți	Studenți înscriși		Personal didactic	
			total	feminim	total	feminim
MACROREGIUNEA 3	52.63	61.26	77.15	76.78	84.31	82.89
BUCUREȘTI-ILFOV	50.00	58.13	74.73	74.49	82.85	81.18
MUNICIPIUL BUCUREȘTI	51.52	58.49	74.83	74.59	83.01	81.38
SUD-MUNTENIA	75.00	77.42	95.42	95.24	97.43	97.22
JUDEȚUL ARGHES	50.00	63.64	90.70	91.42	94.00	93.70
MUNICIPIUL PITEȘTI	50.00	66.67	92.46	93.47	94.00	93.70
MUNICIPIUL CÂMPULUNG		50.00	51.39	60.94		
JUDEȚUL CĂLĂRAȘI (Călărași)		100.00	100.00	100.00		
JUDEȚUL DÂMBOVIȚA (Târgoviște)	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
JUDEȚUL PRAHOVA (Ploiești)	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
JUDEȚUL TELEORMAN (Alexandria)		66.67	84.03	84.97		

Sursa: Date INS

Oferta de forță de muncă cu studii superioare este distribuită pe studii universitare și ulterioare, fie că este vorba de master, postuniversitare sau doctorat. Învățământul pe ciclul universitar 2 și 3 (sistem Bologna) este relativ mai bine reprezentat decât media regiunii sau la nivel național, deoarece sunt universități puternice, cu ciclul complet de educație, axate deopotrivă pe educație dar și pe activitate de cercetare. Școala postdoctorală a fost mai slab reprezentată deoarece anul școlar 2015-16 a corespuns cu perioada dintre două programe de finanțare a proiectelor de formare din cadrul fondurilor structurale, respectiv derularea doar a unor proiecte mici, din fondurile ultime alocate prin programul POSDRU 2007-13 și pregătirea programului POCU din exercițiul financiar 2014-2020, practic fiind un gol de finanțare prin proiecte a pregătirii postdoctorale.

Tabelul nr. III.4 Nivelul de educație al ofertei potențiale din Macroregiunea3

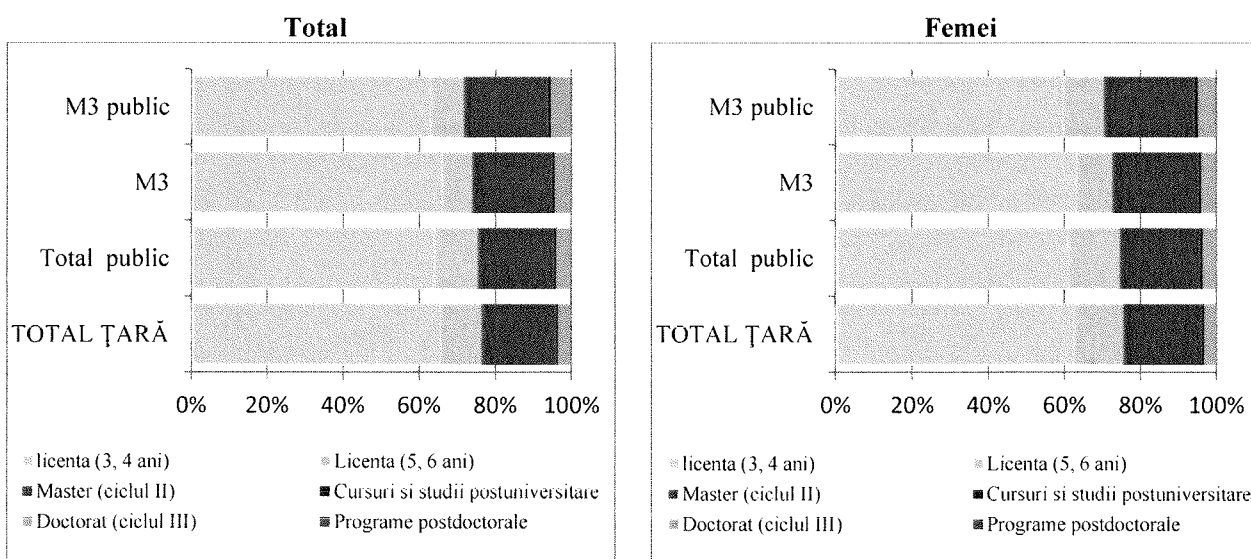
	TOTAL ȚARĂ	din care public	% public/ națio- nal	M3	% din național	din care public	%MR3 public din MR3	%MR3 public din național public
Numărul studenților și cursanților	531586	464642	87.41	194581	36.60	154859	79.59	33.33
din care: feminin	286636	249791	87.15	105162	36.69	83282	79.19	33.34
Studenți înscriși în învățământul universitar de licență	405638	350149	86.32	143692	35.42	110858	77.15	31.66
din care: feminin	216134	186232	86.17	76376	35.34	58639	76.78	31.49
cu durata studiilor de 3, 4 ani	347910	297213	85.43	128092	36.82	97238	75.91	32.72
din care: feminin	179382	152005	84.74	66302	36.96	49723	74.99	32.71
cu durata studiilor de 5, 6 ani	57728	52936	91.70	15600	27.02	13620	87.31	25.73
din care: feminin	36752	34227	93.13	10074	27.41	8916	88.51	26.05

Cursanți înscriși în învățământul universitar de master, cursuri, studii postuniversitare	106794	95608	89.53	42213	39.53	35508	84.12	37.14
din care: feminin	61213	54415	88.89	24553	40.11	20501	83.50	37.68
Master (ciclul II)	103827	92838	89.42	40736	39.23	34202	83.96	36.84
din care: feminin	59285	52626	88.77	23682	39.95	19749	83.39	37.53
Cursuri și studii postuniversitare	2967	2770	93.36	1477	49.78	1306	88.42	47.15
din care: feminin	1928	1789	92.79	871	45.18	752	86.34	42.03
Cursanți înscriși în învățământul universitar de doctorat și programe postdoctorale	19154	18885	98.60	8676	45.30	8493	97.89	44.97
din care: feminin	9289	9144	98.44	4233	45.57	4142	97.85	45.30
Doctorat (ciclul III)	19143	18874	98.59	8675	45.32	8492	97.89	44.99
din care: feminin	9287	9142	98.44	4233	45.58	4142	97.85	45.31
Programe postdoctorale	11	11	100.00	1	9.09	1	100.00	9.09
din care: feminin	2	2	100.00		0.00			

Sursa: Date INS, tempo-on line

Alocarea studenților pe cele 3 cicluri de formare pentru Macroregiunea 3, față de nivelul național ne evidențiază o mai bună reprezentare a femeilor pe studii universitare de lungă durată și cursuri de master și relativ mai slabă în cazul studiilor doctorale. În termeni relativi, pregătirea după licență este mai intensă în macroregiunea 3, motivele continuării studiilor fiind dintre cele mai diverse – de la o cerere a mediului de afaceri, pentru ocuparea unui loc de muncă de specialitate până la lipsa alternativei de ocupare și, prin urmare continuarea studiilor cu completarea ciclului ISCED 7 si 8.

Graficul III.1 Studenți și cursanți înscriși, pe tipuri de formare universitară

Sursa: Date INS, tempo-on line

Pentru o imagine mai de detaliu asupra absolvenților diferitelor niveluri de formare vom prezenta în continuare situația statistică a absolvenților cu diplomă de absolvire, pe cele 3 cicluri de pregătire și pe domenii ISCED_F.

Pentru această Macroregiune avem diferențieri puternice în ceea ce privește bazinul de ofertă pentru piața muncii:

a) pentru Regiunea Sud-Muntenia, oferta diferă punctual pe tip de facultăți, de la cele de la UPG Ploiești care se adresează exclusiv unui domeniu de pregătire și de aceea oferta este națională, până la specializări comune – de exemplu științe economice, juridice etc. pentru care bazinul de ocupare al absolvenților este cel din vecinătate – Craiova, Târgoviște, parțial Ploiești etc.;

b) pentru regiunea București-Ilfov oferta este preponderent națională. Prin urmare cunoașterea nivelului și dinamicii ofertei educaționale pe domenii ISCED_F este de interes nu doar pentru mediul de afaceri cât și pentru alte centre universitare precum Iași, Timișoara, Cluj etc. deoarece o parte din cursanți preferă Bucureștiul chiar dacă sunt facultăți similare în vecinătatea locuinței.

Distribuția absolvenților pe macroregiuni evidențiază că cei mai mulți provin din regiunea analizată în acest studiu, 36-38% pe total, peste 1/3 din învățământul universitar public și 55-57% din cel privat. Chiar dacă pe total absolvenți, numărul acestora scade (pe seama restrângerii învățământului privat și a unei creșteri ușoare a celui public), tendința din ultimii ani pentru Macroregiunea 3 este de creștere relativă a efectivelor celor ce finalizează studiile de licență și masterat din sistem public și o reducere ușoară a proporției absolvenților de master din sistem privat. În ceea ce privește școala doctorală și postdoctorală, se observă o evoluție anuală oscilantă, ceea ce se poate explica prin insuficiența numărului de ani alocați pentru pregătire (3 sau 4) și apelarea de către cursanți la sistemul prelungirii studiilor – legea prevede o prelungire a stagiului obligatoriu de maxim 2 ani și încă o perioadă de grație pentru finalizarea lucrării de încă 3 ani. Menționăm că pentru anul școlar 2016-17 datele nu erau disponibile la data elaborării studiului și de aceea am estimat pe baza numărului celor înmatriculați în ultimul an, ajustat cu rata medie de finalizare cu diplomă din ultimii 5 ani și am prezentat doar trendul așteptat, respectiv creștere © sau descreștere (D). Pentru școlile doctorale am estimat tendința pe baza evoluțiilor ultimilor ani, respectiv a celor care, din motive bine definite erau obligați să finalizeze (cei care beneficiaseră de burse prin proiecte POSDRU erau obligați să finalizeze

în perioada de sustenabilitate a proiectelor de 3 ani - nerespectarea termenului ducea la penalizări prin restituirea integrală a burselor primite în perioada de implementare a proiectelor).

III.2 Statistica absolvenților din ciclul I, de licență. Caracteristici zonale

Având în vedere potențialul educațional în macroregiune și în special în centrul universitar București, evoluția poziției relative la nivel național, constatăm că din cele 10 domenii ISCED_F, în 8 deține ponderea cea mai mare pe macroregiuni (excepție fac domeniile agricultură și sănătate și asistență socială). În funcție de proporția absolvenților macroregiunii 3 în total național și estimările de dezvoltare se pot distinge 4 situații:

- Domenii slab reprezentate dar în creștere din perspectiva ofertei educaționale și a numărului de locuri ocupate: sănătate și asistență socială; științele educației
- Poziție modestă cu trend de reducere: TIC;
- Poziție modestă, dar relativ constantă sau ușoară creștere: agricultura, silvicultura, piscicultura și științe veterinare; inginerie, prelucrare și construcții; științe naturale, matematica și statistica; afaceri, administrație și drept; științe sociale, jurnalism și informații; arte și științe umaniste;
- Nivel ridicat de atragere a cursanților, cu o ușoară dinamica pozitivă sau oscilație anuală: servicii.

Tabel nr. III.5 Numărul absolvenților cu diplomă de licență pe grupe de specializări ISCED-F, macroregiunea 3, regiuni și județe componente

		2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	loc	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	loc	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	loc
		total				public				privat			
	total	133478	121788	D		111601	102920	C		21877	18868	D	
L+M+D	M1	26.64	26.02	C	2	28.64	27.98	D	2	16.42	15.36	C	2
	M2	20.30	19.80	D	3	22.06	21.42	D	3	11.34	10.96	C	3
	M3	35.90	37.44	C	1	32.02	33.82	C	1	55.69	57.19	D	1
	M4	17.16	16.74	D	4	17.28	16.78	D	4	16.55	16.50	D	4
L	total	85028	80815	D		68124	66512	C		16904	14303	D	
L	M1	27.02	26.92	D	2	29.33	29.36	D	2	17.71	15.56	C	2
L	M2	20.54	20.72	D	3	22.76	22.74	D	3	11.61	11.31	C	4
L	M3	34.56	34.94	C	1	30.04	30.54	C	1	52.75	55.39	D	1
L	M4	17.88	17.42	D	4	17.87	17.35	D	4	17.93	17.74	D	3
M	total	44458	38713	C		39537	34155	C		4921	4558	C	
M	M1	26.00	23.86	C	2	27.71	25.07	C	2	12.19	14.77	C	2
M	M2	20.05	17.96	D	3	21.24	19.04	D	3	10.51	9.85	D	4
M	M3	37.64	42.71	C	1	34.19	40.03	C	1	65.31	62.77	D	1
M	M4	16.32	15.47	C	4	16.86	15.85	C	4	11.99	12.62	D	3
D	total	3992	2260	D		3940	2253	D		52	7	C	

D	M1	25.53	30.93	D	2	25.86	31.03	D	2	0.00	0.00	-	-
D	M2	17.96	18.54	D	3	18.20	18.60	D	3	0.00	0.00	-	-
D	M3	45.22	36.55	C	1	44.49	36.35	C	1	100.00	100.00	D	1
D	M4	11.30	13.98	C	4	11.45	14.03	C	4	0.00	0.00	C	2
Științele educației													
	total	4730	5060	C		4098	4630	C		632	430	C	
% în total național		3.54	4.15	C		3.67	4.50	C		2.89	2.28	C	
L+M+D	M1	32.01	35.61	C	2	33.97	36.65	D	1	19.30	24.42	C	2
	M2	19.07	20.55	D	3	22.01	22.22	D	4	0.00	2.56	D	4
	M3	24.46	28.52	C	1	24.67	25.53	C	2	23.10	60.70	D	1
	M4	24.46	15.32	C	4	19.35	15.59	C	3	57.59	12.33	D	3
L	total	2948	3276	D		2413	2992	D		535	284	C	
L	M1	36.30	39.65	C	1	39.29	39.91	D	1	22.80	36.97	C	1
L	M2	17.57	18.32	C	3	21.47	20.05	C	2	0.00	0.00	-	-
L	M3	20.28	23.78	C	2	21.63	21.29	D	3	14.21	50.00	D	2
L	M4	25.85	18.25	D	4	17.61	18.75	D	4	62.99	13.03	D	3
M	total	1746	1752	C		1649	1606	C		97	146	C	
M	M1	24.68	28.08	D	2	26.14	30.64	D	2	0.00	0.00	C	3
M	M2	21.99	24.77	D	3	23.29	26.34	D	3	0.00	7.53	D	4
M	M3	30.70	37.04	C	1	28.26	33.00	C	1	72.16	81.51	D	1
M	M4	22.62	10.10	C	4	22.32	10.02	C	4	27.84	10.96	C	2
D	total	36	32	C		36	32	C					
D	M1	36.11	34.38	D	2	36.11	34.38	D	2				
D	M2	0.00	18.75	D	3	0.00	18.75	D	3				
D	M3	63.89	46.88	C	1	63.89	46.88	C	1				
D	M4	0.00	0.00	-	4	0.00	0.00	-					
Arte și științe umaniste													
	total	12250	11898	D		11449	11156	D		801	742	661	
% în total național		9.18	9.77	D		10.26	10.84	D		3.66	3.93	D	
L+M+D	M1	30.32	30.61	C	2	30.64	30.63	C	2	25.72	30.32	C	2
	M2	20.93	21.48	C	3	21.92	22.64	D	3	6.74	4.04	C	4
	M3	35.58	34.76	C	1	33.89	33.08	C	1	59.80	60.11	D	1
	M4	13.17	13.15	D	4	13.55	13.65	D	4	7.74	5.53	D	3
L	total	7475	7495	D		6804	6902	C		671	593	D	
L	M1	29.81	29.05	D	2	30.47	29.24	D	2	23.10	26.81	C	2
L	M2	20.24	22.04	D	3	21.44	23.50	D	3	8.05	5.06	C	4
L	M3	36.83	35.57	C	1	34.45	33.27	C	1	60.95	62.39	D	1
L	M4	13.12	13.34	D	4	13.64	14.00	D	4	7.90	5.73	D	3
M	total	4186	3895	D		4056	3746	D		130	149	D	
M	M1	30.48	32.35	C	1	30.20	31.87	C	1	39.23	44.30	C	1
M	M2	20.78	20.15	C	3	21.45	20.96	C	3	0.00	0.00	-	-
M	M3	34.73	34.56	D	2	34.12	33.90	D	2	53.85	51.01	D	2
M	M4	14.00	12.94	D	4	14.23	13.27	D	4	6.92	4.70	D	
D	total	589	508	D		589	508	D					
D	M1	35.65	40.35	C	1	35.65	40.35	C	1				
D	M2	30.73	23.43	D	3	30.73	23.43	D	3				
D	M3	25.81	24.41	C	2	25.81	24.41	C	2				
D	M4	7.81	11.81	D	4	7.81	11.81	D	4				
Științe sociale, jurnalism și informații													
	total	12140	11085	D		9228	8806	D		2912	2279	D	
% în total național		9.10	9.10	D		8.27	8.56	D		13.31	12.08	C	
L+M+D	M1	30.95	33.10	C	2	36.16	37.72	C	2	14.42	15.23	C	2
	M2	11.29	12.00	D	3	11.68	12.64	D	3	10.03	9.52	C	3
	M3	44.07	43.67	C	1	38.03	37.08	C	1	63.22	69.15	D	1
	M4	13.70	11.23	D	4	14.13	12.56	D	4	12.33	6.10	C	4
L	total	7246	6846	D		5236	5253	D		2010	1593	D	
L	M1	34.34	34.02	C	2	40.97	39.56	C	1	17.06	15.76	C	2
L	M2	12.06	13.25	D	3	12.28	13.95	D	3	11.49	10.92	C	3
L	M3	37.92	40.51	C	1	30.48	31.73	C	2	57.31	69.43	D	1
L	M4	15.68	12.23	D	4	16.27	14.75	D	4	14.13	3.89	C	4
M	total	4533	4010	D		3631	3324	D		902	686	C	
M	M1	26.30	31.87	C	2	30.71	35.56	D	2	8.54	13.99	C	2
M	M2	10.19	9.68	D	3	11.04	10.38	D	3	6.76	6.27	C	3

M	M3	52.11	48.43	C	1	46.08	44.28	C	1	76.39	68.51	D	1
M	M4	11.41	10.02	D	4	12.17	9.78	D	4	8.31	11.22	D	4
D	total	361	229	D		361	229	D					
D	M1	21.33	27.07	D	2	21.33	27.07	D	2				
D	M2	9.42	15.28	D	3	9.42	15.28	D	3				
D	M3	66.48	55.02	C	1	66.48	55.02	C	1				
D	M4	2.77	2.62	C	4	2.77	2.62	C	4				
Afaceri, administrație și drept													
	total	39625	34572	D		25947	22457	C		13678	12115	D	
% în total național		29.69	28.39	D		23.25	21.82	D		62.52	64.21	D	
L+M+D	M1	21.98	21.23	C	2	24.52	24.50	C	2	17.16	15.18	D	2
	M2	17.49	17.49	D	4	19.29	19.98	D	3	14.07	12.87	C	4
	M3	42.66	44.18	C	1	37.14	37.64	C	1	53.14	56.30	C	1
	M4	17.87	17.09	D	3	19.05	17.87	D	4	15.63	15.65	D	3
L	total	26098	22250	D		15488	13259	C		10610	8991	D	
L	M1	21.66	21.21	D	2	24.03	25.24	D	2	18.22	15.28	D	2
L	M2	17.71	18.13	D	3	20.22	21.58	D	3	14.03	13.05	C	4
L	M3	42.16	42.73	C	1	35.80	34.35	C	1	51.44	55.08	C	1
L	M4	18.47	17.93	D	4	19.95	18.83	D	4	16.31	16.59	D	3
M	total	13081	12145	D		10058	9028	D		3023	3117	C	
M	M1	22.77	21.29	C	2	25.50	23.49	C	2	13.70	14.92	D	2
M	M2	16.96	16.11	D	4	17.73	17.39	D	4	14.39	12.38	D	4
M	M3	43.39	47.08	D	1	38.87	42.71	D	1	58.42	59.74	D	1
M	M4	16.88	15.52	C	3	17.90	16.40	C	3	13.50	12.96	C	3
D	total	446	177	C		401	170	C		45	7	C	
D	M1	16.82	19.77	D	4	18.70	20.59	D	4	0.00	0.00	-	
D	M2	20.40	32.20	D	3	22.69	33.53	D	3	0.00	0.00	-	
D	M3	50.67	27.68	C	1	45.14	24.71	D	1	100.00	100.00	-	1
D	M4	12.11	20.34	C	2	13.47	21.18	C	2	0.00	0.00	-	
Științe naturale, matematică și statistică													
	total	7768	6950	D		7278	6652	D		490	298	D	
% în total național		5.82	5.71	D		6.52	6.46	D		2.24	1.58	D	
L+M+D	M1	28.53	28.53	C	1	28.13	29.21	C	1	34.49	13.42	C	2
	M2	23.69	24.62	D	3	25.28	25.24	D	3	0.00	10.74	D	3
	M3	33.34	32.81	D	2	31.93	31.24	D	2	54.29	67.79	D	1
	M4	14.44	14.04	C	4	14.66	14.31	C	4	11.22	8.05	D	4
L	total	4558	4192	D		4165	3960	D		393	232	D	
L	M1	29.73	29.51	C	1	29.17	30.43	D	1	35.62	13.79	C	2
L	M2	24.86	24.52	D	3	27.20	25.15	C	3	0.00	13.79	C	3
L	M3	31.42	31.99	D	2	29.12	29.80	D	2	55.73	69.40	D	1
L	M4	14.00	13.98	C	4	14.50	14.62	C	4	8.65	3.02	C	4
M	total	2870	2521	D		2773	2455	D		97	66	D	
M	M1	28.12	27.37	C	1	28.06	27.78	C	1	29.90	12.12	C	2
M	M2	21.46	25.07	D	3	22.21	25.74	D	3	0.00	0.00	-	
M	M3	34.49	32.92	D	2	34.01	32.14	D	2	48.45	62.12	C	1
M	M4	15.92	14.64	C	4	15.72	14.34	C	4	21.65	25.76	D	3
D	total	340	237	D		340	237	D					
D	M1	15.88	23.63	C	2	15.88	23.63	C	2				
D	M2	26.76	21.52	D	3	26.76	21.52	D	3				
D	M3	49.41	45.99	C	1	49.41	45.99	C	1				
D	M4	7.94	8.86	C	4	7.94	8.86	C	4				
Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC)													
	total	7142	5992	C		6384	5323	C		758	669	609	
% în total național		5.35	4.92	C		5.72	5.17	C		3.46	3.55	D	
L+M+D	M1	25.20	28.32	D	2	27.63	31.04	D	2	4.75	6.73	C	3
	M2	13.41	14.97	C	4	15.01	16.85	D	4	0.00	0.00	-	
	M3	43.29	36.16	C	1	41.59	32.78	C	1	57.65	63.08	C	1
	M4	18.09	20.54	D	3	15.77	19.33	D	3	37.60	30.19	D	2
L	total	4855	4333	C		4203	3777	C		652	556	D	
L	M1	25.83	29.10	D	2	29.10	32.33	D	2	4.75	7.19	C	3
L	M2	15.28	15.51	C	4	17.65	17.79	C	4	0.00	0.00	-	
L	M3	39.94	34.06	C	1	37.40	30.26	C	1	56.29	59.89	C	1
L	M4	18.95	21.32	D	3	15.85	19.62	C	3	38.96	32.91	D	2

M	total	2184	1606	C		2078	1493	C		106	113	D	
M	M1	22.94	25.34	C	2	23.87	26.93	C	2	4.72	4.42	C	3
M	M2	9.25	13.20	D	4	9.72	14.20	D	4	0.00	0.00	-	
M	M3	50.96	42.47	C	1	50.19	39.72	C	1	66.04	78.76	C	1
M	M4	16.85	18.99	D	3	16.22	19.16	D	3	29.25	16.81	D	2
D	total	103.00	53.00	D		103.00	53.00	D					
D	M1	43.69	54.72	D	2	43.69	54.72	D	1				
D	M2	13.59	24.53	D	3	13.59	24.53	D	3				
D	M3	38.83	16.98	C	1	38.83	16.98	C	2				
D	M4	3.88	3.77	D		3.88	3.77	D	4				
Inginerie, prelucrare și construcții													
	total	22929	22098	C		22193	21729	D		742	344	D	
% în total național		17.18	18.14	C		19.89	21.11	D		3.39	1.82	C	
L+M+D	M1	24.11	23.67	D	3	24.52	23.68	D	3	13.07	22.38	C	2
	M2	24.27	23.72	D	2	24.77	24.12	D	2	8.89	0.00	C	3
	M3	32.86	34.37	C	1	31.33	33.65	C	1	78.03	77.62	D	1
	M4	18.76	18.24	D	4	19.38	18.55	D	4	0.00	0.00	-	
L	total	14443	14352	C		13765	14047	C		678	305	C	
L	M1	25.85	25.72	D	2	26.56	25.81	D	2	11.50	21.97	C	2
L	M2	24.64	24.58	D	3	25.38	25.12	D	3	9.73	0.00	C	3
L	M3	31.97	32.84	C	1	29.67	31.86	C	1	78.76	78.03	D	1
L	M4	17.53	16.85	C	4	18.39	17.22	D	4	0.00	0.00	-	
M	total	7580	7329	D		7522	7265	D		64	39		
M	M1	20.88	19.06	D	4	20.91	18.97	D	4	29.69	25.64		2
M	M2	25.03	22.62	C	2	25.22	22.82	C	2	0.00	0.00		
M	M3	32.41	37.06	C	1	32.03	36.77	C	1	70.31	74.36		1
M	M4	21.68	21.26	D	3	21.84	21.45	D	3	0.00	0.00		
D	total	906	417	D		906	417	D					
D	M1	23.40	34.05	D	3	23.40	34.05	D	3				
D	M2	11.92	13.43	C	2	11.92	13.43	C	2				
D	M3	50.66	39.81	C	1	50.66	39.81	C	1				
D	M4	14.02	12.71	C	4	14.02	12.71	C	4				
Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare													
	total	5471	4895	C		5305	4791	C		166	104	D	
% în total național		4.10	4.02	C		4.75	4.66	C		0.76	0.55	D	
L+M+D	M1	28.24	22.64	D	3	28.54	22.48	D	3	18.67	29.81	C	2
	M2	18.15	17.16	D	4	18.72	17.53	C	4	0.00	0.00	-	
	M3	31.60	37.71	C	1	30.48	37.76	D	1	67.47	35.58	C	1
	M4	22.01	22.49	C	2	22.26	22.23	C	2	13.86	34.62	D	3
L	total	3815	3515	C		3740	3435	C		75	80	57	
L	M1	28.60	23.50	D	2	28.58	23.44	D	3	29.33	26.25	C	1
L	M2	19.58	17.41	D	4	19.97	17.82	D	4	0.00	0.00	-	
L	M3	30.83	39.43	C	1	30.51	39.27	C	1	46.67	46.25	C	2
L	M4	21.00	19.66	C	3	20.94	19.48	C	2	24.00	27.50	D	3
M	total	1328	1246	C		1237	1222	C		91	24	C	
M	M1	22.67	20.30	C	3	23.61	19.89	C	3	9.89	41.67	D	3
M	M2	13.93	15.73	D	4	14.96	16.04	D	4	0.00	0.00	-	
M	M3	35.77	33.47	C	1	32.17	34.12	C	1	84.62	0.00	C	1
M	M4	27.64	30.50	D	2	29.26	29.95	D	2	5.49	58.33	D	2
D	total	328	134	92		328	134	D					
D	M1	46.65	21.64	C	1	46.65	21.64	C	1				
D	M2	18.60	23.88	D	2	18.60	23.88	D	2				
D	M3	23.78	32.09	D	4	23.78	32.09	D	4				
D	M4	10.98	22.39	D	3	10.98	22.39	D	3				
Sănătate și asistență socială													
	total	14717	12543	C		13970	11299	C		747	1244	C	
% în total național		11.03	10.30	C		12.52	10.98	C		3.41	6.59	C	
L+M+D	M1	34.78	30.55	D	1	36.06	33.37	D	1	10.84	4.90	C	4
	M2	32.04	25.15	D	3	32.72	25.98	D	3	19.28	17.52	D	3
	M3	15.14	19.60	C	2	14.28	19.24	C	2	31.19	22.83	C	2
	M4	18.04	24.71	D	4	16.94	21.40	D	4	38.69	54.74	D	1
L	total	10202	11262	C		9496	10040	D		706	1222	D	
L	M1	30.85	29.18	C	1	32.34	32.16	D	1	10.76	4.66	C	4
L	M2	28.82	25.95	D	2	29.67	27.03	C	2	17.42	17.10	D	3
L	M3	18.20	20.38	C	4	17.26	20.12	C	4	30.88	22.50	C	2

L	M4	22.13	24.49	D	3	20.74	20.69	C	3	40.93	55.73	D	1
M	total	3741	910	C		3707	888	C		34	22	C	
M	M1	48.30	46.70	D	2	48.61	47.41	D	2	14.71	18.18	C	3
M	M2	43.79	19.89	D	3	43.62	19.37	D	3	61.76	40.91	D	4
M	M3	1.23	7.80	C	1	1.03	6.98	C	1	23.53	40.91	D	2
M	M4	6.68	25.60	D	4	6.74	26.24	D	4	0.00	0.00	C	1
D	total	774	371	D		767	371	D		7	0	C	
D	M1	21.32	32.61	D	2	21.51	32.61	D	2	0.00		-	
D	M2	17.70	13.48	C	4	17.86	13.48	C	4	0.00		-	
D	M3	41.99	24.80	C	1	41.46	24.80	C	1	100.00		C	2
D	M4	18.99	29.11	D	3	19.17	29.11	D	3	0.00		C	1
Servicii													
	total	6706	6695	D		5749	6077	D		957	618	D	
% în total național		5.02	5.50	D		5.15	5.90	D		4.37	3.28	D	
L+M+D	M1	24.60	20.70	C	2	27.08	20.85	C	2	9.72	19.26	D	2
	M2	18.82	19.42	D	3	21.95	21.39	C	3	0.00	0.00	-	
	M3	44.36	53.08	D	1	37.52	50.95	D	1	85.48	74.11	C	1
	M4	12.21	6.80	C	4	13.45	6.81	C	4	4.81	6.63	C	3
L	total	3388	3294	C		2814	2847	C		574	447	D	
L	M1	28.19	28.17	C	2	30.63	28.42	C	2	16.20	26.62	D	2
L	M2	24.20	23.95	D	3	29.14	27.71	D	3				
L	M3	37.13	39.44	C	1	28.75	34.81	C	1	78.22	68.90	C	1
L	M4	10.48	8.44	C	4	11.48	9.06	C	4	5.57	4.47	D	3
M	total	3209	3299	D		2826	3128	D		383	171	D	
M	M1	21.19	13.61	C	2	24.06	14.35	C	2				
M	M2	13.77	15.49	C	3	15.64	16.34	C	3				
M	M3	50.58	65.54	D	1	44.37	64.32	D	1	96.34	87.72	D	1
M	M4	14.46	5.37	C	4	15.92	4.99	C	4	3.66	12.28	C	2
D	total	109	102	D		109	102	D					
D	M1	13.76	8.82	D	2	13.76	8.82	D	2				
D	M2												
D	M3	86.24	91.18	C	1	86.24	91.18	C	1				
D	M4												

Sursa: Prelucrări pe baza datelor INS, tempo-on-line și a estimărilor proprii privind anul universitar 2016-17

Pe domeniul ISCED_F se observă o diferențiere între public și privat și cu tendințe relativ arbitrare care se pot considera ca tendințe cu rezerve, datorită intervalului de timp relativ scurt de analiză. Însă trebuie să precizăm că, pe lângă o anumită complementaritate între învățământul universitar public și privat se constată și tendințe contrare dinamicii dezvoltării mediului de afaceri național și/sau față de tendințele naționale. Avem în vedere, de exemplu situația absolvenților din domeniul TIC, științele educației, sănătate și asistență socială. (tabelul următor).

Tabelul nr. III.6 Dinamica proporției absolvenților Macroregiunii 3 în total național

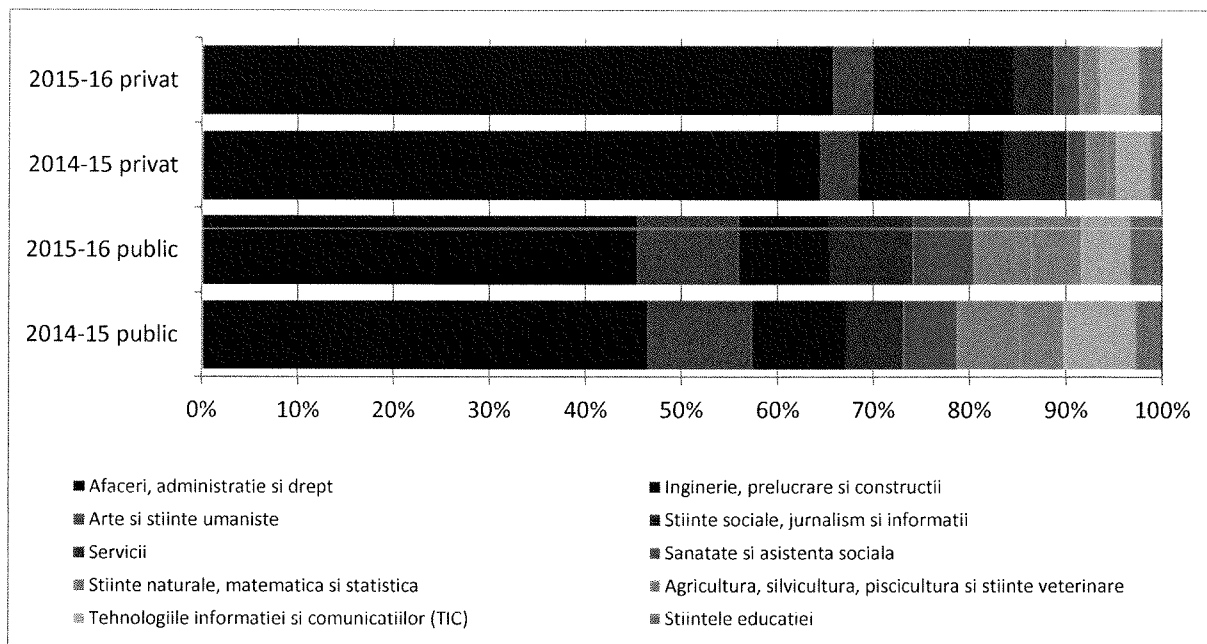
	2014-15 public	2015-16 public	2014-15 privat	2015-16 privat
sub 25%	-Științele educației -Sănătate și asistență socială	Științele educației -Sănătate și asistență socială	Științele educației	-Sănătate și asistență socială
>25% - 33%	Științe naturale, matematică și statistică -Inginerie, prelucrare și construcții	Științe naturale, matematică și statistică	-Sănătate și asistență socială	

	Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare	TIC		
>33%-50%	Arte și științe umaniste Științe sociale, jurnalism și informații Afaceri, administrație și drept TIC Servicii	- Arte și științe umaniste - Științe sociale, jurnalism și informații - Afaceri, administrație și drept - Inginerie, prelucrare și construcții Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare		Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare
>50%-66%		Servicii	- Arte și științe umaniste - Științe sociale, jurnalism și informații - Afaceri, administrație și drept Științe naturale, matematică și statistică TIC	- Științele educației - Arte și științe umaniste - Afaceri, administrație și drept - TIC
>66%-75%			- Inginerie, prelucrare și construcții Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare	- Științe sociale, jurnalism și informații Științe naturale, matematică și statistică; - Inginerie, prelucrare și construcții - Servicii
peste 75%			Servicii	

Sursa: prelucrări pe baza datelor INS, tempo on-line

Pentru a identifica dacă această evoluție este particulară macroregiunii 3 sau este deja o problemă la nivel național am analizat și dinamica numărului absolut al absolvenților pe domenii ISCED. Se constată că, pe total absolvenți în sistemul universitar, în macroregiune oferta este îndreptată cu predilecție către domeniile: afaceri, administrație și drept; inginerie, prelucrare și construcții; arte și științe umaniste; științe sociale, jurnalism și informații, care împreună acoperă cca 2/3 din totalul ofertei macrozonei. Facem precizarea că învățământul privat asigură un număr de 3 ori mai redus de absolvenți decât cel public, pe total și pe domenii este cuprins între -20% și aproape 20 de ori mai mic. Oferta de absolvenți din învățământul public este mult mai echilibrată și poate fi asociată activităților economiei zonale.

Graficul nr. III.2 Absolvenții de învățământ superior ciclul de licență din Macroregiunea 3, după importanța relativă în contingentele de absolvenți pe domenii ISCED_F la nivel național

Sursa: prelucrări pe baza datelor INS, tempo on-line

Analiza distribuției absolvenților din centrele universitare ale macroregiunii 3 este importantă deoarece:

- Poate fundamenta relația dintre cererea potențială a mediului de afaceri și oferta educațională;
- Poate orienta ajustarea numărului de locuri bugetate, în funcție de existența în cadrul universității a ciclului complet Bologna 3+2+3 și dezvoltă școli de educație de excelență, inclusiv prin activitatea de cercetare în cadrul universităților, la care tinerii să participe ca membrii de echipă în general, în proiectele finanțate din fonduri structurale pe domenii ale cercetării aplicative, integrarea tinerilor în echipele de implementare asigură un punctaj suplimentar la evaluare; beneficiul este că permite formarea deprinderilor practice și validarea competențelor dobândite prin școală;
- În funcție de ocupațiile posibile la activarea pe piața muncii și a distribuției pe activități ale economiei a locurilor de muncă aferente unora dintre specializări, se pot fundamenta cifrele de școlarizare pentru locurile cu plată;

- Permite dezvoltarea unor relații de cooperare cu angajatorii prin stagii de practică, care apoi să se continue cu internship și ocupare, ca formă de atragere și menținere a absolvenților pe piața muncii naționale, și, pe această cale reducerea propensiunii spre migrație;
- Permite continuarea pregătirii pe ciclul Bologna fără schimba instituția de învățământ, cu avantajele inerente continuării pregătirii bazate pe o bună corelare a cunoștințelor și competențelor între ciclurile de formare.

Principalele constatări care se pot selecta din analiza statisticii absolvenților de licență cu diplomă sunt următoarele:

- a) La nivelul macroregiunii se constată o reducere generalizată a numărului de absolvenți care se poate justifica prin: influența demografică nefavorabilă; migrația cu părinții și formarea în afară, migrația pentru educația universitară, cu deosebire a tinerilor din zona București-Ilfov, cu posibilități financiare pentru susținerea costurilor formării; reducerea ratei de pasaj către mediul universitar din motive legate de finalizarea învățământului secundar superior; renunțarea la studii universitare pentru ocupare ca salariat sau dezvoltare activități antreprenoriale; amânarea deciziei individuale de educație sau ocupare și intrarea în categoria NEETs; restricții financiare pentru studii universitare cu plată etc.;
- b) Reducerea mai puternică a efectivelor de cursanți/absolvenți în instituțiile private, pe total macroregiune, cele mai afectate fiind centrele universitare din regiunea Sud-Muntenia;
- c) Reducerea absolvenților cu până la 10% în domeniile ISCED_F: științe sociale, jurnalism și informații; afaceri, administrație și drept; științe naturale, matematică și statistică. În această situație se impune analiza de trend și dimensionarea corectă a cererii mediului de afaceri, pentru a nu genera asimetrie ocupațională la activarea pe piața muncii, asociată sau nu cu supraocupare;
- d) Creșterea ofertei de absolvenți pentru piața muncii aferente ocupațiilor din grupele: inginerie, prelucrare și construcții, servicii, științe veterinare. Strategiile universităților sunt un bun reper pentru a coordona creșterea locurilor pentru nivelul I Bologna, iar la definirea acestor strategii dezvoltarea unui parteneriat cu mediul de afaceri este nu numai oportun, dar, în opinia noastră strict necesar, pentru a evita pe termen mediu inflația de absolvenți în domeniile slab fundamentate pe cererea pieței muncii;

- e) O evoluție anuală oscilantă a numărului de absolvenți, în domeniile artă și științe umaniste. În această situație ar fi necesare analize de detaliu pentru a se identifica factorii care produc asemenea ajustări anuale și redefinit numărul locurilor, în special a celor bugetate;
- f) Creșterea numărului de absolvenți cu specializări în științele educației este mai accentuată față de dinamica națională; în opinia noastră ar trebui analizate cauzele creșterii cu peste 30%, pentru a evita ulterioare dezechilibre din supraofertă pentru piața muncii, mai ales că domeniul este destul de restrictiv în locuri de muncă specifice;
- g) O situație de discutat se înregistrează în domeniul TIC, unde reducerea numărului de absolvenți cu studii de licență este cu cca ¼, față de doar 11% la nivel național. În plus, estimările noastre ne indică o creștere ușoară în următorii ani, care se poate justifica parțial prin dificultatea evaluării finale și parțial prin lipsa de interes a specialiștilor IT pentru studii universitare care nu oferă ceea ce piața cere, precum și alternativa unor cursuri de înaltă specializare oferite de formatori externi prin sistemul educației on-line. În opinia noastră ar fi necesară o analiză profundă a conținutului curriculum și a competențelor cerute de piață și reducerea decalajelor de cunoștințe și competențe, inclusiv perfecționarea corpului profesoral, întinerirea și colaborarea cu practicieni, etc.

Tabelul nr. III.7 Numărul absolvenților cu diplomă de licență pe grupe de specializări ISCED-F, macroregiunea 3 (M3), regiuni și județe

Macroregiuni, regiuni de dezvoltare și județe	2014/2015	2015/2016	2015/16 fața de 2014/15	Est tend	2014/2015	2015/2016	2015/16 fața de 2014/15	Est tend	2014/2015	2015/2016	2015/16 fața de 2014/15	Est tend
	total				public				privat			
total												
TOTAL	85028	80815	95.05	red	68124	66512	97.63	cr	16904	14303	84.61	red
%M3 în total național	34.56	34.94			30.04	30.54			52.75	55.39		
M3	29382	28235	96.10	cr	20465	20313	99.26	cr	8917	7922	88.84	red
Regiunea SUD-MUNTENIA	4235	3749	88.52	red	3870	3488	90.13	crestere	365	261	71.51	red
Argeș	1854	1721	92.83	red	1582	1522	96.21	red	272	199	73.16	red
Călărași	50	56	112.00	cr	50	56	112.00	cr				
Dâmbovița	829	766	92.40	red	829	766	92.40	red				
Ialomița	63	0	0.00	0					63	0	0.00	0
Prahova	1243	1055	84.88	cr	1243	1012	81.42	cr	0	43		red
Teleorman	196	151	77.04	cr	166	132	79.52	cr	30	19	63.33	cr
Regiunea BUCUREȘTI - ILFOV	25147	24486	97.37	cr	16595	16825	101.39	cr	8552	7661	89.58	red
Ilfov	22	35	159.09	cr					22	35	159.09	cr
Municipiul București	25125	24451	97.32	cr	16595	16825	101.39	cr	8530	7626	89.40	red
Științele educației												
TOTAL	2948	3276	111.13	red	2413	2992	124.00	red	535	284	53.08	cr
% în total absolvenți la nivel național	3.47	4.05	116.92		3.54	4.50	127.00		3.16	1.99	62.74	
%M3 în total specializare la nivel	20.28	23.78	117.22		21.63	21.29	98.42		14.21	50.00	351.97	

național												
%specializare în total absolvenți ai M3	2.04	2.76	135.56		2.55	3.14	122.94		0.85	1.79	210.31	
M3	598	779	130.27	red	522	637	122.03	red	76	142	186.84	cr
Regiunea SUD-MUNTENIA	278	394	141.73	red	278	394	141.73	red				
Argeș	102	101	99.02	red	102	101	99.02	red				
Dâmbovița	61	182	298.36	cr	61	182	298.36	cr				
Prahova	58	57	98.28	cr	58	57	98.28	crr				
Teleorman	57	54	94.74	red	57	54	94.74	red				
Regiunea BUCUREȘTI – ILFOV	320	385	120.31	red	244	243	99.59	red	76	142	186.84	cr
Ilfov	0	19	19 ori	cr					0	19		cr
Municipiul București	320	366	114.38	red	244	243	99.59	red	76	123	161.84	cr
Arte și științe umaniste												
TOTAL	7475	7495	100.27	red	6804	6902	101.44	red	671	593	88.38	red
% în total absolvenți	8.79	9.27	105.49		9.99	10.38	103.90		3.97	4.15	104.45	
%M3 în total specializare la nivel național	36.83	35.57	96.58		34.45	33.27	96.56		60.95	62.39	102.36	
%specializare în total absolvenți ai M3	9.37	9.44	100.77		11.45	11.30	98.69		4.59	4.67	101.83	
M3	2753	2666	96.84	red	2344	2296	97.95	red	409	370	90.46	red
Regiunea SUD-MUNTENIA	399	274	68.67	red	399	274	68.67	red				
Argeș	184	153	83.15	cr	184	153	83.15	cr				
Dâmbovița	127	54	42.52	red	127	54	42.52	red				
Prahova	88	67	76.14	red	88	67	76.14	red				
Regiunea BUCUREȘTI – ILFOV	2354	2392	101.61	red	1945	2022	103.96	red	409	370	90.46	332
Ilfov	22	13	59.09	cr					22	13	59.09	31
Municipiul București	2332	2379	102.02	red	1945	2022	103.96	red	387	357	92.25	301
Științe sociale, jurnalism și informații												
TOTAL	7246	6846	94.48	red	5236	5253	100.32	red	2010	1593	79.25	red
% în total absolvenți	8.52	8.47	99.41		7.69	7.90	102.76		11.89	11.14	93.67	
%M3 în total specializare la nivel național	37.92	40.51	106.81		30.48	31.73	104.11		57.31	69.43	121.14	
%specializare în total absolvenți ai M3	9.35	9.82	105.01		7.80	8.21	105.23		12.92	13.96	108.07	
M3	2748	2773	100.91	s	1596	1667	104.45	cr	1152	1106	96.01	s
Regiunea SUD-MUNTENIA	260	210	80.77	s	233	197	84.55	s	27	13	48.15	s
Argeș	177	146	82.49	s	150	133	88.67	s	27	13	48.15	s
Dâmbovița	24	23	95.83	s	24	23	95.83	s				
Prahova	59	41	69.49	s	59	41	69.49	s				
Regiunea BUCUREȘTI – ILFOV	2488	2563	103.01	s	1363	1470	107.85	c	1125	1093	97.16	s
Municipiul București	2488	2563	103.01	s	1363	1470	107.85	c	1125	1093	97.16	s
Afaceri, administrație și drept												
TOTAL	26098	22250	85.26	s	15488	13259	85.61	cr	10610	8991	84.74	s
% în total absolvenți	30.69	27.53	89.70		22.74	19.93	87.68		62.77	62.86	100.15	
%M3 în total specializare la nivel național	42.16	42.73	101.35		35.80	34.35	95.96		51.44	55.08	107.07	
%specializare în total absolvenți ai M3	37.45	33.67	89.91		27.10	22.42	82.76		61.21	62.51	102.12	
M3	11003	9507	86.40	cr	5545	4555	82.15	cr				
Regiunea SUD-MUNTENIA	1649	1292	78.35	red	1375	1063	77.31	red	274	229	83.58	red
Argeș	714	549	76.89	red	469	363	77.40	red	245	186	75.92	red
Dâmbovița	315	255	80.95	red	315	255	80.95	red				
Ialomița	29	0	0.00	red					29	0	0.00	red
Prahova	482	410	85.06	red	482	367	76.14	cr	0	43	#DIV/0!	cr
Teleorman	109	78	71.56	re	109	78	71.56	red				
Regiunea BUCUREȘTI – ILFOV	9354	8215	87.82	cr	4170	3492	83.74	cr	5184	4723	91.11	red
Municipiul București	9354	8215	87.82	cr	4170	3492	83.74	cr	5184	4723	91.11	red
Științe naturale, matematică și statistică												

TOTAL	4558	4192	91.97	red	4165	3960	95.08	3667	393	232	59.03	red
% în total absolvenți	5.36	5.19	96.76		6.11	5.95	97.38		2.32	1.62	69.77	
%M3 în total specializare la nivel național	31.42	31.99	101.82		29.12	29.80	102.32		55.73	69.40	124.53	
%specializare în total absolvenți ai M3	4.87	4.75	97.45		5.93	5.81	98.01		2.46	2.03	82.75	
M3	1432	1341	93.65	red	1213	1180	97.28	red	219	161	73.52	red
Regiunea SUD-MUNTENIA	276	238	86.23	red	242	219	90.50	red	34	19	55.88	red
Argeș	128	92	71.88	red	128	92	71.88	red				
Dâmbovița	88	80	90.91	red	88	80	90.91	red				
Ialomița	34	0	0.00	red					34	0	0.00	red
Prahova	26	47	180.77	cr	26	47	180.77	cr				
Teleorman	0	19		red					0	19		red
Regiunea BUCUREȘTI – ILFOV	1156	1103	95.42	red	971	961	98.97	red	185	142	76.76	red
Municipiul București	1156	1103	95.42	red	971	961	98.97	red	185	142	76.76	red
Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC)												
TOTAL	4855	4333	89.25	cr	4203	3777	89.86	cr	652	556	85.28	red
% în total absolvenți	5.71	5.36	93.90		6.17	5.68	92.04		3.86	3.89	100.78	
%M3 în total specializare la nivel național	39.94	34.06	85.29		37.40	30.26	80.91		56.29	59.89	106.40	
%specializare în total absolvenți ai M3	6.60	5.23	79.21		7.68	5.63	73.25		4.12	4.20	102.13	
M3	1939	1476	76.12	cr	1572	1143	72.71	cr	367	333	90.74	cr
Regiunea SUD-MUNTENIA	181	160	88.40	cr	181	160	88.40	cr				
Argeș	139	102	73.38	cr	139	102	73.38	cr				
Dâmbovița	22	25	113.64	cr	22	25	113.64	cr				
Prahova	20	33	165.00	red	20	33	165.00	red				
Regiunea BUCUREȘTI – ILFOV	1758	1316	74.86	cr	1391	983	70.67	cr	367	333	90.74	cr
Municipiul București	1758	1316	74.86	cr	1391	983	70.67	cr	367	333	90.74	cr
Inginerie, prelucrare și construcții												
TOTAL	14443	14352	99.37	cr	13765	14047	102.05	cr	678	305	44.99	cr
% în total absolvenți	16.99	17.76	104.55		20.21	21.12	104.52		4.01	2.13	53.17	
%M3 în total specializare la nivel național	31.97	32.84	102.70		29.67	31.86	107.37		78.76	78.03	99.08	
%specializare în total absolvenți ai M3	15.72	16.69	106.20		19.96	22.03	110.39		5.99	3.00	50.17	
M3	4618	4713	102.06	cr	4084	4475	109.57	cr	534	238	44.57	cr
Regiunea SUD-MUNTENIA	919	850	92.49	cr	889	850	95.61	cr	30	0	0.00	cr
Argeș	209	303	144.98	red	209	303	144.98	red				
Dâmbovița	170	147	86.47	cr	170	147	86.47	cr				
Prahova	510	400	78.43	cr	510	400	78.43	cr				
Teleorman	30	0	0.00	cr					30	0	0.00	cr
Regiunea BUCUREȘTI – ILFOV	3699	3863	104.43	cr	3195	3625	113.46	cr	504	238	47.22	red
Municipiul București	3699	3863	104.43	cr	3195	3625	113.46	cr	504	238	47.22	red
Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare												
TOTAL	3815	3515	92.14	cr	3740	3435	91.84	cr	75	80	106.67	red
% în total absolvenți	4.49	4.35	96.94		5.49	5.16	94.07		0.44	0.56	126.06	
%M3 în total specializare la nivel național	30.83	39.43	127.92		30.51	39.27	128.73		46.67	46.25	99.11	
%specializare în total absolvenți ai M3	4.00	4.91	122.64		5.58	6.64	119.11		0.39	0.47	118.99	
M3	1176	1386	117.86	cr	1141	1349	118.23	cr	35	37	105.71	red
Regiunea SUD-MUNTENIA	67	75	111.94	cr	67	75	111.94	cr				
Argeș	17	19	111.76	red	17	19	111.76	cr				
Călărași	50	56	112.00	cr	50	56	112.00	cr				
Teleorman	0	0		cr	0	0		cr				
Regiunea BUCUREȘTI – ILFOV	1109	1311	118.21	cr	1074	1274	118.62	cr	35	37	105.71	red

Municipiul București	1109	1311	118.21	cr	1074	1274	118.62	cr	35	37	105.71	red
Sănătate și asistență socială												
TOTAL	10202	11262	110.39	cr	9496	10040	105.73	cr	706	1222	173.09	cr
% în total absolvenți	12.00	13.94	116.14		13.94	15.10	108.29		4.18	8.54	204.56	
%M3 în total specializare la nivel național	18.20	20.38	111.95		17.26	20.12	116.57		30.88	22.50	72.88	
%specializare în total absolvenți ai M3	6.32	8.13	128.61		8.01	9.94	124.17		2.44	3.47	141.99	
M3	1857	2295	123.59	cr	1639	2020	123.25	cr	218	275	126.15	cr
Regiunea SUD-MUNTENIA	48	158	329.17	cr	48	158	329.17	cr				
Argeș	48	158	329.17	red	48	158	329.17	red				
Dâmbovița	0	0		cr	0	0		cr				
Regiunea BUCUREȘTI – ILFOV	1809	2137	118.13	cr	1591	1862	117.03	cr	218	275	126.15	cr
Ilfov	0	3		red					0	3		cr
Municipiul București	1809	2134	117.97	cr	1591	1862	117.03	cr	218	272	124.77	cr
Servicii												
TOTAL	3388	3294	97.23	cr	2814	2847	101.17	cr	574	447	77.87	red
% în total absolvenți	3.98	4.08	102.29		4.13	4.28	103.62		3.40	3.13	92.04	
%M3 în total specializare la nivel național	37.13	39.44	106.21		28.75	34.81	121.08		78.22	68.90	88.09	
%specializare în total absolvenți ai M3	4.28	4.60	107.45		3.95	4.88	123.41		5.04	3.89	77.21	
M3	1258	1299	103.26	cr	809	991	122.50	cr	449	308	68.60	red
Regiunea SUD-MUNTENIA	158	98	62.03	red	158	98	62.03	red				
Argeș	136	98	72.06	red	136	98	72.06	red				
Dâmbovița	22	0	0.00		22	0	0.00	red				
Regiunea BUCUREȘTI – ILFOV	1100	1201	109.18	cr	651	893	137.17	cr	449	308	68.60	red
Municipiul București	1100	1201	109.18	cr	651	893	137.17	cr	449	308	68.60	red

Notă: est tend = estimare tendință, cr= creștere; red= reducere

Sursa: prelucrări pe baza datelor INS, tempo on-line

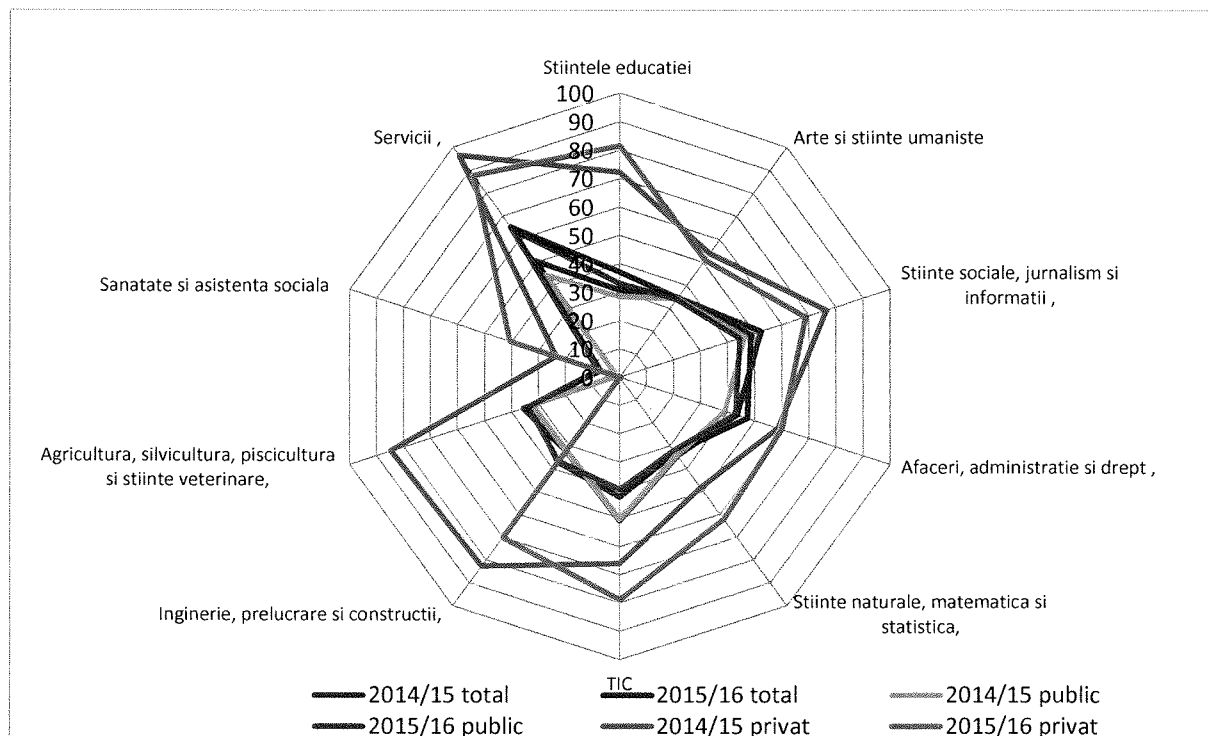
III.3. Studii post-licență

În ceea ce privește **activitatea de master**, diversitatea domeniilor în București este relativ mai ridicată decât în alte centre universitare mari din țară. Macroregiunea 3 furnizează cca 40% din numărul absolvenților pe ciclul II Bologna, pe specializări acoperind cca jumătate din cei de la științe sociale, jurnalism și informații; afaceri, administrație și drept sau chiar 2/3 în domeniul serviciilor.

Tendința ultimilor ani a fost de reducere a numărului absolvenților pe seama contingentelor mai reduse de absolvenți cu licență. Dacă la nivel național reducerea numărului absolvenților cu diplomă a fost de până la 15%, indiferent de forma de proprietate a instituției de învățământ superior, la nivelul macroregiunii 3 situația este diferită, respectiv, reducerea este de cca 2% pe total, cu o creștere în sistem public cu cca 1-5% și o reducere în sistem privat cu cca 10%. Diferențele pe domenii ISCED_F sunt mai fluctuante, respectiv avem creșteri semnificative în domeniul sănătății și asistenței

sociale cu peste 50% pe total sau în domeniul științelor educației cu peste 70% în privat și o reducere cu cca 40% în domeniul tehnologiilor informației și comunicațiilor (TIC).

Graficul nr. III.3 Contribuția Macroregiunii 3 la formarea universitară prin cursuri de master și postuniversitare (%M3 în total specializare la nivel național)

Sursa: prelucrări pe baza datelor INS, tempo on-line

Variabilitatea ofertei cursurilor de master a fost determinată și de procesul, firesc, de modernizare a programelor oferite și/sau redefinirea unor specializări, mai puțin atractive pentru potențialii cursanți. Este de menționat că beneficiarii acestor cursuri sunt atrași mai mult de acele programe de master sau de cursurile postuniversitare care oferă / acoperă o nevoie a pieței, ori cererea angajatorilor sau oferă posibilități de acces la certificări sau specializări cerute de piață (de exemplu, cursuri de master care facilitează accesul la examenul de mediator, evaluator, expert contabil etc., care oferă posibilitatea echivalării cursurilor și accesul direct la examenul de specialitate specific, pentru obținerea certificării cerute prin reglementările în vigoare).

Dacă ar fi să facem o grupare a domeniilor după tendința de dezvoltare sau nu a specializării prin master sau postuniversitare, constatăm că:

- Oscilația anuală a absolvenților de ciclu II se înscrie pe un trend general de creștere, atât la nivelul macroregiunii cât și în plan național; pe forme de proprietate a universităților se constată o creștere multianuală a învățământului public și oscilații anuale în învățământul universitar privat, ceva mai accentuate decât la nivel național;
- Există o tendință de creștere a cererii de cursuri pe ciclul II în macroregiune, similar cu evoluția la nivel național, în domeniile: științele educației, afaceri, administrație și drept, servicii;
- Creșterea numărului de absolvenți din macroregiune se asociază cu reducerea numărului acestora la nivel național, fiind cazul domeniilor: inginerie, prelucrare și construcții; sănătate și asistență socială;
- Reducerea numărului absolvenților, mai accentuat față de nivelul național în domeniile: arte și științe umaniste; științe sociale, jurnalism și informații; științe naturale, matematică și statistică, agricultură, științe veterinare. Această scădere a interesului pentru cursurile de master, deși unii angajatori le consideră obligatorii la angajare, în locuri de muncă cu studii superioare poate reprezenta un semnal al utilității limitate a unora dintre specializări dar și o dovadă a lipsei de legătură cu cererea pieței muncii.
- Din nou, similar cu ciclul I dar cu tendințe mai accentuate, scad absolvenții din specializările TIC cu cca 40% față de doar 26% la nivel național, diminuarea fiind mai mare cu cca 5 pp în sistemul public, rezultat al reducerii numărului absolvenților de licență, dar nu numai, aceștia preferând alte forme de specializare decât master sau postuniversitare. O influență importantă în această direcție o au angajatorii care solicită în general competențe și expertiză punctuale, dovedite prin testări și, de aceea, preferă probarea competențelor la angajare sau avans în carieră și nu neapărat diplomele. Este însă și un semnal evident că în acest domeniu cursurile de master răspund în mică măsură cererii mediului de afaceri. Poate fi și o problemă de finanțare a cursurilor de master, angajatorii (predomină IMM-urile în mediul de afaceri din România) neavând surse de finanțare parțială sau totală a acestora. Firmele mari, de regulă adoptă modelul formării punctuale la locul de muncă, ceea ce asigură strict competențele necesare și are loc și o economisire prin costurile mai reduse cu formarea salariaților.

Tabelul nr. III.8 Numărul absolvenților cu diplomă de disertație și de absolvire studii postuniversitare, pe grupe de specializări ISCED-F, în macroregiunea 4, regiuni, județe componente

Macroregiuni, regiuni de dezvoltare și județe	2014/ 2015	2015/ 2016	2015/16 față de 2014/15	Est tend	2014/2 015	2015/ 2016	2015/16 față de 2014/15	Est tend	2014/ 2015	2015/ 2016	2015/16 față de 2014/15	Est tend
Total	total				public				privat			
TOTAL	44458	38713	87.08	c	39537	34155	86.39	c	4921	4558	92.62	c
%M3 în total național	37.64	42.71			34.19	40.03			65.31	62.77		
M3	16732	16533	98.81	c	13518	13672	101.14	c	3214	2861	89.02	c
Regiunea SUD-MUNTENIA	2120	2071	97.69	s	2007	1900	94.67	c	113	171	151.33	s
Argeș	1161	1087	93.63	c	1048	916	87.40	c	113	171	151.33	s
Dâmbovița	470	468	99.57	c	470	468	99.57	c				
Prahova	489	516	105.52	s	489	516	105.52	s				
Teleorman	0	0		c	0	0		c				
Regiunea BUCUREȘTI – ILFOV	14612	14462	98.97	c	11511	11772	102.27	c	3101	2690	86.75	c
Municipiul București	14612	14462	98.97	c	11511	11772	102.27	c	3101	2690	86.75	c
Științele educației												
TOTAL	1746	1752	100.34	c	1649	1606	97.39	c	97	146	150.52	c
% în total absolvenți la nivel național	3.93	4.53			4.17	4.70			1.97	3.20		
%M3 în total specializare la nivel național	30.70	37.04			28.26	33.00			72.16	81.51		
%specializare în total absolvenți ai M3	3.20	3.93			3.45	3.88			2.18	4.16		
M3	536	649	121.08	c	466	530	113.73	c	70	119	170.00	c
Regiunea SUD-MUNTENIA	122	228	186.89	c	122	228	186.89	c				
Argeș	46	53	115.22	c	46	53	115.22	c				
Dâmbovița	33	135	409.09	s	33	135	409.09	s				
Prahova	43	40	93.02	c	43	40	93.02	c				
Teleorman	0	0		c	0	0		c				
Regiunea BUCUREȘTI – ILFOV	414	421	101.69	c	344	302	87.79	c				
Municipiul București	414	421	101.69	c	344	302	87.79	c	70	119	170.00	c
Arte și științe umaniste												
TOTAL	4186	3895	93.05	s	4056	3746	92.36	s	130	149	114.62	s
% în total absolvenți la nivel național	9.42	10.06			10.26	10.97			2.64	3.27		
%M3 în total specializare la nivel național	34.73	34.56			34.12	33.90			53.85	51.01		
%specializare în total absolvenți ai M3	8.69	8.14			10.24	9.29			2.18	2.66		
M3	1454	1346	92.57	s	1384	1270	91.76	s	70	76	108.57	s
Regiunea SUD-MUNTENIA	259	190	73.36	s	259	190	73.36	s				
Argeș	190	160	84.21	s	190	160	84.21	s				
Dâmbovița	69	30	43.48	c	69	30	43.48	c				
Regiunea BUCUREȘTI – ILFOV	1195	1156	96.74	s	1125	1080	96.00	s	70	76	108.57	s
Municipiul București	1195	1156	96.74	s	1125	1080	96.00	s	70	76	108.57	s
Științe sociale, jurnalism și informații												
TOTAL	4533	4010	88.46	s	3631	3324	91.55	s	902	686	76.05	c
% în total absolvenți la nivel național	10.20	10.36			9.18	9.73			18.33	15.05		

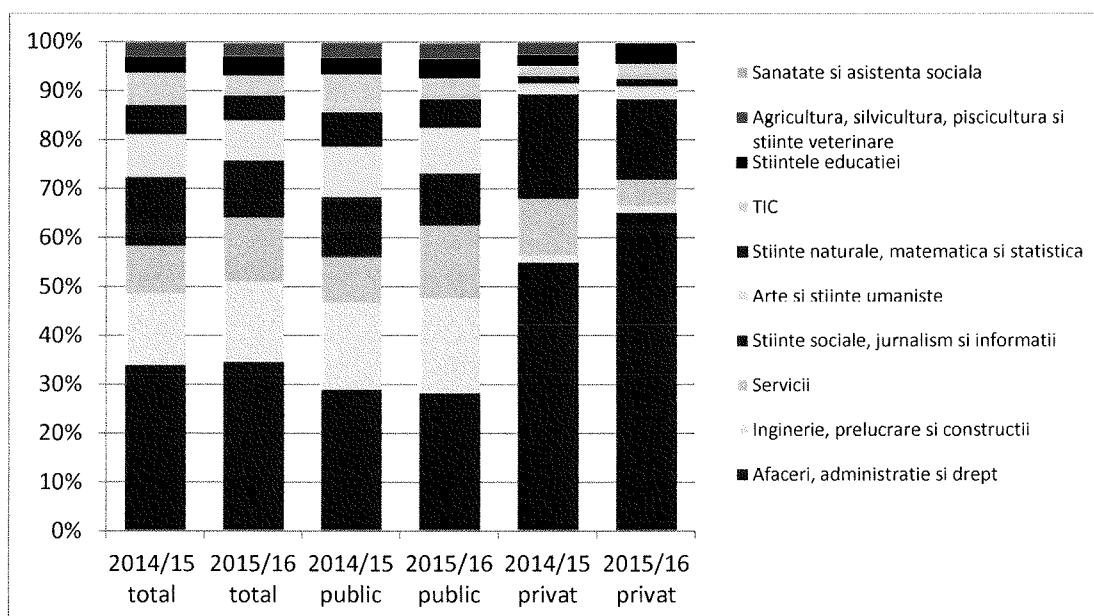
%M3 în total specializare la nivel național	52.11	48.43			46.08	44.28			76.39	68.51		
%specializare în total absolvenți ai M3	14.12	11.75			12.38	10.77			21.44	16.43		
M3	2362	1942	82.22	s	1673	1472	87.99	s	689	470	68.21	s
Regiunea SUD-MUNTENIA	92	133	144.57	s	92	133	144.57	s	0	0		
Argeș	48	90	187.50	s	48	90	187.50	s	0	0		
Dâmbovița	11	8	72.73	s	11	8	72.73	s				
Prahova	33	35	106.06	c	33	35	106.06	c				
Regiunea BUCUREȘTI – ILFOV	2270	1809	79.69	c	1581	1339	84.69	c	689	470	68.21	s
Municipiul București	2270	1809	79.69	c	1581	1339	84.69	c	689	470	68.21	s
Afaceri, administrație și drept												
TOTAL	13081	12145	92.84	s	10058	9028	89.76	s	3023	3117	103.11	c
% în total absolvenți la nivel național	29.42	31.37			25.44	26.43			61.43	68.39		
%M3 în total specializare la nivel național	43.39	47.08			38.87	42.71			58.42	59.74		
%specializare în total absolvenți ai M3	33.92	34.59			28.92	28.20			54.95	65.08		
M3	5676	5718	100.74	s	3910	3856	98.62	s	1766	1862	105.44	c
Regiunea SUD-MUNTENIA	793	748	94.33	s	680	577	84.85	s	113	171	151.33	s
Argeș	447	408	91.28	s	334	237	70.96	s	113	171	151.33	s
Dâmbovița	188	170	90.43	s	188	170	90.43	s				
Prahova	158	170	107.59	s	158	170	107.59	s				
Regiunea BUCUREȘTI – ILFOV	4883	4970	101.78	s	3230	3279	101.52	s	1653	1691	102.30	c
Municipiul București	4883	4970	101.78	s	3230	3279	101.52	s	1653	1691	102.30	c
Științe naturale, matematică și statistică												
TOTAL	2870	2521	87.84	s	2773	2455	88.53	s	97	66	68.04	s
% în total absolvenți la nivel național	6.46	6.51			7.01	7.19			1.97	1.45		
%M3 în total specializare la nivel național	34.49	32.92			34.01	32.14			48.45	62.12		
%specializare în total absolvenți ai M3	5.92	5.02			6.98	5.77			1.46	1.43		
M3	990	830	83.84	s	943	789	83.67	s	47	41	87.23	s
Regiunea SUD-MUNTENIA	182	86	47.25	c	182	86	47.25	c				
Argeș	112	56	50.00	c	112	56	50.00	c				
Dâmbovița	70	30	42.86	c	70	30	42.86	c				
Regiunea BUCUREȘTI – ILFOV	808	744	92.08	s	761	703	92.38	s	47	41	87.23	s
Municipiul București	808	744	92.08	s	761	703	92.38	s	47	41	87.23	s
Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC)												
TOTAL	2184	1606	73.53	c	2078	1493	71.85	c	106	113	106.60	s
% în total absolvenți la nivel național	4.91	4.15			5.26	4.37			2.15	2.48		
%M3 în total specializare la nivel național	50.96	42.47			50.19	39.72			66.04	78.76		
%specializare în total absolvenți ai M3	6.65	4.13			7.72	4.34			2.18	3.11		
M3	1113	682	61.28	c	1043	593	56.86	c	70	89	127.14	c
Regiunea SUD-MUNTENIA	60	46	76.67	c	60	46	76.67	c				
Argeș	26	20	76.92	c	26	20	76.92	c				
Dâmbovița	14	14	100.00	c	14	14	100.00	c				
Prahova	20	12	60.00	s	20	12	60.00	c				
Regiunea BUCUREȘTI – ILFOV	1053	636	60.40	c	983	547	55.65	c	70	89	127.14	c
Municipiul București	1053	636	60.40	c	983	547	55.65	c	70	89	127.14	c
Inginerie, prelucrare și construcții												

TOTAL	7580	7329	96.69	s	7522	7265	96.58	s	58	64	110.34	s
% în total absolvenți la nivel național	17.05	18.93			19.03	21.27			1.18	1.40		
%M3 în total specializare la nivel național	32.41	37.06			32.03	36.77			82.76	70.31		
%specializare în total absolvenți ai M3	14.68	16.43			17.82	19.54			1.49	1.57		
M3	2457	2716	110.54	c	2409	2671	110.88	c	48	45	93.75	s
Regiunea SUD-MUNTENIA	470	539	114.68	s	470	539	114.68	s				
Argeș	164	199	121.34	s	164	199	121.34	s				
Dâmbovița	71	81	114.08	c	71	81	114.08	c				
Prahova	235	259	110.21	s	235	259	110.21	s				
Regiunea BUCUREȘTI - ILFOV	1987	2177	109.56	c	1939	2132	109.95	c	48	45	93.75	s
Municipiul București	1987	2177	109.56	c	1939	2132	109.95	c	48	45	93.75	s
Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare												
TOTAL	1328	1246	93.83	c	1237	1222	98.79	c	91	24	26.37	c
% în total absolvenți la nivel național	2.99	3.22			3.13	3.58			1.85	0.53		
%M3 în total specializare la nivel național	35.77	33.47			32.17	34.12			84.62	0.00		
%specializare în total absolvenți ai M3	2.84	2.52			2.94	3.05			2.40	0.00		
M3	475	417	87.79	c	398	417	104.77	c	77	0	0.00	s
Regiunea BUCUREȘTI - ILFOV	475	417	87.79	c	398	417	104.77	c	77	0	0.00	s
Municipiul București	475	417	87.79	c	398	417	104.77	c	77	0	0.00	s
Sănătate și asistență socială												
TOTAL	3741	910	24.33	c	3707	888	23.95	c	34	22	64.71	c
% în total absolvenți la nivel național	8.41	2.35			9.38	2.60			0.69	0.48		
%M3 în total specializare la nivel național	1.23	7.80			1.03	6.98			23.53	40.91		
%specializare în total absolvenți ai M3	0.27	0.43			0.28	0.45			0.25	0.31		
M3	46	71	154.35	c	38	62	163.16	c	8	9	112.50	c
Regiunea SUD-MUNTENIA	38	62	163.16	c	38	62	163.16	c				
Argeș	38	62	163.16	c	38	62	163.16	c				
Regiunea BUCUREȘTI - ILFOV	8	9	112.50	c	0	0			8	9	112.50	c
Municipiul București	8	9	112.50	c	0	0			8	9	112.50	c
Servicii												
TOTAL	3209	3299	102.80	s	2826	3128	110.69	s	383	171	44.65	s
% în total absolvenți la nivel național	7.22	8.52			7.15	9.16			7.78	3.75		
%M3 în total specializare la nivel național	50.58	65.54			44.37	64.32			96.34	87.72		
%specializare în total absolvenți ai M3	9.70	13.08			9.28	14.72			11.48	5.24		
M3	1623	2162	133.21	s	1254	2012	160.45	s	369	150	40.65	s
Regiunea SUD-MUNTENIA	104	39	37.50	c	104	39	37.50	c				
Argeș	90	39	43.33	c	90	39	43.33	c				
Dâmbovița	14	0	0.00	s	14	0	0.00	s				
Regiunea BUCUREȘTI - ILFOV	1519	2123	139.76	s	1150	1973	171.57	s	369	150	40.65	s
Municipiul București	1519	2123	139.76	s	1150	1973	171.57	s	369	150	40.65	s

Sursa: prelucrări pe baza datelor INS, tempo on-line

La nivel de Macroregiune, sunt mai bine reprezentate domeniile afaceri, administrație și drept, urmate de inginerie, prelucrări și construcții, pentru învățământul public, acoperind aproape 50% din totalul absolvenților. De asemenea sunt bine reprezentate științele umaniste care însă scad de la cca 1/4 la 1/5 în sectorul public și ceva mai mult în privat. Domeniul sănătate și asistență socială este slab reprezentat, respectiv sub 0,5%, alte centre universitare fiind mai importante în specializarea absolvenților.

Grafic nr. III.4 Structura absolvenților de master și postuniversitare din macroregiunea 3, pe domenii de specializare ISCED_F (%specializare în total absolvenți ai M3)

Sursa: Prelucrări pe baza datelor INS

Programul de masterat și oferta de cursuri postuniversitare este redusă în mediul privat, universitățile publice având un număr de absolvenți cu aproape 7,5 ori mai mare (în anul școlar 2015-16), cu tendință generală de creștere. Mare parte din aceste cursuri sunt necesare pentru cei ce doresc să finalizeze ciclul Bologna.

Dacă avem în vedere ultimul ciclu de pregătire universitară, respectiv modulele de doctorat și postdoctorat se constată că acestea se concentrează în București și cu deosebire în sistemul public. În universități private este organizată școală doctorală pe domeniile afaceri, administrație, drept, sănătate

și asistență socială. Școlile doctorale din macroregiunea 3 sunt primul furnizor de absolvenți ai programelor de pregătire doctorală și postdoctorală și este singura macroregiune în care s-a estimat o ușoară tendință de creștere pentru următorii ani. Macroregiunea 3 acoperă în medie 45% din totalul absolvenților de ciclul III Bologna, însă cu variații anuale relativ importante generate de posibilitatea legală a prelungirii stagiului de pregătire și de lipsa în ultimii 2 ani a unor noi surse de finanțare a școlilor postdoctorale.

Pe domenii de formare, macroregiunea 3 asigură între 91% din absolvenții de nivel Bologna ciclul 3 în servicii, cca jumătate la științe sociale, jurnalism, informații și științele educației și sub 20% la specializările TIC.

Tabelul nr. III.9 Învățământul universitar în Macroregiunea 3 - absolvenți cu diplomă - doctorat și programe postdoctorale

	2014/ 2015	2015/ 2016	2015/16 fata de 2014/15	tendinta
TOTAL	3992	2260	56.61	s
MACROREGIUNEA UNU	1019	699	68.60	s
MACROREGIUNEA DOI	717	419	58.44	s
MACROREGIUNEA TREI	1805	826	45.76	c
MACROREGIUNEA PATRU	451	316	70.07	s
%M3 în total național	45.22	36.55		
Regiunea SUD-MUNTENIA	87	47	54.02	c
Argeș	34	10	29.41	s
Dâmbovița	35	21	60.00	c
Prahova	18	16	88.89	c
Regiunea BUCUREȘTI - ILFOV	1718	779	45.34	c
Municipiul București	1718	779	45.34	c
Științele educației				
TOTAL	36	32	88.89	c
% în total absolvenți la nivel național	0.90	1.42		
%M3 în total specializare la nivel național	63.89	46.88		
%specializare în total absolvenți ai M3	1.27	1.82		
MACROREGIUNEA TREI	23	15	65.22	c
Regiunea SUD-MUNTENIA	0	6		c
Dâmbovița	0	6		c
Regiunea BUCUREȘTI - ILFOV	23	9	39.13	c
Municipiul București	23	9	39.13	c
Arte și științe umaniste				
TOTAL	589	508	86.25	s
% în total absolvenți la nivel național	14.75	22.48		
%M3 în total specializare la nivel național	25.81	24.41	94.59	
%specializare în total absolvenți ai M3	8.42	15.01	178.27	
MACROREGIUNEA TREI	152	124	81.58	s
Regiunea SUD-MUNTENIA	15	1	6.67	c
Argeș	10	1	10.00	c
Dâmbovița	5	0	0.00	s
Regiunea BUCUREȘTI - ILFOV	137	123	89.78	s
Municipiul București	137	123	89.78	s
Științe sociale, jurnalism și informații				
TOTAL	361	229	63.43	s

% în total absolvenți la nivel național	9.04		0.00	
%M3 în total specializare la nivel național	66.48	55.02	82.76	
%specializare în total absolvenți ai M3	13.30	15.25	114.72	
MACROREGIUNEA TREI	240	126	52.50	c
Regiunea BUCUREȘTI - ILFOV	240	126	52.50	c
Municipiul București	240	126	52.50	c
Afaceri, administrație și drept				
TOTAL	446	177	39.69	c
% în total absolvenți la nivel național	11.17		0.00	
%M3 în total specializare la nivel național	50.67	27.68		
%specializare în total absolvenți ai M3	12.52	5.93		
MACROREGIUNEA TREI	226	49	21.68	c
Regiunea SUD-MUNTENIA	23	11	47.83	c
Dâmbovița	23	11	47.83	c
Regiunea BUCUREȘTI - ILFOV	203	38	18.72	c
Municipiul București	203	38	18.72	c
Științe naturale, matematică și statistică				
TOTAL	340	237	69.71	s
% în total absolvenți la nivel național	8.52		0.00	
%M3 în total specializare la nivel național	49.41	45.99		
%specializare în total absolvenți ai M3	9.31	13.20		
M3	168	109	64.88	s
Regiunea SUD-MUNTENIA	7	5	71.43	s
Argeș	7	5	71.43	s
Regiunea BUCUREȘTI - ILFOV	161	104	64.60	s
Municipiul București	161	104	64.60	s
Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC)				
TOTAL	103	53	51.46	s
% în total absolvenți la nivel național	2.58		0.00	
%M3 în total specializare la nivel național	38.83	16.98		
%specializare în total absolvenți ai M3	2.22	1.09		
MACROREGIUNEA TREI	40	9	22.50	c
Regiunea BUCUREȘTI - ILFOV	40	9	22.50	c
Municipiul București	40	9	22.50	c
Inginerie, prelucrare și construcții				
TOTAL	906	417	46.03	s
% în total absolvenți la nivel național	22.70		0.00	
%M3 în total specializare la nivel național	50.66	39.81		
%specializare în total absolvenți ai M3	25.43	20.10		
MACROREGIUNEA TREI	459	166	36.17	s
Regiunea SUD-MUNTENIA	27	20	74.07	c
Argeș	2	0	0.00	c
Dâmbovița	7	4	57.14	s
Prahova	18	16	88.89	c
Regiunea BUCUREȘTI - ILFOV	432	146	33.80	s
Municipiul București	432	146	33.80	s
Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare				
TOTAL	328	134	40.85	s
% în total absolvenți la nivel național	8.22		0.00	
%M3 în total specializare la nivel național	23.78	32.09		
%specializare în total absolvenți ai M3	4.32	5.21		
MACROREGIUNEA TREI	78	43	55.13	s
Regiunea BUCUREȘTI - ILFOV	78	43	55.13	s
Municipiul București	78	43	55.13	s

Sănătate și asistență socială				
TOTAL	774	371	47.93	s
% în total absolvenți la nivel național	19.39		0.00	
%M3 în total specializare la nivel național	41.99	24.80		
%specializare în total absolvenți ai M3	18.01	11.14		
MACROREGIUNEA TREI	325	92	28.31	c
Regiunea BUCUREȘTI - ILFOV	325	92	28.31	c
Municipiul București	325	92	28.31	c
Servicii				
TOTAL	109	102	93.58	s
% în total absolvenți la nivel național	2.73		0.00	
%M3 în total specializare la nivel național	86.24	91.18		
%specializare în total absolvenți ai M3	5.21	11.26		
MACROREGIUNEA TREI	94	93	98.94	s
Regiunea SUD-MUNTENIA	15	4	26.67	s
Argeș	15	4	26.67	s
Regiunea BUCUREȘTI - ILFOV	79	89	112.66	s
Municipiul București	79	89	112.66	s

Sursa: Prelucrări pe baza datelor INS

Analiza bazei de date statistice cuprinzând cursanții și absolvenții de învățământ superior ne permit următoarele concluzii parțiale:

- Oferta macroregiunii este diversificată, bazinul de recrutare cursanți este la nivel național, similar și aria geografică posibilă la integrare pe piața muncii, însă datorită mobilității externe pentru muncă se pierd resurse umane importante și cu deosebire în domenii în care și oferta este relativ limitată (sănătate, IT, specializări tehnice, construcții etc.);
- Sistemul public atrage majoritatea cursanților, iar contingentele de absolvenți sunt ajustate de legislația permisivă de amânare, întrerupere ori prelungire a duratei formării; pentru a crea o corespondență între cei înscriși, pe contingente și absolvenți este necesar ca universitățile să-și dezvolte propria bază de date, care poate servi la analiza eficienței costurilor efective cu educația, pe cicluri de pregătire;
- Bazele de date disponibile la nivelul universităților nu se poate asocia statisticii cererii pieței muncii pentru fundamentarea necesarului de locuri în sistemul universitar, rata locurilor de muncă vacante nu se urmărește centralizat pe niveluri de pregătire iar rata de finalizare a studiilor în perioada minimală de formare este foarte diferită în timp și pe instituții de învățământ. Prin urmare, identificarea parcursului absolvenților până la ocupare sustenabilă este important să fie urmărit, pentru a genera acel feed-back pentru fundamentarea politicilor educaționale;

- Eficiența educației se poate măsura în variate forme, însă cel mai important aspect ține de calitatea activării pe piața muncii a competențelor dobândite și durata de așteptare/căutare a unui loc de muncă adecvat, ca instrumente de ajustare a conținutului formării și a structurii pe domenii de formare a ofertei educaționale.

Capitolul IV.

Analiză privind cercetările și propunerile de metodologii realizate de experți în cadrul modulelor 1-32 cu privire la impactul intervențiilor din sistemul educațional asupra dezvoltării locale, a potențialului de ocupare, pe domenii de activitate – inventariere și evaluare

Progresul tehnologic încorporat în mediul de afaceri și globalizarea piețelor generează o serie de provocări pentru angajat și angajator din perspectiva performanțelor în muncă și a alocării eficiente a factorilor de producție. Unitățile de învățământ superior modelează oferta prin facilitarea acumulării de cunoștințe și dobândirea de competențe, iar din punct de vedere al angajatorului se formulează cererea de muncă, corespunzător nivelului tehnologic al proceselor de producție și servicii și al pieței de destinație. Ca tendință pe termen lung crește cererea de absolvenți de studii superioare dar în același timp se modelează un alt tip de jucător pe piața ocupării – performant profesional, adaptat mediului organizațional în continuă schimbare din firme, flexibil la inovare și rezilient la factori conjuncturali. Educația pentru piața muncii se concretizează în competențe de muncă care produc valoare adăugată la activare prin ocupare salarială sau inițiativă antreprenorială. În continuare vom face unele referiri speciale la poziția absolventului de salariat, situație în care este necesară o compatibilizare între politica universităților și cea angajatorilor. Dar cum orice instrument de fundamentare, validare sau ajustare de politici trebuie să fie delimitat conceptual, definit cantitativ și calitativ și analizat din perspectiva impactului, devine necesar de a stabili algoritmi și metodologii specifice. În plus, angajatul face legătura dintre două piețe cu legități specifice de eficientizare. Absolventul, ca beneficiar al procesului educațional devine factor al performanței angajatorului prin facilitatori precum cunoștințele și competențele de muncă.

În prezentul capitol din studiu vom realiza o mapare a celor doi facilitatori care permit valorizarea absolventului prin activarea pe piața muncii, respectiv universitatea și angajatorul. Pe de o parte evaluăm eforturile, inițiativele și bunele practici în pregătirea studentului pentru piața muncii și, pe de altă parte, analizăm impactul la angajator a ofertelor educaționale ale universităților.

Domeniile și metodele de formare sunt diferite însă finalitatea este aceeași, valorizarea rezultatelor educației prin muncă, ceea ce face posibilă standardizarea unor instrumente de evaluare a impactului.

Pornind de la practica universităților de gestionare a formării viitorilor absolvenți și de la propunerile experților de instrumente standardizate pentru evaluarea impactului ofertelor educaționale ale universităților asupra angajatorilor, s-a realizat:

- Un inventar al celor mai bune inițiative existente la nivelul universităților, care facilitează inserția pe piața muncii a absolvenților – bune practici
- O selecție a propunerilor /recomandărilor de instrumente standardizate pentru evaluarea impactului ofertelor educaționale ale universităților asupra angajatorilor, realizate de experții 1-16 în cadrul modulelor 17-32, pe baza analizei swot;
- Am derulat o analiză de evaluare a gradului de compatibilizare dintre structura absolvenților pe domenii de formare și specializări și diversitatea și performanța mediului de afaceri, beneficiar prin ocupare al rezultatelor educației, pornind de la principiul potrivit căruia o universitate publică răspunde în primul rând nevoii de a forma forța de muncă pentru piață locală, zonală și națională și în subsidiar pentru educația indivizilor, ca actori sociali și societali. Se prezumă ca ipoteză de fundamentare a implicării statului în procesul educațional că locurile bugetate din universități se vor regăsi în absolvenți integrați pe piața muncii locale/naționale, recuperându-se astfel investiția în educație. În acest sens am identificat principalii angajatori pe județe și regiuni de dezvoltare, pornind de la ipoteza potrivit căreia educația facilitează obținerea de bunuri și servicii competitive deopotrivă pe piața națională și internațională, prin export.
- Am dezvoltat două instrumente de evaluare calitativă, câte unul pentru ofertă și unul pentru cererea de muncă, le-am pretestat pentru validare în vederea aplicării la nivel național, asupra tuturor universităților, indiferent de domeniul de formare.

Educația presupune costuri, activarea forței de muncă presupune costuri. Optimizarea acestora în raport cu rezultatele în planul ocupării și al satisfacției angajatorului facilitează dezvoltarea locală și de aceea, un loc aparte am dedicat dezvoltării cooperării dintre universitate și angajator, prin instrumente de lucru precum practica studenților, internship, participare la proiecte de CDI în echipe mixte etc.

IV.1 Distribuția ocupării pe domenii de activitate și dinamica muncii salariate, ca factor de ajustare a politicilor educaționale ale universităților

În capitolele anterioare am realizat o analiză amplă asupra structurii ofertei educaționale pe cele 3 cicluri de formare în sistem Bologna, evidențiind tendințele de modificare a ofertei. Această matrice de distribuție a diferiților absolvenți pe domenii o vom asocia cu structura mediului de afaceri din macroregiune pentru a vedea gradul de asociere și/sau asimetria distribuției profilului absolvenților față de cererea pieței muncii. În opinia noastră, asemenea analize se cer a fi realizate periodic, prin cuplarea domeniilor ISCED_F de nivel 6,7,8 cu ocuparea pe profesii și dispersia acestora pe activități CAEN. Deși o practică curentă în analizele de eficiență a ocupării în alte țări, asemenea cercetare s-a realizat doar o singură dată în România la nivelul pieței muncii anului 2010. Deși plusul informațional a fost evident iar valoarea de fundamentare a structurii ofertei educaționale a fost clar determinată de rezultatele analizei încrucișate, din cauza restricțiilor financiare nu s-a mai replicat ulterior. Ca urmare, în continuare vom prezenta piața muncii, respectiv dispersia ocupării pe activități conform CAEN Rev.2. Ca ipoteză suplimentară am selectat angajatorii cu 50 și peste salariați și cu activitate de comerț exterior deoarece considerăm că, pe piața națională aceștia sunt cei mai atractivi pentru absolvenți și reflectă o latură importantă a competitivității firmelor. S-a putut astfel inventaria : a) oferta reală de ocupare pentru absolvenții de învățământ universitar pe domenii de specializare și b) impactul nivelului de excelență a proceselor de învățare prin dinamica ocupării.

La nivelul macroregiunii 3 constatăm o dezvoltare a mediului de afaceri, prin numărul crescut de firme cu activitate de comerț exterior și un efectiv de salariați de 50 și peste, și o ușoară creștere a gradului de concentrare a ocupării în primele 10 firme, respectiv primele 20., de $\frac{1}{4}$ și respectiv $\frac{1}{3}$ din totalul salariaților. Talia medie a firmei este de cca 320 salariați, în special pe seama firmelor mai numeroase în salariați din București comparativ cu celelalte regiuni/județe ale macroregiunii analizate.

Tabelul nr. IV.1. Distribuția angajatorilor mijlocii și mari, cu activitate de comerț exterior, după numărul de salariați, Macroregiunea 3

	Nr firme/ Cod CAEN(*)	Nr salariați	Primele 10 companii		Primele 20 companii		Număr mediu salariați/firma
			Număr salariați	% salariați în total	Număr salariați	% salariați în total	
Total macroregiune							
2015	2703	859177	221187	25.74	304875	35.48	318
2016	2769	892812	240995	26.99	327774	36.71	322
Regiunea București-Ilfov							
2015	1943	687323	146011	21.24	210019	30.56	354
București	1611	609418	126076	20.69	180468	29.61	378
Ilfov	332	77905	19935	25.59	29551	37.93	235
2016	1995	719854	165873	23.04	233563	32.45	361
București	1623	634807	143424	22.59	201716	31.78	391
Ilfov	372	85047	22449	26.40	31847	37.45	229
Regiunea Sud-Muntenia							
2015	760	171854	75176	43.74	94856	55.20	226
Argeș	231	63849	31255	48.95	36436	57.07	276
Călărași	58	9244	4702	50.87	6571	71.08	159
Dâmbovța	75	17272	8634	49.99	11337	65.64	230
Giurgiu	41	4809	2369	49.26	3499	72.76	117
Ialomița	46	7434	4507	60.63	5481	73.73	162
Prahova	264	60003	18199	30.33	24329	40.55	227
Teleorman	45	9243	5510	59.61	7203	77.93	205
2016	774	172958	75122	43.43	94211	54.47	223
Argeș	227	63723	30587	48.00	35917	56.36	281
Călărași	57	8679	4559	52.53	6145	70.80	152
Dâmbovța	81	17718	8623	48.67	11100	62.65	219
Giurgiu	41	4994	2520	50.46	3710	74.29	122
Ialomița	50	8102	4357	53.78	5883	72.61	162
Prahova	267	61605	19713	32.00	25519	41.42	231
Teleorman	51	8137	4763	58.54	5937	72.96	160

(*) clasificția CAEN Rev 2, 2017, cu 4 dizi, vezi <http://coduricaen.info/> pentru denumire și explicații tipuri de activități

Sursa: Prelucrări ale autorului pe baza de date a firmelor active din România, <https://www.listafirme.ro/>

În regiunea București Ilfov mediul de afaceri al firmelor cu peste 50 de salariați se dezvoltă, mai repede în Municipiul București, unde se înregistrează și o dispersie mai largă a salariaților pe grupa de forme analizată, cu o relativă stabilitate a gradului de concentrare a ocupării în primele 10 firme, respectiv primele 20.

În regiunea Sud- Muntenia numărul total al firmelor crește ușor, la fel și prezența salariaților în firmele din afara top 20. În județele Argeș și Călărași scade mediul de afaceri reprezentat prin numărul de firme, la fel și în Teleorman. În celelalte județe ocuparea salarială este în creștere, în Top 20 de

firme, mai puțin în Ialomița unde sporul de personal se înregistrează în firmele situate în ierarhie după primele 10, ceea ce denotă o relativă saturație la cei mai mari angajatori din județele respective.

Din perspectiva potențialului de ocupare, județele Argeș și Prahova sunt cele mai importante, cu un mediu de afaceri mult mai dezvoltat decât în restul județelor. În fapt, cele două județe concentrează 2/3 din numărul de firme cu 50 și peste salariați și activitate de comerț exterior și aproape 3/4 din ocuparea salarială. Această asimetrie mai accentuată a dezvoltării județelor și a distribuției geografice a salariaților este justificată de relieful zonei, ce favorizează dezvoltarea agriculturii de cultură mare, ceea ce atrage și cererea specifică de domenii de formare, respectiv specialiști în agricultură și în servicii.

Dacă analizăm ocuparea la marii angajatori din zonă și/sau la firmele din top 10 pe piața muncii se constată următoarele:

- Mediul de afaceri este dinamic, ierarhia se schimbă în toate județele, mai accentuat în Argeș, Giurgiu și Teleorman cu intrări ieșiri în Top 10 a 2-3 firme anual; ca efect și piața ocupării este mai dinamică în aceste județe și mai tempertă și în general în creștere în celelalte;
- Distribuția angajatorilor pe domenii CAEN Rev 2 este puternic dependentă de relief în regiunea Sud- Muntenia;
- Diversitatea domeniilor și dinamica ocupării în zonă este ușor absorbită de oferta de absolvenți de învățământ superior din zonă; în plus, Municipul București atrage ocupare și din celelalte macroregiuni ale României, fiind cea mai mare concentrare urbanistică și industrială, și cea mai variată;
- Zona este atractivă pentru specialiști ce activează în sectorul finanțe, asigurări și servicii
- există firme care concentrează marea parte a ocupării pe județ, precum SC COMPANIA NAȚIONALĂ DE CĂI FERATE CFR SA, REGIA NAȚIONALĂ A PĂDURILOR ROMSILVA RA, SC OMV PETROM SA și COMPANIA NAȚIONALĂ POȘTA ROMÂNĂ SA cu un număr de salariați de 15-25 mii persoane; SC REWE (ROMANIA) SRL, SC MICHELIN ROMÂNIA SA, și SC ALTEX ROMÂNIA SRL din Ilfov, cu peste 3000 de salariați fiecare; la fel și SC ARCTIC SA din județul Dâmbovița, ori SC YAZAKI ROMÂNIA SRL și SC LIDL DISCOUNT SRL în Prahova;

- în județe precum Argeș, cu SC AUTOMOBILE-DACIA SA și Dâmbovița cu SC ARCTIC SA în care ocuparea se concentrează cu preponderență în industrii de prelucrare, respectiv în firmele menționate anterior
- județele Giurgiu și Calărași au în top 10 firme ale zonei unități de talie mică după numărul salariaților, de sub 500 angajați ori, respectiv sub 1000, liderii de piață fiind din domeniul industriei alimentare și comerțului.

Tablul nr. IV.2 Marii angajatori cu activitate de comerț exterior ai macroregiunii, pe județe, în anii 2015 și 2016

		Cod CAEN	Nr salariați			Cod CAEN	Nr salariați
București 2015				2016			
1	SC COMPANIA NAȚIONALĂ DE CĂI FERATE CFR SA	5221	21707		COMPANIA NAȚIONALĂ POȘTA ROMÂNĂ SA	5310	24500
2	REGIA NAȚIONALĂ A PĂDURILOR ROMSILVA RA	0210	16488		SC COMPANIA NAȚIONALĂ DE CĂI FERATE CFR SA	5221	21872
3	SC OMV PETROM SA	0610	15192		REGIA NAȚIONALĂ A PĂDURILOR ROMSILVA RA	0210	16318
4	SC KAUFLAND ROMÂNIA SCS	4711	13263		SC KAUFLAND ROMÂNIA SCS	4711	14070
5	SOCIETATEA NAȚIONALĂ DE TRANSPORT FERROVIAR DE CĂLĂTORI - CFR - CALĂTORI SA	4910	12689		SC OMV PETROM SA	0610	13892
6	SC RCS & RDS SA	6110	10580		SOCIETATEA NAȚIONALĂ DE TRANSPORT FERROVIAR DE CĂLĂTORI - CFR - CĂLĂTORI SA	4910	12760
7	REGIA AUTONOMĂ DE TRANSPORT BUCUREȘTI RA	4931	10252		SC RCS & RDS SA	6110	11122
8	SC AUCHAN ROMÂNIA SA	4711	9534		REGIA AUTONOMĂ DE TRANSPORT BUCUREȘTI RA	4931	9993
9	SC CARREFOUR ROMÂNIA SA	4711	8294		SC CARREFOUR ROMÂNIA SA	4711	9504
10	SC MEGA IMAGE SRL	4711	8077		SC AUCHAN ROMÂNIA SA	4711	9393
Ilfov 2015				2016			
1	SC REWE (ROMÂNIA) SRL	4711	3472		SC REWE (ROMÂNIA) SRL	4711	3426
2	SC MICHELIN ROMÂNIA SA	2211	2823		SC MICHELIN ROMÂNIA SA	2211	3022
3	SC ARTIMA SA	4711	2294		SC ALTEX ROMÂNIA SRL	4754	3011
4	SC SENSIBLU SRL	4773	2243		SC ARTIMA SA	4711	2614
5	SC COMPANIA NAȚIONALĂ DE TRANSPORTURI AERIE NE ROMÂNE TAROM SA	5110	1880		SC SENSIBLU SRL	4773	2475

6	SC RENAULT TECHNOLOGIE ROUMANIE SRL	7112	1674	SC COMPANIA NAȚIONALĂ DE TRANSPORTURI AERIENE ROMÂNE TAROM SA	5110	1841
7	SC PRAKTIKER ROMÂNIA SRL	4752	1537	SC RENAULT TECHNOLOGIE ROUMANIE SRL	7112	1761
8	SC COCA-COLA HBC ROMÂNIA SRL	1107	1511	SC PRAKTIKER ROMÂNIA SRL	4752	1536
9	SC COMPANIA NAȚIONALĂ AEROPORTURI BUCUREȘTI SA	5223	1271	SC COCA-COLA HBC ROMÂNIA SRL	1107	1427
10	SC FLANCO RETAIL SA	4754	1230	SC COMPANIA NAȚIONALĂ AEROPORTURI BUCUREȘTI SA	5223	1336
Argeș 2015				2016		
1	SC AUTOMOBILE-DACIA SA	2910	13886	SC AUTOMOBILE-DACIA SA	2910	13835
2	SC JOHNSON CONTROLS ROMANIA SRL	2932	4135	SC LEAR CORPORATION ROMANIA SRL	2931	5665
3	SC LEAR CORPORATION ROMANIA SRL	2931	4070	ADIENT AUTOMOTIVE ROMANIA	2932	2899
4	SC LEONI WIRING SYSTEMS PITESTI SRL	2931	2608	SC LEONI WIRING SYSTEMS PITESTI SRL	2931	2820
5	SC LISA DRAXLMAIER AUTOPART ROMANIA SRL	2931	2603	SC LISA DRAXLMAIER AUTOPART ROMANIA SRL	2931	1420
6	SC CAROLI FOODS GROUP SRL	1013	960	SC CAROLI FOODS GROUP SRL	1013	924
7	REGIA AUTONOMA TEHNOLOGII PENTRU ENERGIA NUCLEARA - RATEN -	7219	894	REGIA AUTONOMA TEHNOLOGII PENTRU ENERGIA NUCLEARA - RATEN -	7219	849
8	EPISCOPIA ARGESULUI SI MUSCELULUI	9491	732	SC FILDAS TRADING SRL	4646	773
9	SC FILDAS TRADING SRL	4646	711	EPISCOPIA ARGESULUI SI MUSCELULUI	9491	732
10	SC AUTOMOTIVE COMPLETE SYSTEMS SRL	2931	656	SC RENAULT MECANIQUE ROUMANIE SRL	2932	670
Călărași 2015						
1	SC ALDIS SRL	1013	983	SC ALDIS SRL	1013	1010
2	SC AGRO-CHIRNOGI SA	0111	699	SC AGRO-CHIRNOGI SA	0111	623
3	SC TURBON ROMANIA SRL	2823	631	SC CATEX SA	1413	621
4	SC CATEX SA	1413	613	SC TURBON ROMANIA SRL	2823	542
5	SC ALEX CONF DESIGN SRL	1413	394	SC ALEX CONF DESIGN SRL	1413	381
6	SC NUTRICOM SA	1091	309	INSTITUTUL NATIONAL DE CERCETARE-DEZVOLTARE AGRICOLA-FUNDULEA	7219	303
7	INSTITUTUL NATIONAL DE CERCETARE-DEZVOLTARE AGRICOLA-FUNDULEA	7219	306	SC EUROAVI SRL	1012	281

8	SC ROMPLY MEROPS SRL	1621	299	SC SAINT-GOBAIN GLASS ROMANIA SRL	2311	280
9	SC EUROAVI SRL	1012	287	SC SOFIDEL ROMANIA SA	1722	260
10	SC SAINT-GOBAIN GLASS ROMANIA SRL	2311	271	SC NUTRICOM SA	0146	258
Dâmbovița 2015						
1	SC ARCTIC SA	2751	2918	SC ARCTIC SA	2751	2760
2	SC COS TARGOVISTE SA	2410	1281	SC COS TARGOVISTE SA	2410	1272
3	SC SUN GARDEN MANAGEMENT SOCIETATE IN COMANDITA SIMPLA	1392	1106	SC SUN GARDEN MANAGEMENT SOCIETATE IN COMANDITA SIMPLA	1392	1087
4	SC OTELINOX SA	2432	677	SC OTELINOX SA	2432	699
5	SC ASO CROMSTEEL SA	2561	532	SC COMPANIA NATIONALA ROMARM SA FILIALA SOCIETATEA UZINA MECANICA MIJA SA	2540	543
6	SC ELJ AUTOMOTIVE SA	2932	496	SC ASO CROMSTEEL SA	2561	534
7	SC COMPANIA NATIONALA ROMARM SA FILIALA SOCIETATEA UZINA MECANICA MIJA SA	2540	420	SC ELJ AUTOMOTIVE SA	2932	465
8	SC LIVAS CLOTHING SRL	1413	417	SC NIMET SRL	2511	449
9	SC NIMET SRL	2511	415	SC LIVAS CLOTHING SRL	1413	412
10	SC PAOLA CONFECTII SRL	1413	352	SC ROMSTYL IMPEX SRL	4941	402
Giurgiu 2015						
1	SC GEBRUDER WEISS SRL	5229	479	SC GEBRUDER WEISS SRL	5229	532
2	SC SHIPYARD ATG GIURGIU SRL	3011	376	SC SHIPYARD ATG GIURGIU SRL	3011	371
3	SC KLG EUROPE LOGISTICS SRL	5229	339	SC KLG EUROPE LOGISTICS SRL	5229	335
4	SC CONSAL TRADE SRL	4212	206	SC VOLVO ROMANIA SRL	4519	222
5	SC PAN DAVID S I M SRL	1071	191	SC CONSAL TRADE SRL	4212	200
6	SC FARINSAN SA	1061	176	SC PAN DAVID S I M SRL	1071	191
7	SC DAHUA PRODUCTION SRL	1396	162	SC FARINSAN SA	1061	184
8	SC UCO TESATURA SRL	1320	159	SC EUROMOBILA PROD SRL	3109	167
9	SC EUROMOBILA PROD SRL	3109	143	SC UCO TESATURA SRL	1320	161
10	SC REOS PRODUCTION SRL	2611	138	SC AZOCHIM SRL	4675	157
Ialomița, 2015						
1	SC ALISON HAYES (ROMANIA) SRL	1413	1337	SC ALISON HAYES (ROMANIA) SRL	1413	1227
2	SC EXPUR SA	1041	492	SC CHEMGAS HOLDING CORPORATION SRL	2015	612
3	SC TRICOTAJE FETESTI SA	1414	405	SC EXPUR SA	1041	460
4	SC AVICOLA SLOBOZIA SA	0147	380	SC OYL COMPANY HOLDING AG SRL	4211	373
5	SC INTERCEREAL SA	4611	357	SC AVICOLA SLOBOZIA SA	0147	363
6	SC OYL COMPANY HOLDING AG SRL	4211	293	SC TRICOTAJE FETESTI SA	1414	361
7	SC LEMARCO CRISTAL SRL	1081	211	SC INTERCEREAL SA	4611	306

8	SC MIDAS & CO SRL	2611	202	SC LEMARCO CRISTAL SRL	1081	261
9	SC MARTPLAST SRL	2223	197	SC MARTPLAST SRL	2223	197
10	SC MOBILA SA	3109	183	SC MOBILA SA	3109	197
Prahova, 2015						
1	SC YAZAKI ROMANIA SRL	2931	4811	SC YAZAKI ROMANIA SRL	2931	6768
2	SC LIDL DISCOUNT SRL	4711	3772	SC LIDL DISCOUNT SRL	4711	4267
3	SC AQUILA PART PROD COM SRL	4645	1936	SC AQUILA PART PROD COM SRL	4645	2114
4	SC CONPET SA	4950	1715	SC AGRISOL INTERNATIONAL R.O. SRL	0147	1137
5	SC AGRISOL INTERNATIONAL R.O. SRL	0147	1154	SC CONFIND SRL	2511	1003
6	SC CONFIND SRL	2529	1153	SC CAMERON ROMANIA SRL	2892	994
7	SC CAMERON ROMANIA SRL	2892	1101	SC MASPEX ROMANIA SRL	1107	956
8	SC TIMKEN ROMANIA SA	2815	891	SC ANA & CORNEL SRL	1013	827
9	SC MASPEX ROMANIA SRL	1032	888	SC TIMKEN ROMANIA SA	2815	827
10	SC ANA & CORNEL SRL	1013	778	SC JCR - CHRISTOF CONSULTING SRL	7112	820
Teleorman, 2015						
1	SC KOYO ROMANIA SA	2815	1462	SC KOYO ROMANIA SA	2815	1462
2	SC INTERAGRO SRL	0111	700	SC TEL DRUM SA	4211	695
3	SC TEL DRUM SA	4211	654	SC IMPERIAL SA	1413	556
4	SC DONAU CHEM SRL	2015	596	SC ELECTROTEL SA	2712	481
5	SC IMPERIAL SA	1413	533	SC BBG CONSULT SRL	1413	363
6	SC ELECTROTEL SA	2712	465	SC FBS PRESTIGE SRL	2599	293
7	SC BBG CONSULT SRL	1413	303	SC NEW PANOREA TEXTIL RO	1413	262
8	SC NEW PANOREA TEXTIL RO	1413	288	SC FERMA SALCIA SA	0146	240
9	SC FBS PRESTIGE SRL	2599	267	SC BIO FUEL ENERGY SRL	2014	207
10	SC CEREALCOM SA	4621	242	SC AGROINTER SRL	0111	204

Sursa: Prelucrări ale autorului pe baza de date a firmelor active din România, <https://www.listafirme.ro/>

Toți acești angajatori, prin dezvoltarea de parteneriate cu universitățile din zona pot genera bazinul de recrutare pentru noile locuri de muncă create, ca răspuns la oferta locală dată de universitățile de talie mai mică din zonă. Asocierea la această imagine generală pe județe în corespondență cu distribuția universităților în macroregiune, completate cu estimări ale mediului de afaceri, prin analize de detaliu la nivelul marilor angajatori, poate să ofere informații ofertei educaționale pe domenii de formare, specializări și cicluri Bologna, oferind un potențial mai ridicat al pentru rata angajabilității beneficiarilor de formare universitară din zona analizată. Prin cooperare instituțională prin activități de stagii de practică, antreprenariat academic, cooperare în proiecte CDI, etc. și analiza gradului de satisfacție a angajatorilor, se pot face ajustări de finețe din perspectiva unor module speciale de

formare/specilizare, pe domeniile de formare specifice activităților predominante din județe, ca instrumente active de intervenție pentru reducerea decalajului de competențe al absolvenților, față de dinamica pieței muncii.

IV. 2 Analiza adaptabilității universităților la cererea pieței muncii potențială și reală prin bune practici și asocierea de metodologii de analiză a impactului

S-a urmărit gradul de ancorare a universităților în practicile curente de formare internaționale—cooperare în definirea cererii de formare, pe domenii și specializări; inițiative de reducere a deficitului de competențe etc. În acest sens este de menționat că s-au identificat un număr redus de inițiative adresate direct pieței locale a muncii sau celei regionale, universitățile fiind mai mult preocupate cu deschiderea internațională, cu pregătirea studenților și cursanților pentru piața internațională.

Tabelul nr. IV.3 Principalele preocupări ale universităților din macroregiunea 3, în ordinea importanței acordate de managementul universitar

Inițiative ale universităților din macroregiunea 3	Efectul scontat
Creșterea vizibilității internaționale prin acorduri de colaborare cu universități din străinătate și schimbul reciproc de studenți și cadre didactice	Creșterea calității educației
Diversificarea domeniilor de formare și promovarea educației în limbi străine	Atragerea studenților străini Cooperare la nivel de Euro regiune
Promovarea de programe de master în limbi străine cu dublă diplomă (universitate din țară și o universitate parteneră din străinătate (ex. Facultatea de mecanică și tehnologie (FMT) din cadrul Universității Pitești – master în limba franceză cu diplomă dublă cu INP Toulouse	Atragerea studenților străini Creșterea calității educației

Sursa: selecție realizată de autor pe baza analizei studiilor parțiale elaborate de experți în modulele 1-16

În unele domenii de formare se merge pe excelență în formare și specializare, fără ca să existe potențial posibilitatea ocupării pe piața națională a muncii, în centre de cercetare etc., astfel încât, practic se formează tineri direct pentru piața muncii internațională, aceștia intrând chiar înainte de absolvire, prin recrutare anticipată în categoria brain drain. Educația de excelență are menirea de a valoriza tinerii cu potențial, însă piața muncii naționale nu este pregătită să-i valorizeze prin ocupare. O altă direcție de promovare a vizibilității internaționale urmărește atragerea studenților străini. Este o componentă firească a zilelor noastre, în care internaționalizarea piețelor și globalizarea se intensifica pe multiple și tot mai variate căi, însă apreciem că nu sunt adecvate diferențierile calitative predeterminate în formare. Acestea nu sunt clar exprimate dar, prin alocarea selectivă la programele destinate studenților străini a celor mai performante cadre didactice se creează o discriminare, în opinia noastră deloc benefică pentru piața muncii naționale.

Spre deosebire de alte macroregiuni, în macroregiunea 3, de analiză, se concentrează cele mai multe universități, și de aceea și diversitate bunelor practici este mai mare. O inventariere selectivă a acestora este prezentată în tabelul IV.2.

Tabelul nr. IV.4 Inventarierea bunelor practici în analiza impactului sistemului educațional universitar asupra angajatorilor și a dezvoltării mediului de afaceri local/național

Inițiativă M3	Descriere pe scurt a metodologiei	Rezultate ale analizei și utilitatea practică a acestora	Potențial de extindere a) pe domeniu b) generalizare
Platformă informatică de facilitare a colaborării dintre mediul universitar, mediul de afaceri și ministerul de resort	(ex. reutilizarea platformei INSERT ³) instrument integrat de monitorizare a inserției absolvenților pe piața muncii, în vederea unei mai bune corelări a învățământului superior cu piața	Prin intermediul platformei construite sub forma unui portal de job-uri (http://joburi-absolventi.edu.ro), se urmărește stabilirea unei legături între cele 50 de universități participante la proiect, absolvenți și angajatori. Rapoartele generate automat de platforma oferă universitarilor un cadru de monitorizare și evaluare a	a) Da b) da

³ Managementul corelării sistemului de învățământ cu piața muncii,
<http://old.unitbv.ro/Portals/2/Documente/Parteneri/Proiectul%20INSERT%20-%20de%20postat%20pe%20site-ul%20BRME.pdf>

	muncii;	gradului de inserție a absolvenților pe piața muncii. Absolvenții au posibilitatea de a-și încărca pe platforma CV-ul și de a-și alege domeniile de interes pentru care să primească informații despre oferte de locuri de muncă disponibile. Angajatorii își pot crea un profil pe platforma, unde să posteze locurile de muncă disponibile și pot urmări CV-urile absolvenților în vederea recrutării personalului din rândul acestora.	
Baza de date de monitorizare până la 5 ani a absolvenților (ex. FMT, Univ. Pitești)	Actualizare anuală a situației absolvenților pe piața muncii	Identificarea metodelor eficiente de inserție pe piața muncii a absolvenților;	a) da b) da
Metode de învățare active	(ex. Întreprinderea simulată, Univ. Valahia Târgoviște)	Simularea de situații practice și deprinderea de competențe specifice profesionale și transversale	a) da, la unele domenii b) da, la unele domenii de formare
Analiza traiectoriei profesionale a studenților universității (Univ. Valahia Târgoviște)	Studii longitudinale; Monitorizarea absolvenților prin intermediul Biroului de Consiliere și orientare în carieră și legătură cu mediul de afaceri	Ajustarea ofertei educaționale în funcție de dinamica pieței muncii;	a) da b) da
Parteneriate cu angajatori strategici; Organizarea periodică a unor evenimente comune	(de tipul Build your Career)	Efficientizarea ocupării și reducerea perioadei de mobilitate până la găsirea unui loc de muncă potențial sustenabil	a) da b) da
Realizarea de studii privind cererea de forță de muncă	Pe domenii de pregătire	Efficientizarea ocupării și restructurarea locurilor	a) da b) da
Strategia de redresare și dezvoltare instituțională (ex. Univ. din Pitești)	Obiectiv general – reintegrarea în mediul socio-economic local și regional, cu 2-10 obiective operaționale și indicatori de succes; monitorizare prin	Restructurare a domeniilor de formare și specializări funcție de direcțiile de evoluție a mediului de afaceri	a) da

	rapoarte analizate în comisiile de specialitate ale Senatului		
Stagii de practică la angajatori relevanți din regiune și adaptarea curriculei de practică la cerințele actuale ale mediului de afaceri (ex: consorțiu cu partener UPB)	Stagii de practică la angajatori cu integrarea în echipe de lucru comune cu salariații firmei	Dobândirea de competențe practice și deprinderi de muncă cerute de angajatori în prezent	a) da b) da
Stagii de internship (ex. Internship Fir, organizat de SNPA)	Dezvoltare competențe practice de muncă	Adaptarea curriculei	a) da b) da
Înființarea de structuri de analize și strategii (ex, din 2016 – Procedura operațională ASE 206/2016 – înființarea biroului de analize, sinteze și strategii	Realizare de analize/ sinteze, strategii pe teme de interes pentru profilul formării din universitate	Identificarea problemelor; cunoașterea modului de gestionare și determinarea impactului asupra performanțelor și sustenabilității programelor de formare pentru piața muncii	a) Da b) da, adaptat la specificul metodelor de formare pe domenii de specializare
Operaționalizarea de incubatoare de afaceri cu participarea studenților (ex. ASE București)	Aplicarea metodelor practice de gestiune a afacerii, pe baza reglementărilor în vigoare pentru mediul de afaceri din România	Dezvoltarea deprinderilor practice de lucru într-o firmă, pe profesii și specializări; promovarea competențelor „soft” necesare derulării unei afaceri	a) Da b) da, adaptat la specificul metodelor de formare pe domenii de specializare
Centre de consiliere și orientare în carieră (ex CeCOP , la SNSPA)	interviu de profunzime	Abordarea echilibrată a problemelor identificate și recomandări decizionale pentru o alegere adecvată a specializărilor; creșterea performanțelor academice	a) Da b) da

Sursa: selecție realizată de autor pe baza analizei studiilor parțiale elaborate de experți în modulele 1-16

Este de menționat că s-au identificat și practici relativ similare pe universități/facultăți cu domenii de pregătire diferite, ceea ce probează posibilitatea identificării și standardizării unor instrumente de analiză a impactului sistemului educațional universitar asupra angajatorilor și a

dezvoltării mediului de afaceri local/național. Totodată, prin facilitarea financiară a fondurilor structurale și a altor surse externe de finanțare s-au inițiat proiecte pentru dezvoltare de metodologii de analiză a activității universităților, a efectelor asupra mediului de afaceri prin studii de impact, s-au dezvoltat platforme dedicate gestionării unor aspecte ale activității universităților și ale impactului asupra pieței muncii, însă după finalizarea perioadei de implementare acestea au fost abandonate⁴.

Din propunerile de instrumente standardizate am selectat și se prezintă în continuare analiza SWOT, pe cele care au potențial de generalizare.

Tabelul nr. IV.5 Analiza SWOT asupra propunerilor/recomandărilor de instrumente standardizate pentru evaluarea impactului ofertelor educaționale ale universităților asupra angajatorilor

Propunere/ recomandare M3	Puncte forte	Puncte slabe	Oportunități	Riscuri /Amenințări	Efect așteptat asupra angajabilității		Potențial de generalizare
					cantitati v	Calitativ - competențe adecvate	
Indicatori de urmărire a inserției pe piața muncii (ex. ponderea absolvenților angajați, conform nivelului de calificare la 5 ani de la absolvirea studiilor universitare	Permit identificarea nevoilor de formare și ajustarea permanentă a acestora funcție de cererea reală a mediului de afaceri	Slaba legătură cu absolvenții post-absolvire pentru monitorizare a dezvoltării carierei	Adaptare curriculum	Inflexibilitatea curriculum; Reducerea numărului celor înscriși	Creștere a numărului absolvenților	Adaptare programe de formare la cererea pieței	Da, pe domenii de formare, în rețele și platforme de monitorizare permanentă
Cadru legislativ care să permită realizarea unui învățământ centrat pe nevoile pieței muncii naționale	Cooperare instituționalizată și integrată național	Formalism din partea unor universități/facultăți	Susținerea ocupării absolvenților pe piața națională	Lipsa de cadre didactice tinere, cu pregătire profesională adaptată nevoilor curente Inflexibilitate la finanțarea performanței	Crește ocupabilitatea	Reducerea asimetriei de competențe	Da
Diversificarea și creșterea portofoliului de convenții de practică	Recrutare înainte de absolvire	Metode deducate de implicare a studenților în practica muncii, strict	Sustenabilitate a programelor de formare pe competențe profesionale cheie	Experiența practică limitată sau neadecvată pentru alți angajatori Formalism	Ridicat la angajatorul de practică; redus la	Adecvat la angajatorul de practică; slab corelat sau inadecvat	Există introdus în programa de formare un stagiu de practică

⁴ Ca de exemplu, în cadrul proiectului "ACAD-INOV" s-au desfășurat în luna noiembrie 2015 sesiunile de formare pentru prezentarea și utilizarea platformei TIC de evaluare a programelor de studii dezvoltate prin proiect. *In prezent platforma nu este accesibilă, <http://acad-inov.trp.ro/>*

		specifice angajatorului		vs. deprinderi practice limitate cererii angajatorului de practica	alți angajatori	pentru alți angajatori	obligatoriu; poate deveni performant dacă se introduce practica anuală
Colaborare cu ambasadele pentru creșterea numărului studenților străini	Creșterea cifrei de școlarizare; Calitate în formare comparabilă cu nivelul european	Facilitați de cazare;	atractivitatea anului pregătitor pentru învățarea limbii române; posibilitatea promovării învățării istoriei României și a valorilor culturale, ca ofertă de cursuri complementare obligatorii/opționale (potrivit exemplului altor state membre UE)	Reducerea interesului pentru pregătirea absolvenților pentru piața națională a muncii	Neutră sau deficit de ofertă pe piața națională	Reducerea asimetriei de competențe cu cererea pieței muncii internaționale și, probabil asimetriei de ofertă pe piața națională din perspectiva calității formării	Preocupări punctuale sau doar deziderat la nivel de universitate (ex. Univ. din Pitești)
Organizarea de către universitate a unor târguri de job-uri, în colaborare cu angajatorii locali, regionali, naționali, internaționali	Insertia mai rapidă pe piața muncii; creșterea gradului de ocupare a absolvenților	Dezavantaj angajatori naționali în oferta de remunerare	Dezvoltarea de rețele de colaborare universități medii de afaceri și diversificarea activităților comune (practică, actualizare curriculum, dezvoltare noi specializări la master etc.)	Recrutarea celor mai buni de către angajatori externi, cu locuri de muncă în străinătate și ofertă calitativ mai redusă pentru piața națională; Mobilitatea externă pentru ocupare; deficit structural în ocuparea la nivel național	Creștere a ocupabilității decente	Reducerea asimetriei de competențe	Pentru specializări cu bazin de ocupare la nivel național, internațional
Reorganizare a structurii ocupării în universitate cu reducerea personalului administrativ	Atragerea de cadre didactice performante	Legea salarizării personalului didactic și restricții la remunerare prin proiecte	Digitalizarea activităților administrative	Lipsa în unele domenii a personalului tehnic auxiliar de calitate; preluarea unor sarcini administrative de către cadrele didactice (în lipsa digitalizării activităților administrative)	Optimizarea structurii ocupării în universitate cu/fără reducerea numărului total de personal	Calitatea pregătirii cadrelor didactice	Se pot dezvolta bune practici și apoi generaliza schema logica de alocare, cu respectarea specificului domeniilor de formare
Inițierea de	Adecvarea	Amânarea/	O flexibilitate mai	Costuri mai mari	Creștere	Reducerea	Diferențiat

programe de formare continuă și reconversie profesională	profilului de pregătire a absolvenților la cerințele pieței muncii pentru competențe/specializări de actualitate	Prelungirea perioadei de inserție pe piața muncii	mare la dinamica cererii de muncă a mediului de afaceri	cu formarea individuală care limitează accesul unor potențiali beneficiari (din mediul rural sau din categorii vulnerabile – cu venituri reduse)	a ratei ocupării	situațiilor de supracalificare sau ocupare complementară (pe orizontală)	pe domenii de formare
Sistem integrat de indicatori de monitorizare a inserției calitative pe piața muncii a absolvenților	Cunoașterea diferitelor atribute ale ocupării decente și urmărirea sistematică a acestora	Dificultate în a capta toate aspectele de impact	Permite analize complexe, inclusiv econometrice ori a unor indici compozit	Limitează informația, trebuie adaptat periodic	-	Se identifica cauzele/factorii de ajustare	Posibilitate de urmărire și centralizare pe diferite paliere și la diferite niveluri de agregare
Metodologie interuniversitară de evaluare a impactului ofertelor educaționale ale universităților asupra angajatorilor din regiune	Integrarea stakeholderilor locali	Metodologie parțial dezvoltată	Asigurarea bazinului de ocupare regional din oferta de absolvenți regională	Relevanța informațională a indicatorului de impact calculat	Evidențiază dinamica angajabilității absolvenților pe universități	Identifica constrângeri instituționale asociate cu limitări ale performanței în formare	Necesită o mai bună fundamentare științifică a metodologiei de calcul a indicatorului compozit

Sursa: selecție realizată de autor pe baza analizei studiilor parțiale elaborate de experți în modulele 1-32

IV.3 Instrumente calitative cu potențial de standardizare pentru analiza impactului activării absolvenților pe piața muncii - programul de formare al universităților vs. satisfacția angajatorilor privind utilitatea practică a cunoștințelor și competențelor absolvenților

În urma analizei instrumentelor de cercetare calitativă propuse de experți pentru analiza impactului pregătirii universitare asupra angajabilității și performanțelor în muncă ale absolvenților, am sintetizat și dezvoltat două chestionare de percepție, unul pentru universități (Anexa IV.1) și unul pentru angajatori (Anexa IV.2) care au urmărit:

- a) eficiența activității de formare, exprimată prin indicatori de impact - Modul special în ambele chestionare - Gradul de adecvare a ofertei educaționale la cererea pieței muncii;
- b) relația cu mediul de afaceri - Modul special în ambele chestionare - Parteneriat cu mediul de afaceri;
- c) inițiative/activități în derulare curentă, instrumente operaționale de analiză - Modul de Bune practici – politici și instrumente de intervenție - promovate la nivelul universității pentru apropierea ofertei educaționale de cererea pieței muncii și, respectiv Politici promovate la nivelul firmei pentru apropierea ofertei educaționale de cererea pieței muncii.

Testarea acestora pe un eșantion redus de universități, respectiv la angajatori majori din mediul de afaceri al macroregiunii a evidențiat câteva aspecte importante pentru strategiile educaționale pentru eficientizarea formării universitare pentru piața muncii:

- există un risc crescut pentru pierderea absolvenților performanți, aceștia urmărind ocuparea la angajatori ce oferă avantaje comparativ mai bune – salarii și condiții de muncă - fie prin migrațiune externă pentru muncă, fie prin ocupare în regim de telemuncă, cu angajator de pe piața internațională;
- universitățile sunt slab anticipative pentru actualizarea conținutului formării potrivit dinamicii cererii pieței muncii;
- există diferențe mari între oferta educațională și cererea pieței muncii cu efecte asupra prelungirii perioadei de ocupare;
- metodele de formare sunt puternic diferențiate – de la metode vechi, neatractive pentru studenți până la unele de mare actualitate, practicate la universități de prestigiu din străinătate, adaptate

pentru ocupare în economia digitală (de exemplu modulul de Management Consulting, de la FABIZ- ASE București⁵;

- angajatorii urmăresc la angajare validarea prin testare practică a competențelor cerute de locul de muncă;
- angajatorii sunt relativ deschiși pentru colaborare cu universitățile pentru practica studenților, însă există cazuri de formalism, de ambele părți.

De menționat că ambele chestionare includ numărul minim de întrebări posibile, pentru a se putea derula prin internet sau telefonic. Pe măsura dezvoltării unor platforme de analiză integrată și estimare a cererii și ofertei de ocupare, la nivel de universități și/sau național, aceste chestionare se pot dezvolta substanțial, cu module particulare pe domenii de formare și/sau în profil teritorial, astfel încât stakeholderii cu preocupări în domeniul educației universitare, din acolo de universități și angajatori să poată avea acces la informații utile și pe cât se poate în timp real privind compatibilizarea ofertei pieței învățământului universitar din România, componenta de educație pentru piața muncii cu cererea mediului de afaceri pentru ocupare salarială și, complementar, pentru alte tipuri de ocupații – antreprenariat dezvoltat prin întreprinderi mici și microîntreprinderi, lucrători pe cont propriu (pfa) ori asociații familiare etc. În opinia noastră informarea adecvată este primul pas și cel mai important pentru creșterea eficienței învățământului universitar pentru piața muncii, iar produsele și serviciile TIC, facilitatorul - platforme on-line, urmărirea parcursului de formare și de integrare pe piața muncii prin activitatea asociațiilor de studenți/absolvenți, pe instituții de formare dar și organizații profesionale.

X

X X

În finalul acestui capitol, ca rezultat al analizelor, se detașează următoarele aspecte ce se pot constitui în recomandări pentru facilitarea inserției absolvenților pe piața muncii:

- a) Identificarea specificului de ocupare a absolvenților pe domenii de formare și distribuția acestora pe activități ale economiei naționale, respectiv locuri de muncă directe, în activități legate intrinsec de exercitarea profesiei de bază și locuri de muncă alternative, complementare

⁵ <http://www.zf.ro/profesii/cum-isi-pregateste-studentii-fabiz-facultatea-din-romania-care-nu-scoate-someri-pentru-joburile-si-aptitudinile-viitorului-un-proaspat-absolvent-de-masterat-poate-castiga-si-6-000-de-lei-net-pe-luna-17347725>

etc. este importantă pentru universități din perspectiva modulelor de formare, a relației general-particulat în selecția curriculei, în asocierea de competențe „soft” etc;

- b) Utilitatea dezvoltării de parteneriate cu mediul de afaceri pentru facilitarea angajabilității, prin diverse forme de cooperare – practica, acțiuni comune/proiecte, internship, ocupare parțială, burse de preangajare etc.;
- c) Frecvența, tipurile predominante de asociere și utilitatea celei de a doua facultăți/specializări pentru mai bună integrare pe piața muncii, respectiv caracterul interactiv dintre specializări vs. Prolungirea perioadei de formare ca alternativă de evitare a șomajului la integrării în grupul NEETs;
- d) Beneficiile consilierii profesionale pentru evitarea prelungirii stagiului de formare în căutarea unei profesii potrivite așteptărilor individuale; în acest sens consilierea adecvată la intrarea în învățământul terțiar și apoi contactul cu mediul de afaceri specific pot economisi timp și resurse financiare pentru potrivirea formării cu așteptările indivizilor;
- e) absolvenții se activează pe piața muncii prin angajare ca salariat sau prin dezvoltare de activități antreprenoriale și/sau pe cont propriu. Prin urmare, universitățile trebuie să promoveze cunoștințe și competențe care să faciliteze inserția pe piața muncii în proporție de peste 90%, cu accent pe promovarea antreprenoriatului, sprijinirea specializării pe profesii liberale sau pentru gestionare a unor activități pe cont propriu tip pfa – cabinete medicale, stomatologie, de consiliere juridică/de avocați, experți auditori, evaluatori, lichidatori, artiști liber profesioniști, sportivi, oameni de artă etc.

Capitolul V.

Metodologie de analiză multidimensională a impactului politicilor educaționale asupra angajabilității absolvenților

Internaționalizarea piețelor, economia digitală, progresul tehnologic și tranziția demografică sunt principalii factori de presiune asupra universului muncii, iar sistemul de educație, nu doar trebuie să țină pasul, dar mai ales să anticipeze nevoile mediului de afaceri. Fiecare dintre aceștia produc externalități pozitive și negative asupra conținutului muncii și structurii locurilor de muncă. Îmbătrânirea demografică și mobilitatea pentru muncă, pe de o parte și cererea de cunoștințe și competențe, pe de altă parte modelează sistemul de educație universitară, îl face nerelevant ca sursă de formare a capitalului uman pentru provocările viitoare ale pieței muncii.

Gestiunea schimbărilor și modelarea ofertei educaționale este de apanajul autorității publice pe partea de asigurare a oportunităților pentru educație, prin politici de incluziune socială prin învățare, dar cu deosebire responsabilitatea instituțiilor de formare, a universităților, pentru politici, mecanisme și instrumente de suport pentru **inserția rapidă și sustenabilă pe piața muncii**. Dezvoltarea de politici instituționale presupune strategii și cadru organizațional flexibil, resurse (umane și financiare) adecvate și o abordare colaborativă cu beneficiarii actului educațional – absolvenții și angajatorii.

O tranziție bine structurată a universului muncii, ca probleme și termene, poate conduce către rezultatele așteptate, dacă sistemul de educație devine un real suport pentru adaptarea forței de muncă.

Progresul tehnologic reprezentat prin noi domenii/activități, noi profesii sau restructurarea profundă a celor existente, dar care supraviețuiesc robotizării și automatizării au în vedere tot mai mult **competențe profesionale/tehnice noi dar și o nouă viziune a muncii** centrată pe: rezolvarea problemelor, gândirea critică, creativitatea (tehnologică și non-tehnologică, precum și dezvoltarea unui obicei de învățare pe tot parcursul vieții. Mai mult, provocările secolului 21 ne conduc către abordarea învățării adaptive (Chiu și Duit 2011, Choi et al.2011), pentru a face față și a profita în mod eficient de oportunitățile de muncă și viață. În acest context, **competențele științifice și metacognitive** (Flavell, 1979) oferite de școală se constituie drept componente esențiale ale învățării (Yore și Treagust 2006, Choi et al., 2011, Wagaba, F., Treagust, D. F., Chandrasegaran, A. L., & Won, M., 2016), cu deosebire pentru educația STEM. Îmbunătățirea rezultatelor învățării și capacitatea ridicată de inserție pe piața

muncii, potrivit profilului de pregătire (activarea pe piața muncii) depind în mare măsură și de competențele metacognitive, valoarea adăugată crescând cu vârsta cursanților, aceștia putând, în mai mare măsură : a) să-și dezvolte înțelegerea conceptuală, (b) să aibă abilitatea de a construi/ a genera cunoștințe, c) de a utiliza și promova înțelegere semnificativă d) de a identifica motivația și viziunea exactă asupra înțelegerea domeniilor STEM etc., e) de a fi conștient asupra propriilor capacități metacognitive etc.

Instituțiile de formare, deopotrivă cele de educație inițială și cele de formare continuă, dar cu predilecție cele de **învățământ superior va fi necesar să-și asume atribuții lărgite în definirea dinamicii procesului de învățare**, ca ofertă de cunoștințe și competențe dar și din perspectiva tehnologiei procesului de educație. **Dacă la nivel național, politicile de suport vor porni de la estimările mediului de afaceri, ca direcții strategice de dezvoltare, pe domenii de formare, unitățile de învățământ au responsabilitatea în a cunoaște în profunzime profilul bazinului de ofertă, respectiv caracteristicile și dinamica mediului de afaceri pentru care, potențial, asigură studenți/cursanți.** Așa cum piața muncii este tot mai segmentată din perspectiva nivelului de formare, tot așa și educația cunoaște la rândul său un proces puternic de diferențiere în ceea ce privește conținutul formării. Echilibrul general vs particular în pregătirea profesională pentru piața muncii va reprezenta una din provocările majore ale educației universitare. Specializarea și diversificarea pregătirii nu se pot gestiona fără o cunoaștere multidimensională a cererii. Pe termen scurt cererea se pliază cu deosebire pe competențe punctuale și atunci **cooperarea cu potențialii angajatori va pregăti un segment bine delimitat de absolvenți, potențial ocupabili imediat după terminarea studiilor sau chiar în timpul pregătirii.** Totodată dezvoltarea economică și progresul social anticipează schimbări permanente, pentru care trebuie să asigurăm o ofertă de absolvenți cu abilități mai largi, flexibili în formare, care-și asumă învățarea continuă ca un mod de viață și riscul în ocupare ca o provocare firească. Prin urmare, evaluarea studenților pe parcursul stagiului de pregătire universitară poate facilita aplicarea efectivă a principiului “educației centrate pe student” promovată prin strategia națională privind educația și finanțarea educației. Ședințele de consiliere în carieră rămân la fel de importante ca și organizarea de către sau cu participarea universităților a târgurilor de locuri de muncă și facilitarea stagiilor de internship.

V.1 Propunere de instrument de analiză pentru asigurarea angajabilității absolvenților de învățământ superior - Model strategic de dezvoltare a curriculei și structurii ofertei educaționale

Îmbunătățirea performanței în educație, din perspectiva asigurării angajabilității absolvenților presupune deopotrivă:

- a) adoptarea de metode moderne de învățare, care să faciliteze accesul la tehnologiile noi și emergente și dezvoltarea de competențe practice;
- b) adecvarea proceselor de învățare pentru a răspunde cerințelor pentru facilitarea recunoașterii competențelor pe piața unică a UE, potrivit Cadrului European al Calificărilor pentru învățarea pe tot parcursul vieții (European Qualifications Framework for Lifelong Learning -EQF) și a Clasificării Europene a competențelor, abilităților, calificărilor și ocupațiilor (European Classification of Skills, Competences, Qualifications and Occupations -ESCO); în acest context trebuie menționat că se folosesc concepte care sunt permanent actualizate, adaptate cerințelor dezvoltării și incorporării tehnologiilor în mediul de afaceri, în mod diferențiat, pe domenii de calificare și specializări, inclusiv pentru categoriile actuale de competențe “soft” – de exemplu, recent s-a modificat/îmbogățit definiția competențelor digitale, față de cea din 2006, respectiv în prezent, potrivit definiției UE, ne referim la *“folosirea în mod critic, responsabil și participativ a competențelor digitale pentru învățare, muncă și participare în societate”*; competențele digitale presupun cunoașterea sistemului de date și informații, comunicare și colaborare, creare de conținut digital (inclusiv prin programare), siguranță în utilizare (inclusiv bunăstarea digitală și competențele legate de securitatea informatică) și abilități pentru rezolvarea problemelor. Definiția din 2006 includea în definirea competențelor digitale utilizarea încrezătoare și critică a tehnologiei societății informaționale pentru muncă, timp liber și comunicare și avea în vedere *“abilitățile de bază în domeniul TIC: utilizarea computerelor pentru recuperarea, evaluarea, stocarea, producerea, prezentarea și schimbul de informații și comunicarea și participarea la rețelele colaborative prin Internet”*⁶.

⁶ http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/education-technology_en

- c) dezvoltarea platformelor digitale pentru învățământul superior, deopotrivă pentru o viziune globală asupra ofertei educaționale, cât și pentru a identifica compatibilitatea cu cererea pieței muncii;
- d) îmbunătățirea metodelor și instrumentelor de analiză și prognoză a locurilor în învățământul superior, diferențiat pe principalele grupe de ofertă: ocupare zonală/națională (cu specializări de master/postuniversitare în special cerute de angajatori), excelență în formare pentru carieră didactică, în cercetare în țară sau în străinătate ; locuri de muncă finanțate de la buget asociate cu așteptarea de ocupare imediat după absolvire vs locuri cu taxă, rezultate din cererea suplimentară (istoricul cererii si estimare cu ajustare trend)

Din această din ultimă perspectivă se impune a **dezvolta instrumente digitale pentru măsurare, monitorizare și evaluare a proceselor de învățare, precum și pentru prognoza direcției de dezvoltare și a particularităților în modernizarea structurii educației pe domenii ale științei și specializări**. Este de menționat că, în prezent, România înregistrează cel mai scăzut indice DESI (The Digital Economy and Society Index). Potrivit datelor disponibile pentru 2017, ponderea ridicată a abonamentelor la servicii specifice nu se corelează cu gradul redus de acoperire a rețelelor 4G și cu poziția de penultimul loc la utilizarea competențelor digitale (doar 28% în 2016 față de 56% la nivel UE). Asociat, putem menționa că specialiștii „2b1 ICT”, deși în creștere ca număr ne poziționează pe locul 27, cu o pondere de 1,9%, comparativ cu 3,5% la nivel UE (anul 2015). În fine, ponderea absolvenților de specializări „2b2 STEM”, la 1000 indivizi de 20-29 ani este în scădere (16 față de 19 la nivel european)⁷. Pe de altă parte, este de menționat că dinamica gradului de digitalizare a mediului de afaceri din România este scăzută, decalajele față de UE cresc, mai ales la folosirea comerțului electronic (de 2 ori mai scăzută), a tehnologiei tip cloud computing (de aproape 3 ori mai redusă, respectiv este folosită de doar 5% din întreprinderi). Asemenea informații reprezintă puncte de reper importante pentru universități în a completa deficitul de specialiști TIC, de a promova competențele necesare derulării afacerilor în economia digitală și în rândul altor categorii de profesioniști - dezvoltarea de module educaționale pentru promovarea competențelor digitale ca transversale - module comune specializărilor cu mare incidență practică în derularea activităților specifice firmelor - creare și stocare baze de date, colaborare cu autoritățile în sistem e-guvernare, rețele și strategii de comunicare cu partenerii de afaceri - digitalizarea serviciilor funcționale din cadrul firmelor, etc

⁷ Vezi profilul de țară, 2017, <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/digital-economy-and-society-index-desi-2017>

Pentru creșterea angajabilității absolvenților universităților trebuie să dezvolte **un sistem integrat de identificare și monitorizare a necesarului de competențe profesionale și soft și să dezvolte sau să-și perfecționeze/completeze sistemul de monitorizare a parcursului educațional și de integrare pe piața muncii. Aceste două componente ale Modelului strategic de dezvoltare a curriculei și structurii ofertei educaționale vor trebui să includă cel puțin 4 componente (module):**

-A- identificarea nevoilor de formare și a bazinului de recrutare – prin:

A.1 cunoașterea și adaptarea inițiativelor europene și naționale privind fundamentarea ofertei pieței muncii

A.2 dezvoltarea de parteneriate cu stakeholderii interesați pentru rafinarea cererii, targhetizarea specializărilor și fundamentarea cifrelor de școlarizare

-B- reforma curriculară și articularea formării inițiale formale, cu formarea continuă, pentru asigurarea corecțiilor în deficitul de competențe la intrarea pe piața muncii și, ulterior, actualizarea periodică a competențelor și abilităților potențiale

-C- creșterea performanțelor în educație prin perfecționarea corpului didactic, promovarea cercetării-dezvoltării tehnologice și facilitarea transferului către mediul de afaceri

-D- dezvoltarea de studii și cercetări calitative pentru identificarea impactului activării capitalului uman:

D.1. urmărirea parcursului de ocupare și dezvoltare a carierei absolvenților pe termen mediu

D.2.analiza satisfacției beneficiarilor educației universitare, respectiv a absolvenților și a angajatorilor

Bineînțeles că acest cadru de analiză complexă și de fundamentare a ofertei educaționale este necesar a fi cuplat, cel puțin din perspectiva indicatorilor de rezultate cu un mecanism național integrator, care să folosească bazele de date și informațiile furnizate de universități.

Modulele de analiză identificate se asociază cu indicatori sursă și indicatori rezultat, pe fiecare din modulele menționate mai sus.

Tabelul nr. V.1 Listă minimală cu parametrii de monitorizare a compatibilizării cererii pieței muncii cu oferta educațională a universităților

Modul/submodul	Indicator sursă	Indicatori rezultat	Diseminare
A- identificarea nevoilor de formare și a bazinului de recrutare			
A.1 cunoașterea și adaptarea inițiativelor europene și naționale privind fundamentarea ofertei pieței muncii	-documente strategice europene pentru dezvoltarea educației (Agenda 2030, Strategia pentru tineri) -strategia națională în domeniul educației- rapoarte de monitorizare (indicatori) -strategia universității -bune practici internaționale aplicate (sau propuse) la nivelul universității	-direcții prioritare dezvoltare învățământ superior -criterii performanță universitară (top 500) -contribuția universității la realizarea indicatorilor strategiei naționale -indicatori ai strategiei universitare	- Strategia universitară și rapoarte anuale de monitorizare
A.2 dezvoltarea de parteneriate cu stakeholderii interesați pentru rafinarea cererii, țarghetizarea specializărilor și fundamentarea cifrelor de școlarizare	A 2.1 definirea cererii -strategia națională/locală de ocupare -indicatori ai pieței muncii (șomeri cu studii superioare; locuri de muncă vacante pentru persoane cu studii superioare); - colaborări bilaterale cu angajatorii importanți din zona bazinului de recrutare pentru asigurarea reîntoarcerii absolvenților în localitățile de domiciliu	- oferta brută potențială de locuri în învățământul universitar de licență - identificare competențe transversale, pe domenii de formare -cererea de specializări (cursuri master, postuniversitare etc)	- platforma de consultare -forum de discuții – propuneri ajustari cantitative
	A2.2. definirea ofertei -potențial demografic pe distribuție geografică - harta bazinului de recrutare al universității – distribuția cursanți/absolvenți pe localitățile de domiciliu -strategie dezvoltare mediu de afaceri – retea stakeholderi– autorități locale, camere de comerț, asociații profesionale, parteneri sociali	- completarea ofertei potențiale cu noi domenii	
-B- reforma curriculară și articularea formării inițiale formale, cu formarea continuă, pentru asigurarea corecțiilor în deficitul de competențe la intrarea pe piața muncii și, ulterior, actualizarea periodică a competențelor și abilităților potențiale			
Ciclul I Bologna	-educație formală - durata	Cifra de școlarizare) nivel și dinamică)	-rapoarte administrative pentru fundamentarea cererii de locuri bugetate
	-educație la locul de muncă - durata	Angajați ce au necesitat formare de completare, adaptare la locul de muncă	
Ciclul II Bologna	-legătura cu piața muncii	-facilitare carieră ca angajat pe cont propriu / profesie liberală -facilitare specializare	-acorduri bilaterale cu angajatori, asociații profesionale, Camere de Comerț, autorități locale

Fondul Social European		Competența face diferență!	2014-2020
Ciclul III Bologna	-specialiști înalt calificați	pentru avans în carieră - facilitare ocupare condiționată de deținerea titlului de doctor	ca angajatori majori - corpul experților, pe domenii de formare/specializare
-C- creșterea performanțelor în educație prin perfecționarea corpului didactic, promovarea cercetării-dezvoltării tehnologice și facilitarea transferului către mediul de afaceri			
-formare continuă cadre didactice	-statul de funcțiuni pe domenii de specializare -structura Planului de perfecționare profesională	-actualizare curriculum la disciplinele de predare	- calitate ofertă educațională
-participări în proiecte de CDI	-proiecte de CDI câștigate și implementate	- antrenare studenți în echipe mixte profesori-studenți/ masteranzi/ doctoranzi și reprezentanți mediul de afaceri	-experiență practică de aplicare a cunoștințelor și probare a deprinderilor / competențelor dobândite -participare conferințe etc
-coordonare proiecte de CDI			
-stagii de specializare în străinătate (ERASMUS + etc)	-participări	-actualizare curriculum la disciplinele de predare Perfecționare metode de predare	- calitate ofertă educațională
-competențe interdisciplinare	-specializări complementare		
-D- dezvoltarea de studii și cercetări calitative pentru identificarea impactului activării capitalului uman:			
D.1. urmărirea parcursului de ocupare și dezvoltare a carierei absolvenților pe termen mediu	- număr absolvenți pe tipuri de locuri de muncă și formă de ocupare (tipul de contract de muncă)	-definirea bazinului de ocupare	-harta ocupării absolvenților
	-frecvența schimbării locului de muncă în primii 3 ani de la absolvire – număr și pe cauze/motive	-indice de vulnerabilitate în ocupare	-restricții ale ocupării eficiente
	-rata antreprenorilor în total absolvenți, la 3 ani de la absolvire -cariera de succes ca salariat – rată în total absolvenți salariați	-bune practici- cariere de succes	- mediatizare în randul studenților
D.2.analiza satisfacției beneficiarilor educației universitare, respectiv a absolvenților și a angajatorilor	-modul absolvenți	-gradul de relevanță a educației universitare	- platformă de consultare -forum de discuții – propuneri ajustări cantitative
	-modul angajatori		

Sursa: realizat de autor

Această schemă generală se dezvoltă pe domenii ISCED _F și se poate completa cu module specifice pe profesii și specializări, pentru a permite o estimare cu mai mare acuratețe a ofertei de absolvenți, cu deosebire în componenta educațională, de pregătire pentru piața muncii.

V.2. Indicator compozit de analiză de impact

În plus considerăm necesar a fi construit un indice compozit al inserției pe piața muncii (ICIPAM) pentru a fi utilizat pentru monitorizarea eficienței învățământului universitar, din perspectiva ofertei educaționale pentru piața muncii.

Tabelul nr. V.2 – Structura globală a ICIPAM, recomandări indicatori de calcul la nivel de universitate

Piloni/componente	Indicator propus la nivel de universitate	Sursa de colectare la universitate	Indicatori de analiză macro asociați (*)
Activare (IAc)	Absolvenți ocupați la ridicarea diplomei	Declarație individuală	-rata ocupării tinerilor de 20-29 de ani în primul an de la finalizare (absolvire)
	Cursanți ocupați	Date administrative la nivel de universitate	Tineri de 15-34 ani după experiența profesională din timpul studiilor de cel mai înalt grad absolvite, după domeniul de pregătire, pe sexe și medii de rezidență
	Absolvenți în căutarea unui loc de muncă	Declarație individuală la ridicarea diplomei și chestionar de monitorizare la 3(5) ani	Salariați de 15-34 ani după metoda de găsire a locului de muncă actual
	Absolvenți inactivi	Declarație individuală la ridicarea diplomei și chestionar de monitorizare la 3(5) ani	Someri BIM după nivelul de instruire, pe grupe de vârstă, sexe și mediu de rezidență
Adecvare (IAd)	Tineri de 15-34 ani după experiența profesională din timpul studiilor	Date administrative la nivel de universitate	Tineri de 15-34 ani după experiența profesională din timpul studiilor de cel mai înalt grad absolvite, după nivelul de educație, pe sexe și medii de rezidență
	Domeniul de ocupare – direct/corespunzător vs transversal/complementar	Chestionar aplicat absolvenților- modulul privind atributele ocupării	Skills mismatch index Tineri de 15-34 ani ocupați după gradul de adecvare al nivelului de instruire absolvit la cerințele locului de muncă actual și domeniul de pregătire,
Sustenta Bilitate (IS)	Cursanți/absolvenți pe domenii de formare	RMU și date administrative la nivel de universitate	Tineri de 15-34 ani pe grupe de vârstă, după domeniul de pregătire, pe sexe și medii de rezidență
	Absolvenți cu statut de ocupare, la 3 (5) ani de la finalizarea studiilor	Date dosar individual prin chestionar aplicat asupra absolvenților la 3(5) ani de la absolvire	Populația ocupată pe grupe de ocupații, nivel de instruire –lipsește nivelul regional
	Abandon (rata anuală și la momentul absolvirii, pe contingente de înscriere), după motivul pentru care nu au continuat studiile	Date administrative la nivel de universitate	Tineri de 15-34 ani care au ieșit din sistemul național de educație după motivul pentru care nu au continuat studiile, după nivelul de educație, pe sexe și medii de rezidență
	Calitatea ocupării, ca	Chestionar de	Tineri de 15-34 ani ocupați după statutul profesional și

	indice de intensitate, prin identificarea compatibilizării formării cu locul de muncă	monitorizare, modul calitatea ocupării	regimul de lucru, pe grupe de vârstă, sexe și medii de rezidență Tineri de 15-34 ani ocupați pe grupe de ocupații, pe grupe de vârstă, sexe și medii de rezidență Tineri de 15-34 ani ocupați pe sectoare de activitate ale economiei naționale, pe grupe de vârstă, sexe și medii de rezidență
--	---	--	---

(*) Surse: Participation of young people in education and the labour market; vacancy monitor; micro-finance; School to work transition statistics; Youth Guarantee; statistică națională - INS, AMIGO, tempo on-line; INS, AMIGO, Cercetarea "Accesul tinerilor pe piața muncii" realizată în trimestrul II 2016; baza de date EUROSTAT

Sursa: realizat de autor

În viziunea noastră, acest indice completează și asigură continuitate a seriilor de timp, cu frecvență anuală, suplinind astfel golul informațional generat de periodicitatea largă și nesistematică a aplicării unor module speciale tematice, ca de exemplu "Accesul tinerilor pe piața muncii", ca cercetare complementară la Ancheta AMIGO trimestrială. Un asemenea indice, analizat în dinamică ne poate oferi informații privind impactul politicilor de implementare a Strategiei educaționale a universității.

Complementar acestui indice se pot asocia două analize de impact legate de eficiența învățământului universitar și un modul de satisfacție la chestionarul de monitorizare cursanți/absolvenți:

- Indice de risc (IR) rezultat din analiza de risc a managementului educațional strategic, respectiv gestionarea acestuia prin măsuri de contingentare;
- impactul financiar net (IFN) al ICIPAM, absolut și relativ, prin asocierea sub-indicatorilor de rezultat a costului pe student prevăzut de reglementările în vigoare, pornind de la principiul potrivit căruia orice serviciu trebuie să genereze valoare adăugată realizată.
- Indice de satisfacție - componentă de apreciere calitativă, respectiv c1) - de satisfacție a beneficiarilor serviciului educațional, absolventul, în raport cu activarea competențelor pe piața muncii (ISB) și c2)- angajatorul, din perspectiva productivității factorilor de producție, respectiv a capacității productive globale a unității de muncă activată prin ocupare (ISA).

În final, eficiența educației universitare (EEU) se măsoară prin:

$$EEU = ICIPAM * IR/2 * IFN \text{ (relativ)} * (ISB + ISA/2)$$

După modul de determinare, acest indice va permite compararea eficienței educației universitare pe diferite domenii educaționale și se poate astfel ajusta cifra de școlarizare pentru locurile bugetate.

Propunerea noastră de monitorizare a cursantului și ulterior a absolventului, atrage un cost de gestionare din partea universităților, respectiv face necesară dezvoltarea unui departament de lucru, cu personal specializat, dar a cărui beneficii ulterioare se vor vedea prin eficiența economică și socială post-educație, respectiv creșterea ratei de ocupare și reducerea asimetriei ocupaționale, cu efecte directe în temperarea (cel puțin pe termen mediu și lung) a migrației externe pentru muncă a absolvenților de învățământ superior, fenomen ce a devenit cronic în societatea românească, cu efecte ireversibile majore, de pierdere de resurse umane (reducere demografică prin migrația populației fertile) și pierderi financiare (irecuperabile prin remitențe).

Scurte concluzii finale

Situația tinerilor din Europa se degradează, la fel și încrederea în potențialul lor de a fi activi și performanți în societate. Datele statistice ne arată că nu s-a atins nivelul anterior crizei, indicatorii arătând în 2016 o situație nefavorabilă definită prin cel puțin următoarele aspecte:

- analfabetismul funcțional, digital și media, care persistă în rândul tinerilor reduce șansele acestora în ceea ce privește participarea adecvată la viața publică și la piața forței de muncă;
- la nivelul Uniunii Europene, rata șomajului în rândul tinerilor (15-24 ani) a fost de 18,7%, comparativ cu 15,6% în 2008, iar rata NEETs, de 15,6%, comparativ cu 14,2%; în România ratele sunt superioare mediei UE și tendința este de creștere;
- precaritatea ocupării tinerilor este dată de condițiile de muncă neadecvate, de nivelul comparativ al salariilor și de durata contractelor (în principal sunt pe perioade limitate sau part-time);
- lipsa de încredere în tineri crește, atât la locul de muncă cât și în societate, ceea ce facilitează excluderea socială, cu incidență asupra sărăciei, inclusiv a sărăciei în muncă.

Educația rămâne un factor-cheie al dezvoltării, un mijloc eficient și cu efecte pe termen lung în combaterea excluziunii sociale, iar investiția în competențe, indiferent sub ce formă este esențială pentru ajustarea ratei ridicate a șomajului, în special în rândul NEETs, pentru creșterea ocupării și dezvoltării spiritului antreprenorial. Pilonul european al drepturilor sociale include educația ca prioritară în politica de investiții sociale pentru dezvoltare, atât în prezent cât și pentru exercițiul financiar multianual 2021-2027⁸. Strategia pentru tineret prevede obiective generale, însă pentru a avea rezultate în practică este necesar a fi implementate prin politici și acțiuni punctuale. Documentele strategiile ce privesc tinerii urmăresc apropierea formării de nevoile practice ale mediului de afaceri. La nivel universitar, reforma educației pentru piața muncii s-a redefinit începând cu 2012 (*Rethinking education: investing in skills for better socio-economic outcomes* (COM(2012) 669 final). Pentru România a însemnat trecerea la sistemul Bologna de organizare a cursurilor universitare și reorganizare programelor de educație pentru formarea de competențe cerute de piața muncii, deopotrivă profesionale și complementare („soft”). Ulterior s-a accentuat orientarea spre adaptarea

⁸ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&reference=A8-2018-0162&format=XML&language=EN>

învățării, prin conținut, metode și rezultate, la cerințele dezvoltării economiei digitale. Sistemul Bologna (Bologna process) și procesul Copenhaga (Copenhagen process) sunt centrate pe asigurarea calității în educație și recunoașterea calificărilor și diplomelor în spațiul European. Dacă ultimul obiectiv s-a îndeplinit parțial, primul, deși administrativ implementat în România încă din 2013, încă nu și-a dovedit pe deplin avantajul comparativ față de sistemul anterior, din perspectiva calității educației și utilității.

Tranziția tinerilor din sistemul educațional către piața muncii certifică eficiența sistemului de formare și prezintă particularități pe niveluri de educație. Absolvenții de învățământ superior au în general șanse mai mari de ocupare, însă perioada de căutare a locului de muncă este mai îndelungată, mai selectivă, cu perioade inegale de experimentare a diferitelor locuri de muncă până la stabilizare. În plus, pot fi mai activi ca liber profesioniști, ori pot iniția afaceri, ceea ce crește rata de succes a educației și justifică nevoia de formare pe cele două direcții recomandate: formare profesională, de specialitate, cu dobândirea de competențe specifice și formare complementară pentru buna gestionare a activităților, respectiv competențe digitale, de comunicare etc. Activarea pe piața muncii pe un loc de muncă corespunzător pregătirii asigură valorizarea competențelor dobândite prin școală. Scurtarea perioadei de integrare la locul de muncă este facilitată de complementaritatea ocupării extremelor de vârstă activă, adulții cu vârsta peste 55 de ani pot avea un rol major în formarea/adaptarea tinerilor la locul de muncă, chiar și poate mai ales a celor cu studii superioare.

Atingerea țintelor privind educația universitară (40% ponderea absolvenților de învățământ superior pentru grupa de vârstă 30-34 de ani și asigurarea unei rate de ocupare a absolvenților de cel puțin 82% în primii 3 ani de la finalizare) presupune progrese semnificative în adecvarea conținutului studiilor superioare la cererea pieței muncii. Dar pentru a face posibil acest deziderat este necesar ca instituțiile de învățământ superior să înțeleagă că poziționarea în top 500 nu le asigură automat și performanța în incluziunea eficientă pe piața muncii a absolvenților. Cunoașterea parcursului de formare și eficiența tranziției pe piața muncii permit ajustările de finețe necesare pentru a asigura ocuparea efectivă și eficientă pe locuri de muncă nou create sau înlocuirea celor ce se retrag de pe piața muncii, la vârsta de pensionare. Cooperarea intergenerațională la intrarea pe piața muncii este la fel de importantă ca parteneriatul stakeholderilor pentru fundamentarea nevoilor de formare și facilitarea dobândirii de competențe pe perioada formării.

Sistemul educației universitare, deși principal asigură o rată mai ridicată de ocupare, are limite informaționale majore în adecvarea competențelor furnizate absolvenților cu dinamica pieței muncii. Este, prin urmare, necesar a se anticipa nevoile pieței muncii și de a permite o flexibilitate a absolvenților de a răspunde adecvat cererii de formare, pentru a reduce asimetria în activare/ocupare.

Politica universităților trebuie să răspundă deopotrivă nevoii de adecvare curriculară dar și a urmăririi eficienței învățării (reducerea deficitului de nivel și structural al cererii de muncă și a educației pentru viață – cetățenie activă, gândirea critică și spiritul antreprenorial, să stimuleze creația artistică și inovarea transversală, să promoveze educația STEM ca o componentă a formării într-un palier mai extins al domeniilor de specializare.

Metodologiile propuse în studiul de față – de organizare a activității de monitorizare a absolvenților, pe de o parte, și de măsurare a impactului, pe de altă parte, au ca scop facilitarea reducerii risipei în investiția socială în educația de nivel universitar, respectiv în armonizarea și convergența cererii cu oferta pieței muncii, prin competențe pentru piața muncii, ca rezultat al învățării. Un asemenea demers de monitorizare a învățării universitare este necesar din cel puțin următoarele argumente:

- școala devine *partener în dezvoltarea de competențe și abilități de muncă, viață și (auto)învățare pe tot parcursul vieții, alături de angajator;*
- reforma școlii românești - în deceniile de tranziție pe care le-a parcurs, din **lipsa consistenței și continuității reformelor s-a fragilizat ca instituție de formare pentru specialiștii de mâine**, în mare parte, pe segmente/domenii de formare/specializare, nu mai ține pasul cu cererea pieței muncii, *devine tot mai puțin relevantă comparativ cu cerințele locurilor de muncă (noi sau modernizate);*
- **rigiditatea domeniilor de formare și limitările în cooperarea interdisciplinară în școala românească**, fragmentează domeniile de specializare și/sau relațiile cu mediul de afaceri, cu reducerea semnificativă a corespondenței dintre așteptările de la mediul de afaceri și așteptările individului privind rolul la locul de muncă;
- politicile educaționale sunt autonomizate față de piața muncii - **feed-back-ul din activarea competențelor absolvenților pe piața muncii** este utilizat doar rezidual ca instrument de adaptare, ajustare, reformare, reînnoire a conținutului și metodelor de învățare; în opinia noastră **ar trebui să**

devină primul și cel mai important avertizor al impactului educației asupra capacității de dezvoltare a societății și a mediului de afaceri;

- Eficiența formării înseamnă și **rambursarea investiției în educație prin valoare adăugată creată în mediul de afaceri național** și, implicit prin impozite și taxe din munca depusă și produsele/serviciile realizate și ulterior consumate.

Doar și cele câteva elemente prezentate anterior indică relevanța cercetării de față, induce recunoașterea potențială a utilității construcției și standardizării unor metodologii de analiză a impactului procesului educațional. Este vorba deopotrivă de relevanță, eficacitate și eficiență. ***Mesajul social al finalității educației excede eficiența economică (financiară).*** Antreprenoriatul academic nu se suprapune antreprenorialului universitar, motiv pentru care analizele de impact ale procesului de educație universitară, din perspectiva cererii pieței muncii, exced analizei cantitative tradiționale prin indicatori de forță de muncă și reclamă evaluări asupra efectelor activării capitalului uman. ***Monitorizarea și ajustarea devin factorii cheie în menținerea educației universitare ca motor al dezvoltării umane sustenabile și evitarea analfabetismului funcțional – profesional și digital.***

Referințe bibliografice

Choi, K., Lee, H., Shin, N., Kim, S. W., & Krajcik, J. (2011). Re-conceptualization of scientific literacy in South Korea for the 21st century. *Journal of Research in Science Teaching*, 48(6), 670–697.

Cosmin Briciu, Octav Marcovici, Sorin Mitulescu. Aureliana Popa, Ioana Tomus National Youth Policy Strategy 2015-2020, UNICEF Romania: Alpha MDN Publishing House, ISBN 978-973-139-312-4 https://www.unicef.org/romania/Strategia_pt_tineret_en.pdf

Chiu, M. H., & Duit, R. (2011). Globalization: Science education from an international perspective. *Journal of Research in Science Teaching*, 48(6), 553–566.

EC2017- BLUEPRINT FOR SECTORAL COOPERATION ON SKILLS Responding to skills mismatches at sectoral level A key action of the New Skills Agenda for Europe, <file:///C:/Users/Sony/Downloads/Blueprint%20for%20Sectoral%20Cooperation%20on%20Skills%20Jan%202017.pdf>

European Skills, Competences, Occupations, and Qualifications(ESCO): <https://ec.europa.eu/esco/portal/home>

Flavell, J. H. (1979). Metacognition and cognitive monitoring: A new area of cognitive-developmental inquiry. *American Psychologist*, 34, 906–911.

Yore, L. D., & Treagust, D. F. (2006). Current realities and future possibilities: Language and science literacy – empowering research and informing instruction. *International Journal of Science Education*, 28(2–3), 291–314

Wagaba, F., Treagust, D. F., Chandrasegaran, A. L., & Won, M. (2016). Using metacognitive strategies in teaching to facilitate understanding of light concepts among year 9 students. *Research in Science and Technological Education*. doi:10.1080/02635143.2016.1144051

Anexa I.1 Lista unităților de învățământ superior analizate, macroregiunea 3

Regiunea	Județ	Universitate
Sud- Muntenia	Argeș	Universitatea din Pitești
	Dâmbovița	Universitatea Valahia Târgoviște
	Prahova	Univ. Petrol-Gaze Ploiești
București-Ilfov	municipiul București	Universitatea Politehnică Universitatea Tehnică de Construcții din București Universitatea de științe agronomice și medicina veterinară Universitatea de medicina și farmacie „Carol Davila” Universitatea Națională de Educație Fizică și Sport Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică „I.L.Caragiale” Universitatea București Universitatea națională de arte din București Universitatea de arhitectura și urbanism „Ion Mincu” Academia de Studii Economice SNSPA Universitatea Națională de Muzică

Sursa: Pe baza studiilor din cadrul R3, module 1-32

Anexa II.1 Chestionar adresat universităților

(inventar minimal de întrebări)

Modul I Date demografice

I-1. Structura activității

Domeniul de formare (detaliere ISCED_F)	Ciclul I Licență Specializări	Ciclul II Master specializări	Ciclul III Doctorat specializări	Distribuția activității (ca % în total activitate)	
				educație	cercetare

I-2. Rata abandonului pe domenii ale științei și cicluri de formare, în ultimii 5 ani, cu indicarea motivelor – adăugați câte linii sunt necesare

Domeniul de formare	Anul școlar	% din total înscriși			Motive, cu indicarea ponderii
		Ciclul I Licență Specializări	Ciclul II Master specializări	Ciclul III Doctorat specializări	
	2012-2013				
	2013-2014				
	2014-2015				
	2015-2016				
	2016-2017				

I-3 Numărul de absolvenți cu diplomă

Domeniul de formare	Anul școlar	Ciclul I Licență Specializări		Ciclul II Master specializări		Ciclul III Doctorat specializări	
		Generația curentă	Din anii anteriori	Generația curentă	Din anii anteriori	Generația curentă	Din anii anteriori
	2012-2013						
	2013-						

	2014						
	2014-2015						
	2015-2016						
	2016-2017						

Modul II Gradul de adecvare a ofertei educaționale la cererea pieței muncii

II-1. Precizați domeniile de pregătire și gradul de adecvare la cererea pieței muncii

Domeniul de pregătire	Specializare	Gradul de adecvare				
		Slab – sub 25%	Relativ redus >25%-50%	Modest >50% - 75%	Ridicat >75%-90%	Înalt, >90%

II-2. Cum ați acționat pentru creșterea gradului de adecvare a ofertei educaționale la cerințele pieței muncii

II-2.a Modificarea cifrei de școlarizare pe domenii de formare

II-2.a1 Schimbarea cifrei de școlarizare, pentru domeniile-specializările cu continuitate

Detaliați _____

II-2.a2 Renunțarea la domenii /specializări

Detaliați _____

II-2.a3 Deschiderea de noi domenii de formare/specializări

Detaliați

II-2.b Schimbări în programa de studiu

Detaliați

II-2.c Perfecționarea cadrelor didactice

Detaliați

II-2.d Introducerea de noi metode de predare

Detaliați

II-2.e Practica studenților

Detaliați

II-2.f Dezvoltare activități comune cu mediul de afaceri (proiecte de cercetare, activități comune etc)

Detaliați

II-2.g Alte inițiative

Detaliați _____

Modul III Parteneriat cu mediul de afaceri

III-1 Aveți încheiate parteneriate de colaborare cu mediul de afaceri? Prezențați pe scurt fiecare inițiativă – adăugați câte casete considerați necesare

Inițiativa III-1.1	
Denumire	
Partener(i)	
Perioada	
Scopul	
Rezultate	
Alte detalii relevante	

III.2. Care apreciați ca este impactul ofertei educaționale a universității Dvs. asupra dinamicii dezvoltării economico sociale și culturale

A la nivel local (detaliați)

--

B la nivel regional (detaliați)

--

C La nivel național (detaliați)

--

Modul IV Bune practici – politici si instrumente de intervenție

IV.1 Politici promovate la nivelul universității pentru apropierea ofertei educaționale de cererea pieței muncii pe care le considerați bune practici, cu potențial de extindere la nivel național

IV.1.1

--

IV.1.2

--

IV.1 instrumente de intervenție promovate la nivelul universității pentru apropierea ofertei educaționale de cererea pieței muncii pe care le considerați bune practici, cu potențial de extindere la nivel național

IV.2.1

--

IV.2.2

--

Va mulțumim!

Anexa II.2 Chestionar adresat angajatorilor

(inventar minimal de întrebări)

Modul I Date demografice

I-1. Structura activității

Cod CAEN _____

Dimensiunea firmei (după numărul mediu de angajați)

Micro 0-9 salariați	Mica 10-49 salariați	Mijlocie 50-249 salariați	Mare > 250 salariați

Piața specifică - poziția pe piață după cifra de afaceri pe segmentul specific

Anul	Lider de piață	În primii 5	În primii 10	În primii 20	Poziție modestă
2008					
2010					
2016					

Distribuția geografică a pieței, după cifra de afaceri, total cifra de afaceri = 100%

Anul	Piața extra UE	Piața intra UE	Piața națională	Din care, piața locală
2008				
2010				
2016				

Modul II – Resurse umane

Structura personalului pe niveluri de educație, total = 100%

Anul	Studii primare	Studii secundare	Studii terțiare
2008			
2010			
2016			

Structura absolvenților de nivel ISCED >5, pe domenii ISCED_F

	ISCED 6	ISCED 7	ISCED 8
Anul 2008			
Total, din care			
Științele educației			
Arte și științe umaniste			
Științe sociale, jurnalism și informații			
Afaceri, administrație și drept			
Științe naturale, matematica și statistica			
Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC)			
Inginerie, prelucrare și construcții			
Agricultura, silvicultura, piscicultura și științe veterinare			
Sănătate și asistența socială			
Servicii			
Anul 2010			
Total, din care			
Științele educației			
Arte și științe umaniste			
Științe sociale, jurnalism și informații			
Afaceri, administrație și drept			
Științe naturale, matematica și statistica			
Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC)			
Inginerie, prelucrare și construcții			
Agricultura, silvicultura, piscicultura și științe veterinare			
Sănătate și asistența socială			
Servicii			
Anul 2016			
Total, din care			
Științele educației			
Arte și științe umaniste			
Științe sociale, jurnalism și informații			
Afaceri, administrație și drept			
Științe naturale, matematica și statistica			
Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC)			
Inginerie, prelucrare și construcții			
Agricultura, silvicultura, piscicultura și științe veterinare			
Sănătate și asistența socială			
Servicii			

Modul III Gradul de adecvare a ofertei educaționale la cererea pieței muncii

III-1. Precizați domeniile de pregătire și gradul de adecvare la cererea pieței muncii un tabel separat pentru anii 2008, 2010, 2016

Domeniul de pregătire	Specializare	Gradul de adecvare				
		Slab – sub 25%	Relativ redus >25%-50%	Modest >50% - 75%	Ridicat >75%-90%	Înalt, >90%

III-2. Cum ați acționat pentru creșterea gradului de adecvare a ofertei educaționale la cerințele pieței muncii

	In mare măsură	Moderat	In mică măsură	Deloc
Formare la locul de munca după angajare				
Selectare din facultate cu ocupare part-time				
Facilitare angajare pe perioada vacanțelor				
Practica studenților în cadrul firmei				
Alte forme (precizați) – adăugați câte rânduri sunt necesare				

Modul III Parteneriat cu universitățile

III-1 Aveți încheiate parteneriate de colaborare cu universitățile? Prezentați pe scurt fiecare inițiativă – adăugați câte casete considerați necesare, diferențiat pe stagii de practică, programe de internship, angajări pe durată limitată pe perioada vacanțelor sau part-time etc.

Inițiativa III-1.1	
Denumire	
universitatea	

Perioada	
Scopul	
Rezultate	
Alte detalii relevante	

III.2. Care apreciați ca este impactul ofertei educaționale asupra dinamicii dezvoltării firmei?

Pe termen scurt (detaliați)

--

Pe termen mediu (detaliați)

--

Pe termen lung (detaliați)

--

Ce competențe considerați ca importante pentru ocuparea unui loc de munca în instituția Dvs.

	Competențe profesionale	Competențe „soft”
Total =100%		

Prezentați ierarhia după importanța apreciată de Dvs. și menționați locul atribuit, de la 1 = foarte important, 2=important, 3=moderat; 4=puțin important; 5= nu este important

	In prezent	In viitor
Rezolvarea problemelor complexe		
Coordonarea cu colaboratorii		
Managementul oamenilor		
Gândirea critică		
Negocierea		

Controlul calității		
Orientarea spre servicii		
Discernământul și luarea deciziilor		
Ascultarea activă		
Creativitatea		
Inteligența emoțională		
Flexibilitatea cognitivă		
Orientarea spre servicii		
Altele (rog precizați – adaugați câte rânduri sunt necesare)		

Ce calități apreciați la un absolvent de învățământ superior? Enumerați-le pe primele 3 cele mai importante

- a)
- b)
- c)

Cum apreciați pregătirea profesională a absolvenților angajați la Dvs.

Excelenta	Foarte buna	Buna în raport cu sarcinile de munca	Slaba	Nu corespunde deloc

Ce considerați ca trebuie schimbat în procesul de pregătire?

	da	nu
Nivelul de cunoștințe teoretice		
Abilitățile practice – lucrul în echipă		
Specializarea		
Disciplina în realizarea sarcinilor		
Folosirea eficientă a timpului		
Seriozitatea /Asumarea răspunderii		
Cunoașterea unei limbi străine		
Abilități TIC		
Altele, precizați.....		

Aveți deficit de personal cu studii superioare? Da

Nu

În cazul de răspuns afirmativ va rugăm să ne precizați cauzele

Modul IV Bune practici – politici și instrumente de intervenție din partea firmelor angajatoare

IV.1 Politici promovate la nivelul firmei pentru apropierea ofertei educaționale de cererea pieței muncii pe care le considerați bune practici, cu potențial de extindere la nivel național

IV.1.1

IV.1.2

IV.1 instrumente de intervenție promovate la nivelul firmei pentru adaptarea/completarea cererii de formare a noilor absolvenți angajați; se pot constitui în bune practici pentru alte firme din același domeniu de activitate sau /și se pot extinde și la alte firme, din alte activități economico-sociale; precizați și sursa de finanțare – susținerea accesării de salariați a unor cursuri postuniversitare prin programul firmei de formare continuă a angajaților; facilități acordate salariaților pe perioada cursurilor etc. – precizați practica uzuală în firma Dvs.

IV.2.1

IV.2.2

Vă mulțumim!